

beretning

Det norske Arbeiderparti
1973 - 1974

Det norske Arbeiderparti

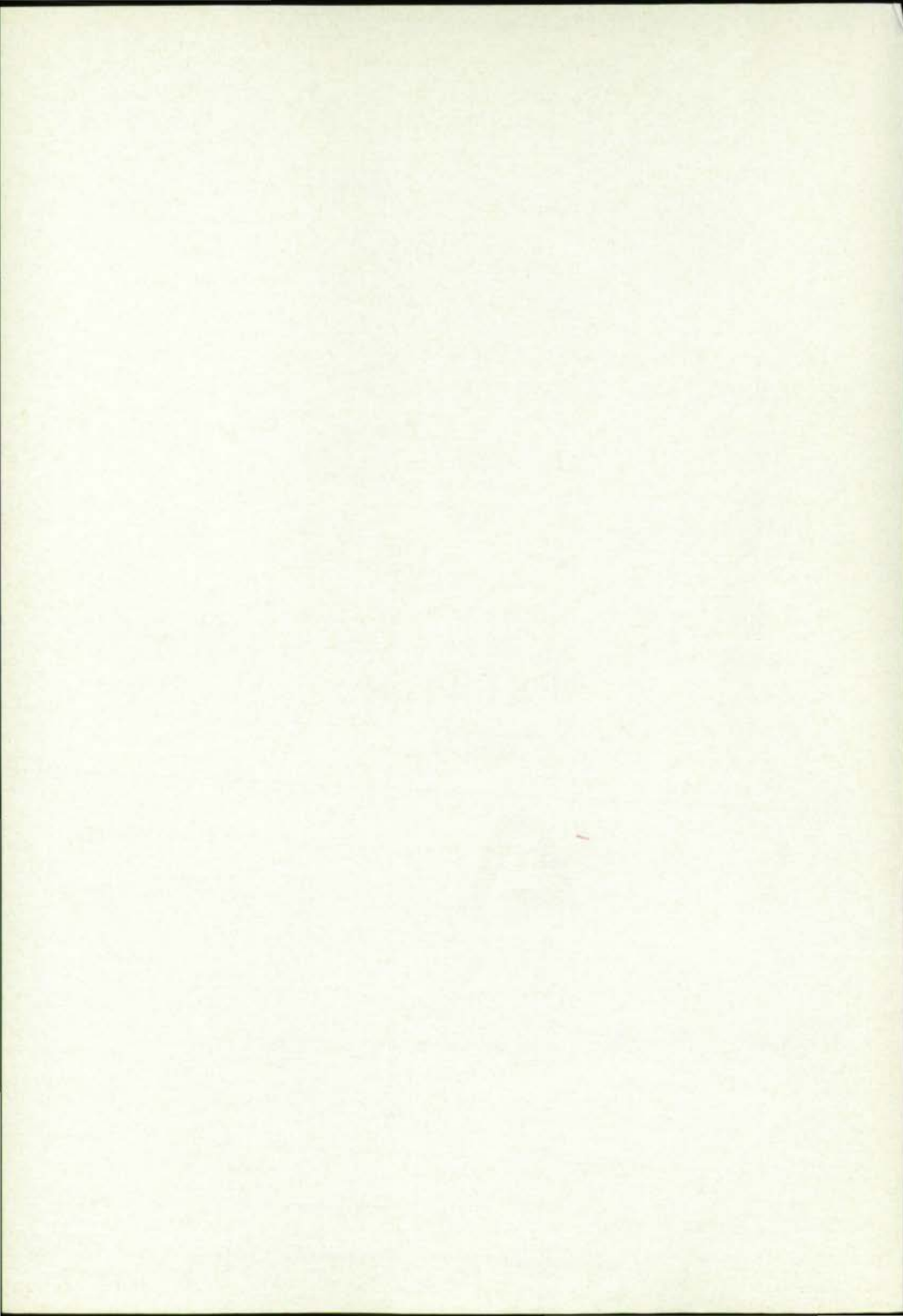
BERETNING
1973-1974

Utarbeidet av partikontoret

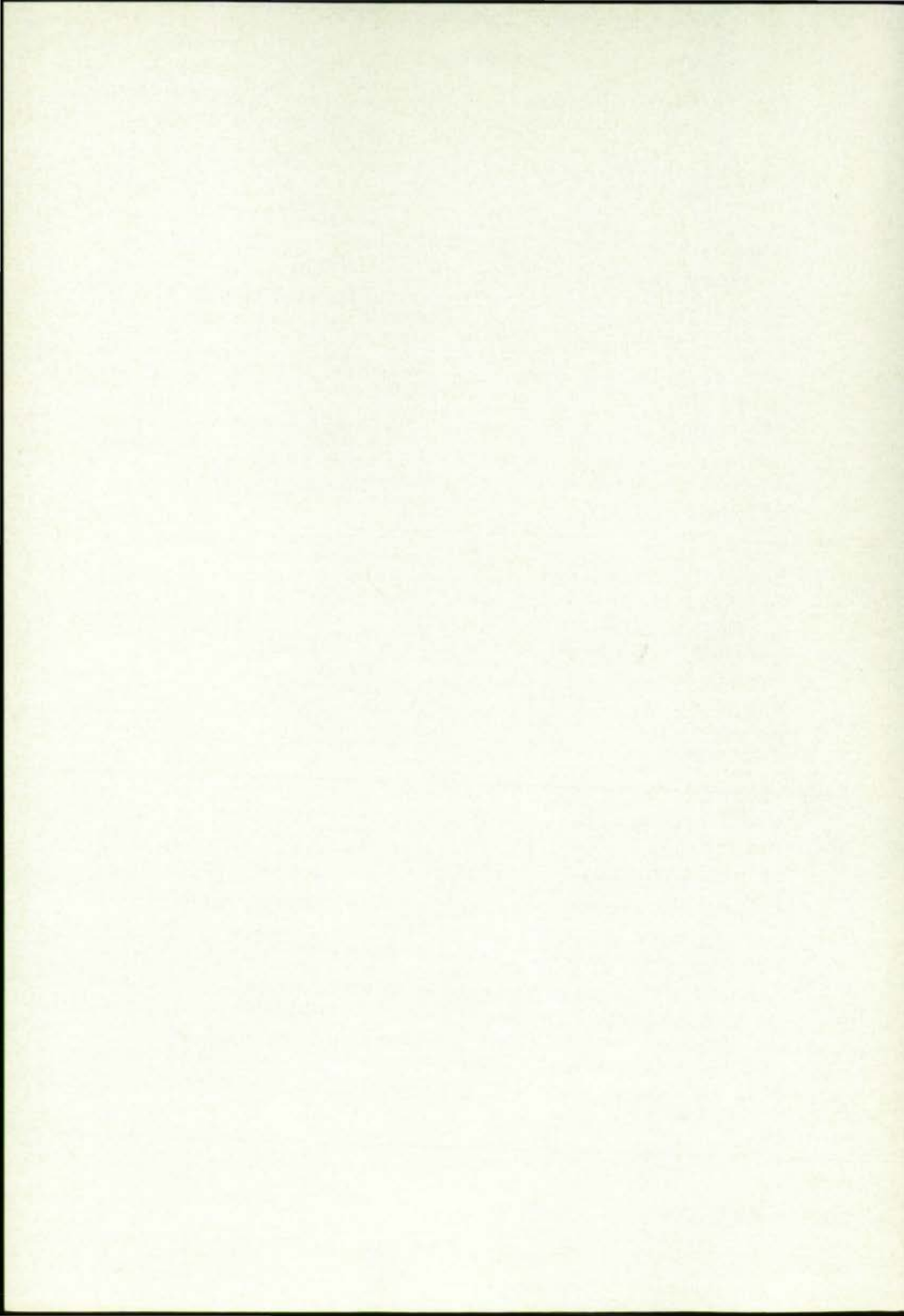

Trykt i Aktietrykkeriet - Oslo
Oslo 1975

Innhold

INNLEDNING	5	A-LOTTERIET —	
LANDSMØTET 1973	7	LOTTERISERVICE A/S	60
SENTRALSTYRET	8	ARBEIDERBEVEGELSENS	
<i>Sentralstyrets faste utvalg</i>	8	INTERNASJONALE STØTTE-	
<i>Fellesutvalg med LO</i>	11	KOMITÉ	61
<i>Sentralstyrets administrasjons-</i>		ARBEIDERPARTIETS	
<i>utvalg</i>	11	STORTINGSGRUPPE	63
LANDSSTYRET	12	REGJERINGEN BRATTELIS	
LANDSSTYRETS MØTER	14	VIRKSOMHET	70
<i>Brev til Regjeringen og uttalelser</i>	15	<i>Regjeringsskiftet oktober 1973</i> ..	70
PARTIKONTORET	27	<i>Regjeringens sammensetning</i>	70
FELLESMØTER	29	<i>Regjeringserklæringen</i>	71
SAMARBEIDSKOMITÉEN		<i>Trontalen 1974</i>	73
MELLOM DNA OG LO	30	<i>Fiskerigrensepolitikken</i>	74
PARTIETS REPRESENTASJON		<i>Demokrati og likestilling</i>	75
I STYRER OG KOMITEER	31	<i>Sosiale spørsmål</i>	76
ARSMØTER I DISTRIKTS-		<i>Utdanning, kulturpolitikk</i>	76
PARTIENE	33	<i>Ressurser, miljø og fritid</i>	77
PARTIETS DISTRIKTS-		<i>Arbeidslivet</i>	77
SEKRETÆRER	34	<i>Industri, energi, olje</i>	77
ORGANISASJONSSAKER	35	<i>Jordbruk og fiske</i>	78
MEDLEMSBEVEGELSEN		<i>Distriktspolitikken</i>	78
1973—1974	39	<i>Noen økonomiske spørsmål</i>	79
STUDIEVIRKSOMHETEN	40	<i>Andre initiativ</i>	79
KOMMUNALT ARBEID	42	SOSIALISTISK PERSPEKTIV ..	81
STATSSTØTTEN TIL DE		KVINNEBEVEGELSEN	82
POLITISKE PARTIENE	44	<i>Kvinnesekretariatet</i>	82
FAGLIG/POLITISK UTVALG ..	46	<i>Thina Thorleifsens studiefond</i> ..	89
STORTINGSVALGET 1973	49	<i>Arbeiderkvinnen</i>	91
1. MAI	56	<i>Rachel Grepp Heimen</i>	91
NORDISK SAMARBEID	59	ARBEIDERNES UNGDOMS-	
		FYLKING	95
		A-PRESSEN 1973 OG 1974	107
		ARBEIDERBLADET OG	
		AKTIETRYKKERIET A/S	112
		ARBEIDERBEVEGELSENS	
		ARKIV	115
		FONDS OG STIPEND	117

Innledning

Perioden 1973—74 har vært preget av den noe spesielle politiske situasjonen som stortingsvalget 1973 skapte, og av at Arbeiderpartiet i hele tiden etter valget har hatt regjeringsansvaret. Perioden har også blitt preget av forholdsvis store og tildels uvante samfunnsmessige problemstillinger.

Arbeiderpartiet overtok regjeringsansvaret 16. oktober 1973 etter at valgresultatet hadde skapt en parlamentarisk situasjon som fratok den borgerlige regjeringen, under ledelse av Lars Korvald, regjeringsgrunnlaget. Arbeiderpartiets regjering ble dannet etter inngående drøftinger i og mellom Sentralstyret, Landsstyret og Stortingsgruppa, og med en full enstemmighet om at partiets formann, Trygve Bratteli, skulle lede regjeringen.

Stortingsvalgkampen 1973 ble hard. Selv om meningsmålingene på forhånd varslet tilbakegang for Arbeiderpartiet, ble tilbakegangen uventet stor. Ved stortingsvalget i 1969 fikk Arbeiderpartiet 1 004 000 stemmer og en stemmeandel på 46,5 %. Valget i 1973 ga partiet en oppslutning på 759 000 velgere og en stemmeandel på 35,3 %. Frammøteprosenten var på 80 %. Partiet fikk tilbakegang over hele landet, men mest markert i Nord-Norge, hvor partiet tradisjonelt har stått meget sterkt. De mest bemerkelsesverdige trekkene ved stortingsvalget i 1973 var dannelsen av SV og Anders Langes Parti, og deres valgresultater som gav dem en stemmeandel på henholdsvis 11,2 % og 5 %. Videre at de ikke-sosialistiske partiene for første gang i etterkrigstiden til sammen fikk en oppslutning på over halvparten av velgerne. Men valgresultatet endte opp i en mandatfordeling på Stortinget, som ga 62 representanter til Arbeiderpartiet, og en tilbakegang på 12 fra 1969, og 16 representanter til SV og 77 til de borgerlige partiene. Denne parlamentariske situasjonen inneholdt ingen andre muligheter enn en Arbeiderpartiregjering.

Partiets regjering har lagt opp sitt arbeide uten faste avtaler om støtte fra andre partier, men har fått det nødvendige flertall gjennom oppslutning fra forskjellige partier fra sak til sak. Regjeringens politiske arbeide har vært sterkt preget av å innfri de programmessige forpliktelser som ligger i partiets arbeidsprogram for perioden 1974—77, og det 10-punkts programmet som ble lagt fram under valgkampen.

Den politiske aktiviteten har vært stor. Av saker som har vært behandlet, kan nevnes: Demokratiseringen av forretningsbankene, oljepolitikken, energi- og ressurspolitikken, miljøvern, sosialpolitikken,

utdannings- og kulturpolitikken. Den økonomiske politikken har stått i sentrum, og gjennom opplegget til statsbudsjettet for 1975 ble det tilrettelagt en betydelig skattelette og økning av disponibel realinntekt for vanlige lønnstakere. Det har vært arbeidet med disse og andre politiske spørsmål på alle plan i partiet: lokalplanet, sentralstyret, stortingsgruppa og Regjeringen. Arbeidsformen «rådslag» har vært benyttet i stor grad for å få til en bredere og mer aktiv behandlingsprosess.

Organisasjonsmessig har perioden vært preget av at landsmøtet i 1973 gjorde vedtak om at 1974 skulle være et Organisasjonsår. Det ble gjort et omfattende opplegg for arbeidet i organisasjonsåret hvor målsettingen var å øke organisasjonsaktiviteten, øke medlemsoppslutningen, den politiske aktiviteten, skape et triveligere miljø i partiet og få til en sterkere sammenkopling av den organisasjonsmessige og politiske virksomheten. Resultatet av dette opplegget er tilfredsstillende når det gjelder å få en styrket og positiv holdning til organisasjonsarbeidets betydning, aktiviteten når det gjelder organisasjonstiltak som møter, studiearbeide m. v. har også vært god. Men Organisasjonsåret ga ikke et tilfredsstillende resultat når det gjelder økt oppslutning. Utmelding av en del større kollektivt tilmeldte fagforeninger bidrar til en utilfredsstillende utvikling i medlemsoppslutningen.

Tross det offensive og aktive arbeidet som har preget Arbeiderpartiets virksomhet i perioden har det ikke lyktes å øke verken medlems- eller velgertilveksten.

I siste halvdel av 1974 har man startet opp med de politiske og organisasjonsmessige forberedelsene til kommune- og fylkestingsvalget i 1975.

Landsmøtet 1973

Det norske Arbeiderpartis 44. landsmøte ble holdt i Folkets Hus, Oslo, i dagene 27., 28., 29. og 30. mai 1973.

Landsmøtet skal i følge lovene bestå av landsstyrets medlemmer og 300 utsendinger fordelt på de enkelte distriktsorganisasjoner etter medlemstallet. Det var sendt inn fullmakter for 300 representanter. Ved åpningen var det møtt fram 292 representanter. I tillegg møtte en rekke gjester fra de nordiske land, formannen i Socialist International, samt en rekke innbudte fra innenlandske organisasjoner som er knyttet til arbeiderbevegelsen.

I følge tidligere vedtak ble forhandlingene ført for åpne dører, dvs. med adgang for presse og kringkasting, og for partimedlemmer som hadde søkt om adgangskort.

Sakliste:

Foruten de lovbestemte saker omfattet sakslisten:

Den politiske situasjon: Innleder Trygve Bratteli.

Arbeidsprogrammet 1974—77:

Innledere: Reiulf Steen, Bjartmar Gjerde og Knut Frydenlund.

Organisasjonskomiteens innstilling: Innleder Gunnar Berge.

Partiarbeidet og stortingsvalget: Innleder Ronald Bye.

Landsmøtet behandlet en lang rekke forslag som var sendt inn av partiavdelingene og andre organisasjonsledd. Forslagene var delt i følgende grupper: a) Forslag til arbeidsprogrammet, b) Politiske saker, c) Organisasjonssaker. Videre forelå Organisasjonskomiteens innstilling, og fra Landskvinnekonferansen hadde landsmøtet fått oversendt Kvinnebevegelsens Handlingsprogram.

Det ble vedtatt tilsammen 7 uttalelser — hvorav bl. a. kan nevnes uttalelser om utenrikspolitikken og om den politiske situasjon.

En fullstendig referatprotokoll som omfatter innledningene, ordskiftet, uttalelsene og vedtakene, er trykt.

Etter vanlig praksis valgte landsmøtet medlemmer av sentralstyret, landsstyret og revisjonsnemnda.

Sentralstyret

Fram til landsmøtet i mai 1973 har Sentralstyret bestått av:

Trygve Bratteli, formann, Reiulf Steen, nestformann, Reidar Hirsti, redaktør, Ronald Bye, sekretær, — Helge Sivertsen, Tor Aspengren, Liv Østlie, Rolf Hansen, Erling Johansen, Leif Skau, Unni Tønnesen, Aase Bjerkholt, Sidsel Bauck, Bjørn Tore Godal, Sonja Ludvigsen, Guttorm Hansen.

Varamenn: Henrik Aaserød, Bjartmar Gjerde, Arild Boman, Ragnar Christiansen, Odvar Nordli, Einar Førde, Per Kleppe, Kurt Mosbakk. På landsmøtet 27.—30. mai 1973 ble følgende valgt:

Trygve Bratteli, formann, Reiulf Steen, nestformann, Reidar Hirsti, redaktør, Ronald Bye, sekretær, — Tor Aspengren, Liv Østlie, Bjartmar Gjerde, Aase Bjerkholt, Leif Skau, Helge Sivertsen, Erling Johansen, Lillian Bekkevad, Jan Haldorsen, Rune Gerhardsen, Sonja Ludvigsen.

Varamenn: Henrik Aasarød, Harriet Andreassen, Arild Boman, Grethe Johansen, Ragnar Christiansen, Odvar Nordli, Einar Førde, Per Kleppe.

Da Sonja Ludvigsen avgikk ved døden i juli 1974, har Kvinnesekretariatets nestformann, Annemarie Lorentzen, møtt i sentralstyret fra den tid.

Sentralstyret har holdt 35 møter i 1973 og 26 møter i 1974.

Sentralstyrets faste utvalg

Sentralstyret nedsatte i tiden november 1973/februar 1974 13 sektorkomiteer, som skal arbeide på hvert sitt område i de sektorer som danner grunnlaget for arbeidsprogrammet i innværende periode. Følgende komiteer ble oppnevnt:

Økonomisk-politisk utvalg:

Juul Bjerke, formann, Tore Lindholt, sekretær, Bjørn Amundsen, Tor Aspengren, Lillian Bekkevad, Jan Berg, Petter Jakob Bjerve, Trygve Bratteli, Ragnar Christiansen, Liv Inger Finsbøl, Rune Gerhardsen, Kari Gjestebø, Irene Jansen, Laila Johannessen, Arvid Johanson, Per Kleppe, Bernt H. Lund, Svein Longva, Jon Rikvold, Ulf Sand, Gunnar Simonsvik, Hermod Skånland, Bjørn Skogstad Aamo.

Utvalg for internasjonal sikkerhets- og forsvarspolitik:

Reiulf Steen, formann, Thorvald Stoltenberg, sekretær, Ronald Bye, Turid Dankertsen, Jacob Eitrem, Einar Førde, Knut Frydenlund,

Harry Hansen, Johan Jørgen Holst, Trond Johansen, Harald Munthe-Kaas, Tor Oftedal, Sidsel Rønbeck, Kåre Sandegren, Helge Sivertsen, Kåre Stokkeland, Johan Thorud, Liv Aasen, Tertit Aasland.

Fiskeriutvalg:

Arbeidsutvalg: Valter Gabrielsen, formann, Herlof Gjerde, sekretær, Eivind Bolle, Knut Hoem, Kåre Kristoffersen, Johan J. Toft.

Øvrige medlemmer: Magnus Andersen, Jostein Bergvoll, Olav Bjørklund, Berny Dahl, Martin Dahle, Sivert Haltbakk, Einar Hysvær, Geirmund Ihle, Georg Jacobsen, Bjørgvin Jensen, Finn Knutsen, Steiner Kvalø, Birger Larsen, Knut M. Myklebust, Ingolf Møgster, Sven Olsen, Adolf Petersen, Jan Skrede, Einar Strand, Jorunn Wallmann, Hagbarth Webostad.

Landbruksutvalg:

Arbeidsutvalg: Ingvar Bakken, formann, Rolf Sæther, sekretær, Per Harald Grue, Rasmus Nordbø, Egil Ranheim, Oskar Øksnes, Liv Østlie.

Øvrige medlemmer: Marit Berntsen, Bernhard Brennemoe, Lars Hølen, Jacob Kringlebotten, Magne Lehren, Gunhild Løvås, Svein Morgenlien, Andor Normann, Ole K. Sara, Ulf Sand, Gerd Hagen Schei, Asbjørn Sjøthun, Einar Olav Skogholt, Hans Solberg.

Distrikts- og arbeidsmarkedspolitik:

Arne Nilsen, formann, Arne M. Olsen, sekretær, Liv Andersen, Bjørg Bergh, Arvid Berglund, Reidar Danielsen, Eva Disch, Thor Eriksen, Jan Holdorsen, Leif Haraldseth, Grethe Johansen, Annfinn Lund, Jan Mehlum, Kirsten Myklevoll, Bjarne Mørk Eidem, Ragnar Nordgren, Karin Teigen.

Kommunalutvalg:

Kjell Knudsen, formann, Herlof Gjerde, sekretær, Annelise Abrahamsen, Grethe W. Bjørlo, Arne Born, Per Eggesvik, Rolf Hansen, Knut Korsæth, Kirsten Myklevoll, Thorleif Nilsen, Arne Nilsen, Ella Sandnes, Torbjørg Skarpoðde, Norvald Strand, Bjørg Sætra, Ottar Vollan, Jacob Wahl.

Industriutvalg:

Reidar Melien, formann, Reidar Engell Olsen, sekretær, Bjørg Bakken, Olav Terje Bergo, Thorbjørn Berntsen, Bjarne Bårdsen, Erling Diesen, Rolf Hellem, Harald Henriksen, Reidar Hirsti, Henny Jensen, Erling Johansen, Arve Johnsen, Terje Kristiansen, Gunnar Alf Larsen, Finn Lied, Einar Magnussen, Erland Mikkelsen, Ronald Rooth, Jorun Skoglund, Lars Skytøen, Arne Treholt, Dag Tresselt.

Samferdselsutvalg:

Kåre Ellingsgård, formann, Kjell Dankertsen, sekretær, M. A. Bakke, Bernt Bull, Rolf Fjeldvær, Sverre Gullikstad, Thor Gystad, Olav Habberstad, Harry Hansen, Tone B. Jamholt, Engly Lie, Bjørn Flage Pettersen, Gunnar Solvang, Eindride Sommerseth, Karen Sveen, Per Arne Torvik, Aage Tømmereek, Margit Tøsdal, Vesla Vetlesen, Lars Wilhelmsen, Henrik Aasarød.

Sosialt utvalg:

Aasa Solberg Iversen, formann, Tor Rønning, sekretær Roald Bye, Hans Dølvik, Georg Eriksen, Svein Fækseth, Kåre Fridén, Gerd Hagen, Gudmund Harlem, Solveig Keihl, Marit Moe, Astrid Murberg Martinsen, Per Nyhus, Børre Pettersen, Anders Salvesen, Aud Blegen Svindland.

Utdanningsutvalg:

Hans Østvold, formann, Ivar Leveraas, sekretær, Sidsel Bauck, Liv Buck, Lars Buer, Bodil Skjånes Dugstad, Jon Erlie, Hanne Finstad, Kjell Fixdal, Berit Haldorsen, Per Karstensen, Aslak Leesland, Kristian Ottosen, Gerd Wollum, Sverre Worum, Knut Aagesen.

Miljøutvalg:

Eilif Dahl, formann, Olav Carlsen, sekretær, Aase Bjerkholt, Gro Harlem Brundtland, Sverre Frogner, Tove Strand Gerhardsen, Olav Gjærevoll, Guttorm Hansen, Gerhard Lunde Larsen, Lars Anders Myhre, Kirsten Myklevoll, Finn Salomonsen, Arthur Svensson, Trygve Tamburstuen, Torild Lien Utvik, Ingjald Ørbeck Sørheim.

Utvalg for idrett og fysisk fostring:

Thorbjørn Kultorp, formann, John Sundhagen, sekretær, Mads Andenæs, Kolbjørn Aune, Torbjørn Hammargren, Åse Klundelien Haugen, Egil Knudsen, Knut Knutsen, Lorang Kristiansen, Arne Kvalheim, Unni Nielsen, Magnus Nilsen, Einar Omdal, Sidsel Sethil, Kristian Simensen.

Utredningsutvalg:

Reiulf Steen, formann, Bjørn Tore Godal, sekretær, Jan Balstad, Elsa Rastad Bråten, Ronald Bye, Ragnar Christiansen, Gunnar Berge, Karl Nandrup Dahl, Ingrid Eide, Einar Førde, Rune Gerhardsen, Tormod Hermansen, Per Kleppe, Rolf Lasse Lund, Eldrid Nordbø, Karin Stoltenberg.

Fellesutvalg med LO

Faglig-politisk utvalg:

Fra LO:

Tor Aspengren, formann, Einar Strand, Leif Andresen, Lillian Bekkevad, Otto Totland.

Fra DNA:

Ronald Bye, Alf Frotjold, Rune Gerhardsen, Rolf Furuseth, Finn Kristensen, Erik Nielsen, Johs. Skeide Larsen, Kåre Myrvold, Esten Haaker.

Esten Haaker har vært utvalgets sekretær fram til september 1973, da Kåre Myrvold overtok.

LO/DNA's skatteutvalg:

Juul Bjerke, formann, Hallvard Borgenvik, sekretær, Tor Aspengren, Elsa Rastad Bråten, Per Dragland, Klaus Kjelsrud, Asbjørn Lindhjem, Reidar Melien, Bjørn Næss, Sven Olsen, Johan Støa.

Sentralstyrets administrasjonsutvalg

Inntil landsmøtet 1973 hadde administrasjonsutvalget denne sammensetning: Trygve Bratteli, formann, Reiulf Steen, nestformann, Reidar Hirsti, Ronald Bye, Sonja Ludvigsen, Bjørn Tore Godal. Dessuten deltok sekretærene ved partikontoret og Kvinnesekretariatets sekretær.

I sentralstyrets møte 13/6 1973 ble følgende valgt: Trygve Bratteli, formann, Reiulf Steen, nestformann, Reidar Hirsti, Ronald Bye, Sonja Ludvigsen og Rune Gerhardsen. Hertil kommer partikontorets sekretærer og Kvinnesekretariatets sekretær.

I sentralstyrets møte 26/8 1974 ble det foretatt nyoppnevninger, slik at utvalget fikk følgende sammensetning: Trygve Bratteli, formann, Reiulf Steen, nestformann, Ronald Bye, Jan Haldorsen, Anne-marie Lorentzen og Rune Gerhardsen.

Administrasjonsutvalget har hatt 9 møter i 1973 og 16 møter i 1974.

Landsstyret

Fram til landsmøtet i mai 1973 har landsstyret foruten sentralstyrets medlemmer bestått av (varamenn i parentes):

Østfold	Evelyn Andersen (Liv Stubberud)
Akershus	Eilif Dahl (Grethe Johansen)
Hedmark	Kristian Gundersen (Egil Toreng)
Oppland	Liv Andersen (Johan Nygård)
Buskerud	Knut Jagland (etter Guri Johannessens bortgang)
Vestfold	Anders Johansen (Ivar Tollnes)
Telemark	Oddvar Berrefjord (Egil Bergsland)
Aust-Agder	Halvard Kristiansen (Erling Johnsen)
Vest-Agder	Jan Helland Olsen (Trygve Kittilsen)
Rogaland	Hans Frette (Peder Sæthre)
Stavanger	Olav T. Laake (Hans Samuelsen)
Hordaland	Arne Nilsen (Arne Ekeland)
Bergen	Peder Hitland (Georg Jacobsen)
Sogn og Fjordane	Alf Vee-Haugen (Tormod Markussen)
Møre og Romsdal	Asbjørn Jordahl (Asbjørn Bortne)
Sør-Trøndelag	Ingrid Sandvik (Arnold Storvold)
Trondheim	Per Aasen (Rigmor Hegle)
Nord-Trøndelag	Kåre Sjøvold (Torbjørn Aunet)
Nordland	Sven Olsen (Randi Petersen) Elnar Bårdsen (Eli Odden)
Troms	Helge Jacobsen (Rolf Nilssen)
Finnmark	Harald Samuelsberg (Gudmund Eriksen)

På landsmøtet i mai 1973 ble følgende valgt:

Østfold	Liv Stubberud (Tom Thoresen)
Akershus	Eilif Dahl (Gerd Vollum)
Hedmark	Egil Toreng (Gudrun Kregnes)
Oppland	Liv Andersen (Johan Nygård)
Buskerud	Knut Aarvelta (Ingjerd Berntsen)
Vestfold	Anders Johansen (Ivar Tollnes)
Telemark	Oddvar Berrefjord (Finn Kristensen)
Aust-Agder	Bjarne Robstad (Sigurd Marcussen)
Vest-Agder	Jan Helland Olsen (Halgeir Furnes)
Rogaland	Hans Frette (Peder Sæthre)
Stavanger	Olav T. Laake (Hilmar Egeli)

Hordaland	Arne Nilsen (Margit Tøsdal)
Bergen	Harry Hansen (Einar Karlsen) (Etter Einar Karlsens død, Ragnhild Holsen)
Sogn og Fjordane	Alf Vee-Haugen (Margot Henden)
Møre og Romsdal	Ingar Gjøstøl (Asbjørn Bortne)
Sør-Trøndelag	Arnold Storvold (Ingrid Sandvik)
Trondheim	Jorunn Giske (Trygve Jonsson)
Nord-Trøndelag	Torbjørn Aunet (Haakon Westrum)
Nordland	Elnar Bårdsen (Randi Petersen) Sigurd Nilsen (Nanny Rist)
Troms	Rolf Nilssen (Kirsten Myklevoll)
Finnmark	Gudmund Eriksen (Aase Lillevik)

Landsstyrets møter

Landsstyret har hatt 4 møter i 1973 og 2 møter i 1974.

15. og 16. februar 1973 i Folkets Hus, Oslo. Møtet behandlet ordinære bevilgninger, anvendelsen av statsstøtten, fordelingen av landsmøtorepresentanter, landsmøtets sakliste, forslag til arbeidsprogram med innledning ved Reiulf Steen — Organisasjonskomiteens innstilling, innledning ved Gunnar Berge — Den politiske situasjon, innledning ved Trygve Bratteli. Møtet vedtok en henvendelse til den borgerlige regjering om bedriftsinnskrenkninger og nedleggelse, en uttalelse om den politiske situasjon i forbindelse med stortingsvalget og en uttalelse om skattepolitikken.

25. mai 1973 i Torggt. 7, Oslo. Landsstyret behandlet saker i forbindelse med det kommende landsmøte, så som sakliste, innstilling om partiets beretning, Revisjonsnemndas innberetning, innsendte forslag og lovendringer. Videre regnskapene for 1971 og 1972 og eksklusjonssak vedrørende Karl Simonsen, Rygge.

29. august 1973 i Samfunnshuset, Oslo, hvor landsstyret drøftet situasjonen foran valget, med innledning ved Trygve Bratteli, og hvor det ble vedtatt en enstemmig politisk uttalelse, hvor landsstyret ber Trygve Bratteli danne ny regjering, hvis valgresultatet tilsier det.

1. og 2. oktober 1973 i Folkets Hus, Oslo. Landsstyret var samlet til fellesmøte med Stortingsgruppa, LO's sekretariat, AUF's sentralstyre og Kvinnesekretariatet. Trygve Bratteli innledet om den politiske situasjon med påfølgende debatt. En vedtok deretter en uttalelse om den politiske situasjon og en uttalelse om statskuppet i Chile.

I eget møte den 2. oktober vedtok landsstyret at Trygve Bratteli skulle lede den nye regjering utgått av Arbeiderpartiet.

13. oktober 1973 i Folkets Hus, Oslo, hvor landsstyret behandlet regjeringsdannelsen.

26.—28. februar 1974 i Moss. Landsstyret behandlet ordinære bevilgninger, orientering om fordelingen av statsstøtten v/komiteens formann Arne Nilsen, ansettelse av revisorassistent, nyvalg til komiteen som skal foreslå fordeling av statsstøtten. Av organisasjonsaker forelå valg av ny varamann til landsstyret etter Einar Karlsson, Bergen, og sammenslåing av Namdal og Inn-Trøndelag kretspartier. En hadde følgende innledninger: Den politiske situasjon v/Trygve Bratteli, — Arbeidet i partiet fram til kommunevalget v/Reiulf Steen og Ronald Bye, — Reformen i lokalforvaltningen v/Dagfin Juel, — Situasjonen og framtidsutsiktene for A-pressen v/Johan Ona, — og Energisituasjonen v/Per Kleppe og Ingvald Ulve-

seth. Følgende uttalelser ble vedtatt: Om reformer i lokalforvaltningen, Den politiske situasjon, Om organisasjonsarbeidet, samt om Energisituasjonen.

30.—31. august 1974 i Folkets Hus, Oslo. Landsstyret fastsatte dato og saksområder for landsmøtet 1975, og drøftet den offentlige støtte til den lokalpolitiske virksomheten. Landsstyret vedtok å be om at saken ble behandlet i kommunepartiene og på fylkespartienes årsmøter med anmodning om at $\frac{1}{3}$ av den støtte som blir gitt, blir overført til fylkespartiene. En hadde følgende innledninger: Den politiske situasjon v/Trygve Bratteli, — Statsbudsjettet for 1975 v/Per Kleppe, — Arbeiderbladets situasjon v/Einar Olsen, — og Kommunevalgåret v/Herlof Gjerde. Følgende uttalelser ble vedtatt: Om Regjeringens virksomhet, politisk uttalelse og uttalelse om fiskerigransespørsmålet.

Brev til Regjeringen og uttalelser

Landsstyret vedtok i møte 15—16/2 1973 å sende følgende henvendelse til den borgerlige regjering:

Om bedriftsinnskrenkninger og nedleggelse:

«De mange meldinger om bedriftsinnskrenkninger og nedleggelse, de uklare markedsforhold og ikke minst den siste valutakrisen har skapt engstelse og usikkerhet. Mange er redde for sine arbeidsplasser og frykter en utvikling som kan medføre arbeidsløshet.

Landsstyret i Det norske Arbeiderparti vil understreke:

- 1. Nødvendigheten av å møte denne situasjonen med effektive tiltak for å skape større trygghet i arbeidslivet.*
- 2. Betydningen av snarest etter stortingsbehandlingen å få etablert «Fondet for omstilling og vekst i industrien», og gjøre det til et effektivt redskap til løsning av strukturproblemer.*
- 3. At Regjeringen overveier støttetiltak til de bedrifter som kommer i særlige vanskeligheter som følge av forstyrrelser på valutamarkedet.*
- 4. At Regjeringen under forhandlingene med EF legger avgjørende vekt på arbeidsplassenes trygghet og på å fullføre forhandlingene innen den fastsatte tidsramme. Både avtalens innhold og tidspunktet for ikrafttredelsen er av avgjørende betydning for å begrense den usikkerhet som rår i næringslivet på grunn av markedssituasjonen».*

Videre vedtok landsstyret disse to uttalelser:

Om den politiske situasjon:

«Landsstyret i Det norske Arbeiderparti samlet til møte 15. 16. februar 1973 vil i forbindelse med kommende stortingsvalg uttale:

Det er bare sju måneder igjen til stortingsvalget. Den politiske situasjon er uvanlig og preges særlig av mangel på stabilitet, noe også de politiske meningsmålinger gir uttrykk for...

I vedtak i landsstyremøter 28.—29. september og 2.—3. november 1972 har landsstyret slått fast at folkeavstemningen har forkastet medlemskap i Det europeiske Fellesskap, og at Norges forhold til EF må baseres på en handelsavtale. Partiet har likeledes tatt avstand fra forslaget om å endre Grunnlovens paragraf 93, som krever $\frac{3}{4}$ flertall i Stortinget for at Norge skal avgi suverenitet. Enkelte grupper og personer søker i disse dager å så tvil om disse vedtak, med sikte på å øve press på nominasjonsmøtene i de enkelte fylker.

Landsstyret beklager denne virksomheten og vil oppfordre alle partimedlemmer og tillitsmenn til å ta klar avstand fra den.

Gjennom stortingsvalget skal grunnlaget legges for det politiske styre av landet i de kommende fire år. Valget vil i første rekke bli et regjeringsvalg. Arbeiderpartiet er det eneste parti som kan by fram et klart regjeringsalternativ. Våre politiske motstandere er klar over dette og vil bekjempe Arbeiderpartiet av all makt.

I denne situasjon er det viktig at vårt parti i alle ledd forbereder seg til den styrkeprøve som forestår. Gjennom programarbeidet er det at Arbeiderpartiets politikk blir trukket opp. Det er derfor spesielt viktig at partiets medlemmer engasjerer seg i denne virksomheten slik at programmet kommer til å gi et fullgodt uttrykk for partiets syn. Viktig er også en organisasjonsmessig opprustning og de praktiske forberedelser til valgkampen.

Et samlet og sterkt Arbeiderparti har alle muligheter for å gå seirende ut av forestående valgkamp. Landsstyret maner derfor partiets medlemmer og meningsfeller til aktiv innsats i tida fram til valget.»

Om skattepolitikken:

«På bakgrunn av den uro som er oppstått i forbindelse med den innstilling som nylig er offentliggjort fra boligbeskatningskomiteen som regjeringen Borten nedsatte i 1968, finner landsstyret i Det norske Arbeiderparti å ville uttale:

Det norske Arbeiderparti vil aldri akseptere forslag som vil gjøre det vanskeligere for folk med vanlige inntekter å bo i egne hus og ha eller skaffe seg hytte. Arbeiderpartiet mener det er nødvendig å få rettet opp de skatteskjevheter som i dag foreligger mellom eiere av eneboliger og borettslavere.

Arbeiderpartiet ser det som en viktig oppgave å sørge for en rettferdigere fordeling av skattebyrdene. Skattetrykket rammer

i dag vanlige lønsmottakere på en urettferdig måte. Landsstyret mener at det bl. a. er nødvendig å påskynde arbeidet med en egen lønsskatteordning. Det må gis lønnstakerfradrag som gir mulighet for større likhet mellom lønnsinntekt og næringsinntekt. Fordelingen av skattene må gjennomføres slik at også store gevinster, verdistigning, større formuer og større eiendommer må bære sin del av skattebyrdene.»

I møte den 29. august 1973 vedtok landsstyret enstemmig følgende uttalelse om situasjonen foran valget:

«Atte års borgerlig flertall i Stortinget har ført vårt land opp i en uoversiktlig politisk situasjon med oppsplitting i småpartier. Uansvarlige krefter søker å skaffe seg fotfeste. Det er skapt forhold som svekker vår demokratiske styreform. Vi opplever angrep mot selve grunnlaget for det velferdssamfunn som norsk arbeidendebevegelse har kjempet fram.

Regjeringsansvaret har ført til store motsetninger mellom de borgerlige partier. De står fram i denne valgkampen som en dypt splittet gruppering uten evne til å lede landet.

Arbeiderpartiet har den indre enhet og styrke og det politiske program som er forutsetningen for en fast og målbevisst ledelse. Dette er i dag det eneste alternativ for en stabil og arbeidsdyktig regjering.

Arbeiderpartiet ber om folkets tilslutning til et program for rettferdigere fordeling og større trygghet for den enkelte. I det framlagte 10 punkts program er hovedoppgaver for en ny A-regjering tidfestet. Dette program forplikter en ny regjering til straks å gå i gang med et omfattende reformarbeid.

Arbeiderpartiet ber folket om fullmakt til å danne en arbeidsdyktig regjering som kan få styring over samfunnsutviklingen. Dette vil gi stabile forhold i det politiske og økonomiske liv og forutsetningen for å forme samfunnet i samsvar med de store folkegruppers interesser.

Landsstyret gir partiets formann, Trygve Bratteli, i oppdrag å lede en slik regjering. Bare aktiv oppslutning om Arbeiderpartiet ved valget 9.—10. september kan sikre en Arbeiderparti-regjering.

Arbeiderpartiet vender seg til alle lønnstakere i by og bygd, til våre sjøfolk, til fiskerne langs vår lange kyst, til jordbrukerne ute i bygdene, om sammen å sikre et flertall som kan trygge vår demokratiske styreform og løse tidens store samfunnsoppgaver.

*Flertallet og regjeringen til Arbeiderpartiet.
Trygghet for folket.»*

I møte sammen med Stortingsgruppa, LO's sekretariat, AUF's sentralstyre og Kvinnesekretariatet vedtok landsstyret følgende to uttalelser:

Om den politiske situasjon etter valget:

«Valget i 1973 ga som resultat et sosialistisk flertall i Stortinget. Det er ikke lenger grunnlag for en borgerlig regjering. Arbeiderpartiet er det største partiet i Stortinget. Det er derfor naturlig at det dannes en ren Arbeiderparti-regjering. De konservative er nå som før våre motstandere, og samarbeidet i framtida må derfor bygge på de krefter som vil vise det ansvar som den nye politiske situasjon krever. Den nye Arbeiderparti-regjeringen vil legge til grunn for sin virksomhet det arbeidsprogram og det 10-punkts-program som fikk tilslutning fra ¾ million velgere.

Arbeiderpartiet ser det som sin hovedoppgave å omforme det norske samfunn i samsvar med prinsippene i den demokratiske sosialisme. Det norske Arbeiderparti vil føre en politikk som tjener de store folkegruppers interesser. I særlig grad vil vi legge vekt på å bedre vilkårene for de svakest stilte grupper i samfunnet. Den økonomiske vekst må først og fremst komme disse gruppene til gode samtidig som vilkårene bedres ved en menneskeliggjøring av vårt arbeids- og samfunnsliv. En særlig innsats vil bli gjort for å skape trygge og trivelige arbeidsplasser, der de ansatte selv er med på å bestemme utviklingen.

Det norske Arbeiderparti vil fjerne classeskiller og skape likestilling på alle områder. Vi vil motvirke og bryte ned private maktposisjoner og erstatte dem med organer under demokratisk herredømme. Vi vil foreslå en rekke tiltak for å utvide og styrke folkestyret.

Det norske Arbeiderparti vil sikre en rettferdig beskatning, og samtidig organisere en sterkere styring av økonomien, gjennomføre en streng vurdering av offentlige utgifter og en forenkling av offentlige standarder. På denne måte vil Det norske Arbeiderparti fortsette utbyggingen av velferdssamfunnet uten at den vanlige skatteyder får en urimelig belastning. . .

Det norske Arbeiderparti vil gjennom en aktiv distriktspolitikk søke å bryte de sentraliseringstendenser som har gjort seg så sterkt gjeldende i vårt land i de senere år. For å sikre bosettingen i alle landsdeler er det nødvendig at veksten i antall arbeidsplasser ledes fra pressområdene til distriktene. Det norske Arbeiderparti vil ved hjelp av nye og sterke virkemidler sikre en utjevning til fordel for utkantene, samtidig som byer og tettsteder gis muligheter til å utvikle gode og trygge miljøer, ikke minst for barn og ungdom.

Vern om natur og miljø må prege politikken på alle områder.

Det norske Arbeiderparti vil gjennomføre en omfattende desentralisering av offentlige avgjørelser og bekjempe alle former for byråkrati.

Det norske Arbeiderparti vil i forholdet til De Europeiske Fellesskap bygge på den handelsavtale som er inngått, samtidig som vi holder fast på hovedlinjene i vår utenriks- og sikkerhetspolitikk.

Med utgangspunkt i den demokratiske sosialismens prinsipper vil Det norske Arbeiderparti aktivt bidra til løsningen av de oppgaver Norge og verden for øvrig står overfor.»

Om statskuppet i Chile:

«Det norske Arbeiderpartis landsstyre og stortingsgruppe, LO's sekretariat, Kvinnesekretariatet og AUF's sentralstyre tar på det sterkeste avstand fra statskuppet i Chile. Igjen er et land med en lovlig valgt regjering bragt inn under en militærjuntas diktatur.

Vi fordømmer de krefter i og utenfor Chile som bragte landets demokratisk valgte styre til fall og myrdet presidenten. Med vold stanset de en politikk som gjennom fredelige reformer og på forfatningens grunn tok sikte på å sikre nasjonal kontroll med landets ressurser og å skape sosial rettferdighet for de fattige folkemassene.

Mordet på Allende føles som et hardt slag for alle som tror at den demokratiske sosialismen også er svaret på den tredje verdens problemer. Verdens underkuede og utbyttede folk må ikke stå uten alternativ til en voldelig og blodig revolusjon med dens enorme menneskelige lidelser.

Vi erklærer vår fulle solidaritet med dem som vil ta arven opp etter Allende. Vi forplikter oss til å støtte dem både økonomisk og moralsk.

I pakt med våre tradisjoner må vi ta imot politiske flyktninger som søker asyl.

Vi krever at enhver støtte fra norsk side til juntaen i Chile opphører. Vi går inn for at internasjonale finansielle institusjoner holder tilbake all økonomisk hjelp til det nåværende chilenske regimet.»

På møte i Moss den 28. februar 1974 vedtok landsstyret følgende tre uttalelser:

Om reformer i lokalforvaltningen:

«Arbeiderpartiet har programfestet desentralisering, demokratisering og effektivisering på så vel det lokale som det statlige plan. Et viktig ledd i dette arbeidet er å korte avstanden

mellom de besluttede folkevalgte organer og dem beslutningene gjelder. Avgjørelsene må ikke legges til høyere organer enn strengt nødvendig.

Landsstyret går inn for at direkte valg av fylkesting holdes første gang samtidig med kommunevalget høsten 1975, og da slik at

- fylket skal være én valgkrets,
- nominasjonsordningen og reglene for kumulering skal være som ved stortingsvalg,
- mandatene fordeles mellom partiene etter samme regler som ved stortingsvalg,
- det innføres en ordning med utjevningsmandater for å sikre en bred distriktsvis representasjon.

Innføringen av direkte valg må kombineres med bl. a. følgende tiltak:

- Egen beskatningsrett, uten samlet øking av direkte skatter,
- selvstendig administrasjon skilt fra statsadministrasjonen,
- gradvis overføring av arbeidsoppgaver fra staten til fylkeskommunene, med tilsvarende økt økonomisk grunnlag for fylkene.

Arbeidsoppgaver som fortsatt må varetas av staten, overføres i den grad det er praktisk mulig, til statens administrasjon i fylkene. Også denne administrasjonen samordnes.

Landsstyret vil peke på behovet for å revidere offentlige og kommunale ordninger og på behovet for å revidere lovverk, regelverk og kontrollordninger med sikte på å forenkle tilværelsen for den enkelte.

Kommuner og fylkeskommuner må stilles friere i sin virksomhet. Herunder bør det statlige tilsyn med kommunal virksomhet tas opp til revisjon. Dette må skje under omsyn til behovet for den statlige styring som er nødvendig for å sikre likhet og rettferd.

Vi står ikke her overfor én reform, men en rekke reformer som nødvendigvis vil ta tid. Dette stiller vårt parti overfor store krav både politisk og organisasjonsmessig. Fellesoppgavene skal løses på en bedre måte av mer hensiktsmessige organer. Vi skal gi dette arbeidet politisk innhold. Partiet må skaffe seg større innflytelse og søke å styre utviklingen etter våre prinsipper. Grunnlaget er våre programmer. Skal dette lykkes, kreves det innsikt i sakene og evne til helhetsvurdering, samordning av interessene og gode kommunikasjoner innad i partiorganisasjo-

nen og til partiets folkevalgte representanter. De folkevalgte må gis bedre arbeidsmuligheter.»

Om den politiske situasjon:

«Den parlamentariske situasjon etter stortingsvalget ga regjeringen og det politiske initiativ til Arbeiderpartiet.

Arbeiderpartiet er i mindretall i Stortinget. Likevel har Regjeringen hittil maktet å gjennomføre partiets 10-punktsprogram fullt ut i samsvar med forpliktelsene i programmet. Landsstyret uttrykker sin tilfredshet med dette og forutsetter at den videre oppfølging av arbeidsprogrammet vil skje like planmessig

Landsstyret konstaterer at vårt land er inne i en utvikling som i særlig grad krever fast politisk styring. I en situasjon hvor intet parti har flertall alene i Stortinget, må Regjeringen på grunnlag av arbeidsprogrammet søke parlamentariske løsninger som sikrer at de store folkegruppers interesser ivaretas.

Energikrisen har skapt store forskyvninger i verdensøkonomien. Dette har blant annet gitt seg utslag i en urovekkende prisstigning som truer en rettferdig inntektsfordeling.

Landsstyret understreker nødvendigheten av at de forestående lønnsoppgjør gjennomføres slik at de sikrer en forbedring av de reelle inntekter for lønnsakerne. Oppgjøret for jordbrukerne og fiskerne må også ta sikte på en mer rettferdig inntektsfordeling. Regjeringen må være beredt til — i samarbeid med fagbevegelsen og andre yrkesorganisasjoner — å nytte direkte virkemidler for å nå disse mål.

Landsstyret vil peke på nødvendigheten av framstøt for likestilling mellom landsdeler og sosiale grupper. Regjeringen har på grunnlag av Arbeiderpartiets program tatt opp sentrale spørsmål i den forbindelse.

En videre utvikling av bedriftsdemokratiet er i gang. Demokratisering av bankene og forsikringsselskapene er under utredning og vil munne ut i konkrete forslag. Arbeidet for likestilling mellom kvinner og menn føres videre.

Mulighetene for at flere skal få reell innflytelse i samfunnet ofres stadig større oppmerksomhet. Arbeiderbevegelsen er drivkraften i denne demokratiseringsprosessen. Landsstyret forutsetter at Regjeringen får den nødvendige tilslutning og støtte når de konkrete forslag legges fram.

Demokratiseringsprogrammet sikter mot å endre maktforholdene i samfunnet. Dette har møtt og vil møte sterk motstand fra konservative krefter. Arbeiderbevegelsen må svare med å samle sine krefter for å få gjennomført målsettingen i programmet.»

Om organisasjonsarbeidet:

«Det som har gjort Arbeiderpartiet til den samlede politiske kraft i Norge har vært en sterk vilje til samfunnsomforming, sammen med livskraftig organisasjon.

For å nå de mål partiet setter seg, må vi stadig fornye og styrke vår organisatoriske innsats. Landsmøtet i 1978 bestemte at inneværende år særlig skal vies organisasjonsarbeidet. Landsstyret gir sin fulle tilslutning til opplegget for Organisasjonsåret. Vi skal:

- øke medlemsopplutningen om partiet,
- styrke organisasjonsaktiviteten,
- sammensmelte politikk og organisasjon,
- styrke det nære miljøet og solidariteten i partiet.

Men viktigst av alt er å gjøre grunnorganisasjonene til partiets politiske kraftkilde.

Livsnerven i norsk arbeiderbevegelse har alltid vært det organiserte samarbeidet mellom Arbeiderpartiet, fagbevegelsen, småbrukerne og fiskerne. I dag er arbeiderbevegelsen splittet, og derfor en svakere bevegelse. Landsstyret oppfordrer alle som vil ha en sterk arbeiderbevegelse til å gå helhjertet inn for igjen å samle kreftene om DNA.

Landsstyret sender en hilsen til partifeller som i bedrifter og fagforeninger aktivt og med gode resultater går inn for å styrke samholdet mellom fagorganisasjonen og partiet. En har med tilfredshet merket seg alle fagforeninger som har holdt fast på og styrket det kollektive medlemskap. Dette er den viktigste mulighet de fagorganiserte har for innflytelse på partiets politikk. Landsstyret ber alle krefter om å samles for å styrke det kollektive medlemskapet og andre former for faglig-politisk samarbeid.

Dette er en kamp vi må ta for det mest betydningsfulle i arbeiderbevegelsen: Det faglig-politiske samarbeid. Det er styrken av dette arbeid som til enhver tid bestemmer vår innflytelse i norsk samfunnsniv. De store folkegrupper er ikke tjent med en rekke politiske grupperinger. Vi trenger et sterkt parti med avgjørende innflytelse.

En folkebevegelse som Arbeiderpartiet trenger en levende kontakt med og oppslutning fra de unge. Landsstyret konstaterer derfor med beklagelse at siste valg viste sviktende oppslutning blant ungdommen. Det er en viktig oppgave for partiet sammen med AUF å snu denne utviklingen og gjenopprette kontakten med de store ungdomsgrupper i vårt samfunn.

La oss alle ytterligere forsterke vår innsats. Våre målsettinger i Organisasjonsåret er klare:

*Økt organisasjonsaktivitet!
Samling av arbeiderbevegelsen om Arbeiderpartiet!
Fram for et godt valg i kommuner og fylker i 1975!»*

Om energisituasjonen:

Landsstyret ga Sentralstyret fullmakt til å foreta noen redaksjonelle endringer, og etter behandling i sentralstyrets møte 4. mars fikk uttalelsen denne ordlyd:

Oljevirkksomheten og energipolitikken

Olje- og gassforekomstene utenfor våre kyster gir Norge store muligheter, men stiller oss også overfor store utfordringer. Arbeiderpartiets landsstyre har drøftet Regjeringens oljemedling og energisituasjonen. I årene framover blir det en politisk hovedoppgave å utnytte oljen slik at den kan bidra til å skape varige verdier for hele det norske samfunn.

Olje- og gassforekomstene på den norske kontinentalsokkelen varer ikke evig. Det er viktig at de utnyttes i et moderat tempo.

Dersom vi skal kunne mestre de utfordringer som olje-alderen vil stille oss overfor, må oljevirkksomheten være underlagt samfunnsmessig styring. Folkevalgte organer må ha reell politisk ledelse av utviklingen. Samfunnet må, i første rekke gjennom Statens Oljeselskap, ha hånd om den overveiende del av oljeutvinningen.

Oljeinntektene må nyttes til å gjøre Norge til et kvalitativt bedre samfunn. Det må føres en distriktpolitikk som i hovedtrekk opprettholder det nåværende bosettingsmønster. Det må sikres en allsidig næringsutvikling også i de områder som ikke direkte blir berørt av oljevirkksomheten. Eksisterende lokal-samfunn og gamle industristeder må tilføres industri- og service-institusjoner, slik at de kan bestå og utvikles.

I Arbeiderpartiets program for inneværende stortingsperiode er det slått fast at «partiet går inn for konkrete økonomiske samarbeidsprosjekter med våre nordiske naboland på alle de områder som ligger til rette for det, for eksempel på bestemte felter av industri- og energipolitikken.» Dette samarbeid må ledes i samsvar med den nordiske arbeiderbevegelses politiske og økonomiske grunnsyn. For arbeiderbevegelsen er det naturlig å virke for et bredt internasjonalt samarbeid om energispørsmålene med sikte på en samfunnsstyrt og planmessig utnyttelse av ressursene.

Selv om Norge i dag står i en gunstig stilling, vil vårt land, som de fleste industrialiserte stater, på noe lengre sikt stå overfor store energiproblemer. For Norge er den store vannkraftutbyggingen snart avsluttet, men det er en viktig og nærliggende

oppgave å bygge ut de energikilder som fortsatt finnes i våre elver, og som ikke er eller vil bli vernet.

I det videre arbeid med energipolitikken må Norge satse på utbygging av flere energityper. Også olje og gass vil være viktige energikilder for Norge. Bruk av kjernekraft må vurderes. På alle felter må hensynet til sikkerhet og miljøvern veie tungt.

Det er nødvendig i den fremtidige planlegging å ta sikte på å gjøre slutt på det overforbruk av energi som på mange måter gjør seg gjeldende i dagens samfunn. Det må iverksettes tiltak som oppmuntrer til økonomisk utnyttelse av de knappe energiresurser som vi har til rådighet.

Landsstyret i Det norske Arbeiderparti vil oppfordre til en bred debatt både om Norge i olje-alderen og om energispørsmålene. Hovedspørsmålene i debatten vil bli sendt ut til arbeiderbevegelsens organisasjoner til gjennomdrøfting. Denne drøfting blir et viktig ledd i arbeidet med å sikre et solid grunnlag for den videre utforming av en norsk olje- og energipolitikk.

I møte den 30.—31. august 1974 vedtok landsstyret disse tre uttalelsene:

Om Regjeringens virksomhet:

«Etter valget i 1973 påtok Arbeiderpartiet seg å danne regjering og ga partiets formann i oppdrag å lede den nye regjeringen. I tiltredelseserklæringen ga Regjeringen beskjed om at den i sin praktiske politikk ville legge til grunn Arbeiderpartiets arbeidsprogram for perioden 1974—1977.

Landsstyret har nå fått seg forelagt oversikten over regjeringen Brattelis virksomhet i tidsrommet oktober 1973 — juli 1974.

Landsstyret konstaterer at Regjeringen har fulgt de fastlagte retningslinjer og i en meget vanskelig politisk situasjon virkeliggjort store deler av partiets program.

Landsstyret uttrykker sin tilfredshet med Regjeringens virksomhet og ledelse og oppfordrer partimedlemmer og sympatisører til å slutte opp om dens fortsatte arbeid.»

Politisk uttalelse:

«Arbeiderpartiets politikk bygger på ideen om den demokratiske sosialisme. Folkestyre og medbestemmelsesrett, likestilling og rettssikkerhet er grunnpillarer for partiets virksomhet på alle områder. På dette grunnlag vil Arbeiderpartiet kjempe for en bredest mulig samling av norsk arbeiderbevegelse.

Arbeiderpartiet har stått først i kampen for å avskaffe fattigdom og klasseskiller i Norge. I dagens praktiske politikk

fører Arbeiderpartiet denne hovedlinjen videre. I pakt med partiets demokratiske grunnsyn vil vi utvikle et samfunn med trygghet, likhet og utfoldelsesmuligheter for alle grupper av folket.

Arbeiderpartiet vil samle lønnstakere, jordbrukere og fiskere til kamp mot de reaksjonære og konservative krefter som vil ta bort de goder som er skapt ved felles samfunnsinnsats. . .

Arbeiderpartiet vil fortsatt sikre stat, fylker og kommuner de ressurser som skal finansiere fellesgoder og gi økonomisk trygghet for svakere stillede grupper. Den skatteomlegging som de borgerlige partier gjennomførte i 1969, har ført til en skjev fordeling av skattebyrdene, med en særlig sterk belastning på lønnstakergruppene. Derfor vil Arbeiderpartiet fremme en rettferdigere fordeling av skattebelastningen og gi betydelige skattelettelser. Arbeiderpartiet vil stanse den raske vekst i skatter og avgifter som fant sted under Bortenregjeringen.

Arbeiderpartiet vil med alle høvelige midler bekjempe inflasjonsproblemene og fortsette innsatsen for å bringe prisutviklingen under kontroll og sikre vår levestandard.

Arbeiderpartiet vil utnytte oljevirkosomhetens muligheter til å skape allsidig aktivitet i alle distrikter i landet og for alle grupper av folket.

Arbeiderpartiet vil legge stor vekt på å bringe fram arbeidstilbud til alle kvinner og menn som ønsker lønnet arbeid.

Arbeiderpartiet vil sikre trygghet og trivsel på arbeidsplassene gjennom en ny lov om arbeidsmiljø. Vernet om vårt miljø — i naturen, på arbeidsplassene og i bosamfunnene — må i vår tid være en hovedoppgave for de folkevalgte organer.

Arbeiderpartiet vil arbeide for å gi den økonomiske veksten et arbeidsrettet innhold. Arbeiderpartiet vil starte et omfattende arbeid for å sikre det enkelte menneske bedre service fra offentlige myndigheter og fjerne overflødig byråkrati og skjemavelde. nytt innhold. Vi vil en fornuftig og balansert bruk av ressursene.

Arbeiderpartiet ser demokratiseringen av de private kredittinstitusjonene som et ledd i kampen for økonomisk demokrati, som alltid har vært en sentral målsetting for partiets politikk.

Arbeiderpartiet og Regjeringen utsettes i dag for kraftige angrep fra sterke krefter i vårt politiske og økonomiske liv. Disse angrep må få svar fra arbeiderbevegelsens organisasjoner, gjennom forsterket innsats fra grunnorganisasjoner, medlemmer og meningsfeller.»

Om fiskerigrensespørsmålet:

På havrettskonferansen i Caracas gikk Norge som det første industrialiserte land konsekvent inn for opprettelse av 200 miles

økonomiske soner. Landsstyret beklager at konferansen ikke nådde fram til enighet i denne omgang. Regjeringen står imidlertid under det videre arbeid fast på at slike soner blir opprettet gjennom internasjonalt bindende vedtak. Landsstyret gir sin tilslutning til dette.

Landsstyret understreker den klare forpliktelse i partiets arbeidsprogram for inneværende periode om å få internasjonal godkjenning for nasjonal utvidelse av fiskerigrensen til minst 50 nautiske mil. Inntil internasjonale bindende avtaler kan iverksettes, er Arbeiderpartiet fast besluttet på å treffe nasjonale tiltak som kan sikre kystbefolkningens vilkår og bevare ressursene på en bedre måte enn nå.

Landsstyret vil understreke at også det videre arbeid med fiskerigrensespørsmålet må foregå i nær kontakt og forståelse med fiskernes egne organisasjoner. Disse organisasjoner har gitt klart uttrykk for at de ønsker en snarlig utvidelse til 50 nautiske mil. På dette grunnlag bør Regjeringen umiddelbart ta opp drøftelser med berørte stater, bl. a. Sovjetunionen, med sikte på en midlertidig utvidelse av vår fiskerigrense i aktuelle områder.

Landsstyret vil framheve at en endelig og tilfredsstillende løsning av disse spørsmål kan i den nåværende situasjon nås gjennom folkerettslig bindende avtaler. Slike avtaler vil sikre den nødvendige kontroll og vern om havets ressurser, trygge kystbefolkningens næringsgrunnlag og beskytte fiskernes utstyr og redskap.»

Partikontoret

Pr. 31/12 1974 var følgende fastlønte tillitsmenn knyttet til Partikontoret:

Nestformann Reiulf Steen
partisekretær Ronald Bye
økonomileder Frank Andersen
kvinnesekretær Bjørg Bergh
kommunalsekretær Herlof Gjerde
faglig/politisk sekretær Kåre Myrvold, som tiltrådte 15/11-73.
(faglig/politisk sekr. Esten Haaker fratrådte i stillingen 30/9-73)
informasjonssekretær Johs. Skeide Larsen
utredningssekretær Bjørn Tore Godal
sekretær Martin Kolberg
kontorleder Jakob Grava.

Ved kontoret arbeider også fast Inge Scheflo som redaktør for tidskriftet Sosialistisk Perspektiv.

Partiets formann, Trygve Bratteli, arbeider på Partikontoret når arbeidet i Regjeringen tillater det.

Randi Bratteli er redaktør for «Arbeiderkvinnen» på honorarbasis.
Ansatte sekretærer ved Stortingsgruppas kontor pr. 31/12 1974:

Gunnar Skaug
Paul Engstad jr.
Harald Norvik
Wiktor Martinsen
Erik Nilsen.

Revisjonskontorets besetning pr. 31/12 1974:

Hovedrevisor Rolf Jørgensen
revisor Arne Mangan
revisjonsassistent Ragnar Løken.

Det øvrige personale ved Partikontoret var pr. 31/12 1974:

Solveig Svendsen
Bjørg Tenmann
Therese Djuvan
Anne Lindberg
Marit Stavik Jørgensen

Olga Rudsengen
Erna Johansen
Dagny Sanness
Elsa Ovesen
Ella Pedersen
Anne Kristin Walderhaug
Erna Pettersen
Gullborg Granli
Marie Wilhelmsen.

Ved Hustrykkeriet: Kjell Wangen og Aage Birkelund.

Fellesmøter

- 1) Den 8/1 1973 hadde partiets sentralstyre og LO's sekretariat fellesmøte i G-salen, Folkets Hus, hvor en drøftet følgende: 1. Utviklingen på arbeidsmarkedet, 2. Forhandlingene om handelsavtale, 3. Vietnam-spørsmålet.
- 2) Den 11/2 1974 hadde sentralstyret, Regjeringen, stortingsgruppa, LO's sekretariat, AUF's sentralstyre og kvinnesekretariatet et fellesmøte, hvor Per Kleppe innledet om «Oljevirkosomhetens betydning for norsk økonomi» med etterfølgende debatt.
- 3) Den 4/3 1974 hadde sentralstyret og Regjeringen et fellesmøte, hvor Oljemeldingen ble drøftet.
Den 5/12 1973 hadde sentralstyret og Regjeringen et fellesmøte, hvor en drøftet «Prisutviklingen — den økonomiske situasjon».

Samarbeidskomiteen mellom DNA og LO

I 1973 og 1974 hadde Samarbeidskomiteen følgende sammensetning:

Fra DNA:

Trygve Bratteli, formann, Reiulf Steen, Ronald Bye. Varamann:
Reidar Hirsti.

Fra LO:

Tor Aspengren, Odd Højdahl, Fritz W. Hannestad. Varamann:
Einar Strand.

Etter LO's kongress i 1973 fratrådte Fritz W. Hannestad, og Olav Bratlie ble valgt som medlem.

Komiteen hadde 10 møter i 1973 og 17 møter i 1974.

Av saker som ble behandlet i perioden kan nevnes:

- Fredsaksjon for Vietnam.
- 1. mai.
- Budsjett for valgkampen 1973.
- Arrangement av prispolitisk konferanse 6/4-1973.
- Utvalg til å vurdere den avispolitiske situasjon i Oslo.
- Tariffsituasjon — indeksoppgjøret.
- Situasjonen i Chile.
- Komite til å utrede det kollektive medlemskap i Arbeiderpartiet.
- Tariffavgift for uorganiserte.
- Krigsfangenes stilling i forbindelse med konflikten i Midt-Østen.
- Lønns- og inntektsoppgjøret 1974.
- Arrangement av energi- og oljekonferanse 22—23/11-1974.
- Regjeringens oljemelding.
- Administrasjonen av Nygaardsvoldheimen.
- Nedleggelse av Ukebladet Aktuell.
- Arrangement av faglig-politisk konferanse 17/6-1974.
- Statutter for Arbeiderbevegelsens Arkiv.
- Sammenslåing av Oscar Torps Minnefond og Oscar Torp Heimen.
- AUF's økonomiske situasjon.
- Arbeiderbevegelsens engasjement i FN's internasjonale kvinneår 1975.

Partiets representasjon i styrer og komiteer

Storingsgruppas styre:

Reiulf Steen.

Kvinnesekretariatet:

Arne Michael Olsen. Varamann: Herlof Gjerde.

AUF's sentralstyre:

Jakob Grava. Varamann: Johs. Skeide Larsen.

Arbeiderbladet og Aktietrykkeriet A/S:

Styremedlemmer: Trygve Bratteli, formann, Rolf Hansen. Varamann: Ronald Bye.

Fra 1/4: Ronald Bye, formann, Jan Haldorsen. Varamann: Elsa Rastad Bråten.

Bedriftsforsamling: Reiulf Steen, ordfører, Rolf Lasse Lund, Liv Østlie, Sverre Frogner. Varamenn: Steinar Saghaug, Haldis Havrøy.

Norsk Arbeiderpresse A/S:

1973: Frank Andersen, Olav Brunvand, Reidar Hirsti. Varamenn: Egil Toreng, Magne Nedregård, Ole Moe.

1974: Frank Andersen, Olav Brunvand, Ronald Bye. Varamenn: Egil Toreng, Reiulf Steen, Johan Kleven.

Arbeiderpressens Samvirke A/L:

Reiulf Steen, Thor Bjurstrøm, Egil Toreng. Varamenn: Frank Andersen, Karl Moe, Per Wiedswang.

Idékommunikasjon A/S:

Frank Andersen. Varamann: Ronald Bye.

A-lotteriets styre:

Frank Andersen, formann, Jakob Grava, Bjørg Bergh. Varamenn: Herlof Gjerde, Arne M. Olsen, Elsa Rastad Bråten.

Lotteriservice A/S:

Frank Andersen, formann, Jakob Grava, Bjørg Bergh. Varamenn: Herlof Gjerde, Arne M. Olsen, Elsa Rastad Bråten.

Arbeiderbevegelsens Arkiv:

For 1973: Edvard Bull, John Sundhagen, Håkon Johnsen. For 1974: Jakob Grava, Halvdan Skard, Arne Kr. Sollid.

Arbeidernes Opplysningsforbund:

For 1973: Ronald Bye, Sonja Ludvigsen. Varamann: Arne M. Olsen.
For 1974: Ronald Bye, Annemarie Lorentzen. Varamann: Bjørg Bergh.

Ukebladet Aktuell:

Frank Andersen.

Tiden Norsk Forlag A/S:

Frank Andersen, Ronald Bye, Varamann: Bjartmar Gjerde.

Styret for Oscar Torp Heimen:

Frank Andersen.

Folketeaterbygningens representantskap:

Frank Andersen, Magne Nedregård. Varamann: Bjørg Bergh.

Arbeiderbevegelsens Tarifforening:

Frank Andersen.

Samarbeidskomiteen mellom LO og DNA:

Trygve Bratetli, Reiulf Steen, Ronald Bye. Varamann: Reidar Hirsti.

Arbeiderbevegelsens internasjonale Støttekomité:

Bjørn Tore Godal, Ragnhild Eriksen, Ronald Bye.

LO's Ungdomsutvalg:

Martin Kolberg. Varamann: Bjørg Bergh.

Faglig/politisk utvalg:

Ronald Bye

Alf Frotjold

Paul Engstad

Johs. Skeide Larsen.

Esten Haaker var utvalgets sekretær til 30/9-1973. Fra 15/11-1973:

Kåre Myrvold.

Årsmøter i fylkespartiene

Sentralstyret har vært representert med disse utsendingene på fylkespartienes årsmøter i 1973 og 1974:

Fylke:	1973:	1974:
Oslo	Trygve Bratteli	Trygve Bratteli
Østfold	Reiulf Steen	Guttorm Hansen
Akershus	Bjartmar Gjerde	Odvar Nordli
Hedmark	Ragnar Christiansen	Odd Sagør
Oppland	Ronald Bye	Odvar Nordli
Buskerud	Bjartmar Gjerde	Sonja Ludvigsen
Vestfold	Guttorm Hansen	Trygve Bratteli
Telemark	Odvar Nordli	Reiulf Steen
Aust-Agder	Reidar Hirsti	Ronald Bye
Vest-Agder	Odvar Nordli	Ragnar Christiansen
Rogaland	Reiulf Steen	Trygve Bratteli
Hordaland	Trygve Bratteli	Per Kleppe
Bergen	Odvar Nordli	
Sogn og Fjordane	Ragnar Christiansen	Arne M. Olsen
Møre og Romsdal	Trygve Bratteli	Reiulf Steen
Sør-Trøndelag	Reiulf Steen	Knut Frydenlund
Nord-Trøndelag	Per Kleppe	Reiulf Steen
Nordland	Ronald Bye	(hadde ikke årsmøte i 1974)
Troms	Bjartmar Gjerde	Reiulf Steen
Finnmark		Reidar Hirsti

I perioden har den siste sammenslutning av distriktpartier funnet sted, nemlig Inn-Trøndelag og Namdal.

Partiets distriktssekretærer

Som distriktssekretær fungerer følgende:

Østfold	Jan M. Johansen	
Oslo	Jan Haldorsen	
	Øivind Larsen	sluttet i perioden
	Fritz Y. Jenssen	
	Steinar Saghaug	tiltrådt i perioden
Akershus	Øivind Hvattum	
	Helge Jagland	
Hedmark	Alfred Gulbrandsen	
	Martin Hoff	
Oppland	Bjørn Næss	
Buskerud	Morten Hammerstad	
Vestfold	Willy Gundersen	
Telemark	Olaf Vee-Haugen	
Aust-Agder	Asbjørn Kristoffersen	
Vest-Agder	Aasmund Mykland	
Rogaland	Bjørn Dahl	
Hordaland/Bergen	Olav Espe Kvestad	sluttet i perioden
	Svein Sedwardsen	tiltrådt i perioden
	Jan Tonning	sluttet 31/12-74
Sogn og Fjordane	Hans Offerdal	
Møre og Romsdal	Edvin Hugo Pedersen	
Sør-Trøndelag	Olav Skurdal	
	Bjørn Havdal	sluttet i perioden
	Johan Stølan	tiltrådt i perioden
Nord-Trøndelag	Fredrik Hveding	
Nordland	Hans H. Hansen	
	Randulf Olsen	sluttet i perioden
	Sigurd Nilsen	sluttet i perioden
	John Sørfjordmo	tiltrådt i perioden
Troms	Halvard Brattli	
Finnmark	Jan Jacobsen	

Organisasjonssaker

Arbeidet i første del av perioden var konsentrert om Stortingsvalget 1973. Det i tillegg til valg også de to foregående år (1971 og 1972), har betydd en meget stor belastning på organisasjonsapparatet i alle ledd. Mange andre organisasjonsmessige oppgaver har dermed ikke kunnet få den ønskede prioritet.

Etter stortingsvalget har hovedvekten vært lagt på de rent organisasjonsmessige oppgaver i tråd med vedtaket på landsmøtet i 1973 om å gjøre 1974 til et organisasjonsår.

Sammenslåing av kretspartier

Ved inngangen til perioden var det bare Nord-Trøndelag som opprettholdt ordningen med kretspartier — Namdal og Inn-Trøndelag Arbeiderpartier.

Landsstyret henstilte under sitt møte i februar 1974 til de to kretspartier om å finne fram til en ordning med fylkesparti. Det felles årsmøte 1974 vedtok å danne Nord-Trøndelag Arbeiderparti.

Dermed er det nå fylkesparti i alle fylker. Med tanke på partiarbeidet i forbindelse med direkte valg til fylkestingene vil dette utvilsomt være en fordel, spesielt med tanke på nominasjons- og programarbeidet.

Arbeidet i fylkespartiene

Samarbeidet og kontakten med fylkespartiene har vært god, i første rekke gjennom en omfattende reisevirksomhet fra landspartiets side. Det ble holdt konferanser i alle fylkespartiene for å planlegge arbeidet med Organisasjonsåret i distriktene, informasjonsmøter om direkte valg til fylkestinget, nominasjons- og programforberedelsene. Dette har vært omfattende og arbeidskrevende oppgaver for fylkespartiene. Det er grunn til å peke på at alle fylkespartier har gitt disse oppgavene prioritet.

Med utgangspunkt i Organisasjonsåret gikk landspartiet høsten 1974 ut med aksjonen «Solidaritet i praktisk politikk», (se eget avsnitt).

Organisasjonsåret

Landsmøtet i 1973 gjorde vedtak om at 1974 skulle være et organisasjonsår. Flere harde valgkamper tett innpå hverandre gjorde det nødvendig å prioritere mer rutinemessig organisasjonsarbeid.

Partikontoret tilrettela bakgrunns materialet for Organisasjonsåret på høstparten 1973. Opplegget ble drøftet på sekretærkonferansen i januar 1974. Sentralstyret behandlet og godkjente opplegget på møte 19/11-1973.

Målsettingen for Organisasjonsåret var en generell opp-prioritering av organisasjonsarbeidet. Hovedvekten av arbeidet var ment lagt på leddene kommunepartiene — partiavdelingene — medlemmene. Landspartiets opplegg hadde en desentralisert profil. Fylkespartiene fikk hovedansvaret for innholdet og prioriteringen.

Hovedmålsettingene var:

- økt organisasjonsaktivitet,
- økt medlemsoppslutning,
- bedre og triveligere miljø i partiet,
- økt politisk aktivitet,
- sterkere sammenkopling av organisasjon/politikk.

Fylkespartiene begynte planlegging rett over nyåret. I noen fylkespartier har man arbeidet konkret med Organisasjonsåret helt fram til årsskiftet, i andre har dette arbeidet gått naturlig over i valgkampforberedelsene.

Erfaringene fra Organisasjonsåret er noe varierende. Hovedinntrykket er at aktiviteten har økt. Vi har oppnådd en meget viktig hensikt, det å rette søkelyset mot selve organisasjonen, dens aktivitet og kontaktskapende effekt. Som følge av dette har virksomheten økt, vi har fått reist spørsmål om hvordan vi arbeider og presisert organisasjonens målsetting og satt dette inn i en politisk sammenheng.

Intensjonene i Organisasjonsåret må føres videre.

Solidaritet i praktisk politikk

Som en videreføring av Organisasjonsåret ble det på slutten av året satt i gang en kort aksjon under parolen «Solidaritet i praktisk politikk». Hovedhensikten med aksjonen var å gi Organisasjonsåret et klarere politisk innhold, samtidig som man gjennom dette arbeidet ville bringe sang, musikk og bedre humør inn i det daglige arbeid.

Aksjonen ble lagt opp med sikte på at det skulle arrangeres møter i alle deler av partiet og på arbeidsplassene. I denne forbindelse arrangerte landspartiet sammen med berørte fylkespartier og kommunepartier 11 «dra-igang-møter» spredt rundt om i landet. Hovedinntrykket er at disse møtene gikk tilfredsstillende, mens det ble holdt få møter i kommunepartiene og laga. Dette henger angivelig sammen med den store arbeidsbyrden som ligger i nominasjons- og programarbeidet.

Av materiell ble det laget to typer brosjyrer. En til bruk i partiet og en løpeseddel til utadvendt spredning. Opplaget var på henholdsvis

100 000 og 350 000. Det ble også laget plakater til bruk på møtene. Materiellet ble fordelt på fylkespartiene til videre spredning.

Hovedintensjonene med «Solidaritet i praktisk politikk» kan man vanskelig si er blitt helt innfridd. Dette henger i første rekke sammen med tidspunktet og den forholdsvis korte planleggingsperioden. Imidlertid er parolen blitt introdusert og er blitt godt mottatt.

Vervearbeidet

Et viktig avsnitt i opplegget for Organisasjonsåret var vervearbeidet, reorganisering og dannelse av lag. Det ble lagt stor vekt på dette i drøftelsene lokalt om organisasjonsoffensiven. Resultatene synes å variere fra distrikt til distrikt og fra fylke til fylke. Dette er imidlertid en kontinuerlig oppgave som stadig må gis høy prioritet.

Sekretærkonferanser

Det er i perioden holdt tre sekretærkonferanser for partiets distriktssekretærer.

Sekretærkonferanse 4.–7. januar 1973 på Leangkollen:

Program:

1. Den politiske situasjon v/Trygve Bratteli.
2. Arbeidsoppgavene fram til stortingsvalget 1973 v/Ronald Bye.
3. Valgkampen v/Arne M. Olsen og Esten Haaker.
4. Økonomi v/Frank Andersen.

Sekretærkonferanse 12.–16. november 1973 på Spåtind:

Konferansen ble i det vesentlige viet Organisasjonsåret 1974.

Program:

1. Den politiske situasjon v/Reiulf Steen.
2. Parti- og organisasjonsarbeidet, v/Ronald Bye, Arne M. Olsen og Kåre Myrvold.
3. Kommunevalget 1975 v/Herlof Gjerde.
4. Arbeidet i kvinnebevegelsen v/Björg Bergh.
5. Økonomi v/Frank Andersen.
6. Administrative spørsmål v/Jakob Grava.
7. A.U.F. v/Olav Boye.
8. Studiearbeidet v/Rolf Larsen.
Informasjonsarbeidet v/Johs. Skeide Larsen og Paul Engstad.
9. Idéko v/Magne Nedregård og Arne Kvalheim.

Sekretærkonferanse 17.–20. juni 1974 i Stavern:

Program:

1. Organisasjonsåret og valgkampopplegget v/Ronald Bye.
2. Den politiske situasjon v/Trygve Bratteli.

Samtale med disse i panelet: Trygve Bratteli, Reiulf Steen og Odvar Nordli.

3. Økonomi v/Frank Andersen.
4. Administrative spørsmål v/Jakob Grava.
5. Fylkesting- og kommunevalget 1975 v/Herlof Gjerde.
6. Oppsummering av valgkampopplegget.

Medlemsbevegelsen 1973—1974

Også i de to årene som faller sammen med landsmøteperioden, har det vært tegnet et stort antall nye medlemmer. Vervarbeidet har gått kontinuerlig. Når det likevel ikke har lyktes å holde medlemstallet oppe, eller øke det, skyldes det bl. a.:

Aksjonen er satt inn i fagforeningene med det kollektive medlemskapet. Det har særlig virket inn på medlemstallet i Oslo Arbeiderparti.

Sent oppgjør i alle ledd har ført til at det enda er kontingent for 1974 utestående.

Det reelle medlemstallet er erfaringsmessig mellom 5000 og 10 000 høyere for det siste året i perioden, enn det tall som foreligger når optelling må finne sted. Likevel må vi av grunner som angitt her konstatere en tilbakegang som vil være ca. 15 000 medlemmer.

Fylker	Ant. komm.	Komm.- partier	Parti- avd.	Medl. 1973	Medl. 1974
Østfold	25	21	157	10 519	10 746
Akershus	22	22	169	8 558	8 161
Hedmark	22	20	197	8 758	8 900
Oppland	25	22	123	6 425	6 013
Buskerud	20	18	204	6 350	6 516
Vestfold	21	17	99	6 413	6 394
Telemark	18	18	144	5 125	5 162
Aust-Agder	19	16	24	2 417	2 192
Vest-Agder	15	13	32	2 581	2 484
Rogaland	26	16	79	4 783	4 945
Hordaland	33	25	79	6 388	6 285
Sogn og Fjordane	25	16	43	3 119	3 050
Møre og Romsdal	35	31	119	4 905	4 837
Sør-Trøndelag	25	25	157	8 446	7 329
Nord-Trøndelag	24	22	136	4 321	4 333
Nordland	43	41	111	5 200	5 413
Troms	24	22	87	3 185	2 678
Finnmark	20	16	59	2 068	2 200
Oslo	1	1	98	46 163	32 851
	443	382	2117	145 724	130 489

Studievirksomheten

Studievirksomheten i Arbeiderpartiet blir drevet på mange felter. A-skolen har nå følgende materiell ferdig produsert:

- 1) Nøkkelukset/arbeiderbevegelsen i Norge.
- 2) Kommunalkurs I/forvaltningen.
- 3) Kommunalkurs II/planlegging og utbygging.

I de senere åra har man sentralt og lokalt arrangert kurs som ukekurs, 3-dagerskurs eller helgekurs på følgende temaer:

Partistyret i arbeid. Kommunalkurs trinn I. Kommunalkurs trinn II. Voksenopplæring. Skolestyret. Studielederkurs. Kvinnekurs om handlingsprogrammet. Bydelsutvalg. Skjønnsutvalg. Kurs for valgte i helse- og sosialsektoren.

Helgekurs som er blitt avviklet er i det alt vesentlige blitt arrangert på grunnlag av oppstarting eller avslutning av brevkurs innenfor A-skolens ramme samt en rekke andre temaer.

I forbindelse med utvikling av studiemateriell i AOF på politiske emner har man i 1973—74 produsert følgende:

Landsdelsplanen for Agder/Rogaland. Landsdelsplanen for Nord-Norge. Bank- og kredittvesenet. Kurs om kristendom og sosialisme. Aktivitetsopplegg i lokalmiljøet (Hefte). Skolestyret i arbeid 1 brevkurs. Skolestyret i arbeid (Kortfattet arbeidshefte). Bygningsrådet (Studiehefte). Organisasjonene i arbeiderbevegelsen. (Hefte). Verving og samarbeid (Hefte). Møtevirksomhet (Hefte). Møteledelse (Hefte). Studievirksomhet (Hefte). Arbeiderpartiets program, studierettledning. 1. mai. Norsk Utviklingshjelp. Oljepolitikk. Valgkamp.

I tida framover vil materiellproduksjonen bli denne:

Innenrikspolitikk. Utenrikspolitikk og utbyggingen av A-skolen på toppen. Demokratisk sosialisme. Norge i framtida. Miljøpolitikk. Kurs for skjønnsutvalg. Kurshefte om fylkeskommunale utvalg og styrer. Opplegg om boligmiljø. Eventuelle spontane opplegg.

Ukekurs, 3-dagerskurs og helgekurs:

I 1975 skal ukekurs i prinsippet avskaffes, bortsett fra Nord-Norge, resten blir 3-dagerskurs og helgekurs.

Det har vært en organisasjonskomite om politisk studiearbeid i sving og komiteen ble ferdig i løpet av september måned 1974.

Følgende oppgaver vil i tida framover bli høyt prioritert:

- 1) Utvidelsen av AOF's arbeidsområde når det gjelder politisk studiearbeid.
- 2) Arbeidet med nye måter å organisere studiearbeidet på.
- 3) Utvikling av alternativer innenfor det politiske studiearbeidet.
- 4) Opprettelse av prosjektgrupper i forbindelse med utvikling av debatt- og rådslagsgrupper.
- 5) Styrking av AOF og partiets organer i forbindelse med politisk studiearbeid.
- 6) Arbeidet med økonomi til politisk studiearbeid.

Kulturpolitikk i lokalmiljøet er en sentral oppgave som må ses som et ledd i det kommende år. AOF har utarbeidet et studieopplegg på dette.

Fylkespartiene har i den senere tid vist økt interesse for studiearbeid. Mye tyder på at det politiske studiearbeidet er kommet i god gjenge. Statistikken i AOF viser en klar stigning fra år til år når det gjelder det politiske studiearbeidet.

I 1973 påtok AOF seg etter initiativ fra en del fylkespartier å lage et studieopplegg på Agder-Rogalandplanen. Dette studiematerialet er ferdig og i bruk.

Den politiske studievirksomheten samordnes gjennom AOF's Politiske Utvalg.

Kommunalt arbeid

Landskommunalutvalget

I tiden 1. januar 1973—7. januar 1974 besto utvalget av Rolf Hansen, formann, Arne Nilsen, Arne Born, Thorleif Nilsen, Knut Korsæth, Norvald Strand, Per Eggesvik, Anders Salvesen, Kjell Knudsen, Annetarie Lorentzen, Ottar Vollan, Herlof Gjerde, sekretær.

Den 7. januar 1974 foretok sentralstyret nyoppnevning av Landskommunalutvalget, og da med følgende sammensetning: Kjell Knudsen, formann, Arne Born, Thorleif Nilsen, Kirsten Myklevoll, Per Eggesvik, Rolf Hansen, Knut Korsæth, Arne Nilsen, Grethe W. Bjørlo, Annelise Abrahamsen, Torbjørg Skarpodde, Bjørg Sætra, Jacob Wahl, Herlof Gjerde, sekretær.

De fire førstnevnte og sekretæren har i perioden utgjort arbeidsutvalget.

Kommunalutvalget har holdt fire møter, derav en landskommunal-konferanse, hvor fylkesordførerne, gruppeformenn i fylkestingene, fylkespartiformenn, medlemmer av Stortingets kommunalkomite, Hovedkomiteen for reformer i lokalforvaltningen, Norsk Kommuneforbund, Norske Kommuners Sentralforbund og Arbeidernes Opplysningsforbund deltok.

Arbeidsutvalget har hatt en rekke møter og fellesmøter med partiets representanter i Norske kommuners Sentralforbund og Hovedkomiteen for reformer i lokalforvaltningen.

Den forestående omorganisering av fylkeskommunen generelt og overgang til direkte valg til fylkestinget har lagt beslag på hoveddelen av Landskommunalutvalgets og Kommunalkontorets tid. Under Norske kommuners Sentralforbunds landsting 1974 var dette hovedsaken. I den forbindelse holdt partiet gruppemøte.

Kommunalkontoret

har i hele perioden bidratt med materiell og foredragsholdere til region- og fylkeskonferanser for å informere om overgang til direkte valg av fylkestingene og det øvrige utredningsarbeid som drives av Hovedkomiteen for reformer i lokalforvaltningen.

Samarbeidet med partiets fraksjon i Stortingets kommunalkomite og med Norsk Kommuneforbund har vært godt. Det er imidlertid klart at det faglig/politiske samarbeidet på dette området må styrkes. Landskommunalutvalget arbeider med forslag til forbedringer, og disse vil bli forelagt sentralstyret.

Kursvirksomheten

I regi av Arbeidernes Opplysningsforbund er A-skolen blitt bygget ut i perioden. Kommunalkurs, trinn I, er avviklet på en rekke steder over hele landet. Kommunalkurs, trinn II, er i perioden kommet i gang. Interessen for disse kursene har vært stor, og til dels har kapasiteten vært for liten. Etter hvert som en får erfaring med trinn II, vil opplegget for dette kurset bli justert.

For øvrig vises til avsnittet om skoleringsarbeidet.

Konsulentvirksomheten

overfor kommune- og fylkespartiene har i det vesentlige omfattet informasjon om reformer i lokalforvaltningen generelt og om overgang til direkte valg av fylkestingene spesielt.

Det er lagt vekt på å bistå kommune- og fylkespartiene med bakgrunnsmateriale, råd og veiledning i programarbeidet foran nominasjonsarbeidet, der fylkespartiene i 1975 for første gang skal nominere kandidater til fylkestingsvalget. Sentralstyret har fastsatt midlertidige regler for partiets nominasjons til fylkestingsvalget 1975, da slike regler enda ikke er behandlet og vedtatt av landsmøtet.

Statsstøtten til de politiske partier

Den totale bevilgning for 1973 ble fastsatt til 11 millioner kroner. Partiets andel av denne bevilgning var 46,55 % som utgjorde kr. 5 120 500,—.

For 1974 ble den totale bevilgning økt til 13 millioner kroner. Partiets andel av denne bevilgningen var 35,3 % som utgjorde kr. 4 589 000,—.

Økonomiutvalget som fremmet innstilling til sentralstyret om fordeling av midlene, har bestått av:

Arne Nilsen, Hordaland, formann
Bjartmar Gjerde, Oslo,
Sonja Ludvigsen, Kvinnesekretariatet,
Rune Gerhardsen, AUF,
Ole Knapp, Oppland,
Gunnar Berge, Rogaland,
Sven Olsen, Nordland,
Ronald Bye, Sentralstyret,
Frank Andersen, Partikontoret, utvalgets sekretær.

Etter forslag fra utvalget vedtok sentralstyret følgende fordeling for 1973:

Inntekter:

Statsbevilgning 1973	kr. 5 120 500,—
Overført fra 1972	» 5 794,19
	<hr/>
	kr. 5 126 294,19

Utgifter:

Landspartiets virksomhet	kr. 2 126 000,—
Sekretærordningen	» 1 806 207,10
Støtte til distriktene	» 600 000,—
Bevilgning til andre organisasjoner	» 125 000,—
Sosialistisk Perspektiv	» 116 299,46
Underskudd EF-valget	» 400 000,—
	<hr/>
	Sum kr. 5 173 506,56
Disponibelt beløp	» 5 126 294,19
	<hr/>
Underskudd overført 1974	kr. 47 212,37

1974:

Inntekter:

Statsbevilgning for 1974	kr. 4 589 000,—
Overført fra 1973	» 3 782,—

---

kr. 4 592 782,—

Utgifter:

Landspartiets virksomhet	kr. 1 706 200,—
Sekretærordningen	» 2 045 000,—
Støtte til distriktene	» 583 000,—
Sosialistisk Perspektiv	» 100 000,—
Bevilgninger til andre organisasjoner	» 125 000,—
Overført underskudd 1973	» 47 212,37

---

kr. 4 606 412,37

÷ disponibel kapital .....

» 4 592 782,—

Underskudd .....

---

kr. 3 630,37

I løpet av 1974 er det arbeidet med å få til en ordning med offentlig støtte til lokalt politisk arbeid. En ordning vil bli foreslått, som får virkning fra og med 1975.

Faglig/politisk utvalg

Utvalget har hatt denne sammensetning:

Fra LO: Tor Aspengren, formann
Einar Strand
Otto Totland
Leif Andresen
Lillian Bekkevad

Fra DNA: Ronald Bye
Alf Frotjold
Paul Engstad
Johs. Skeide Larsen

Som sekretær: Esten Haaker (til 30/9-73)
Kåre Myrvold (fra 15/11-73)

Redaktør av «Tillitsmannen» har vært Johan Kleven (fram til 1. juli 1973) og Johs. Skeide Larsen (fra 1. juli 1973).

Utvalgets virksomhet

FPU har i landsmøteperioden hatt 7 møter og behandlet 43 saker. Av saker som utvalget har behandlet, nevnes:

Aktivisering av det faglig/politiske arbeidet i valgkampen 1973. I denne forbindelse ble Jens Haugerud engasjerte i tiden 12/2—12/9-73 for spesielt å arbeide med FPU i fylker, konferanser og møter med arbeidsplasskontaktene.

Budsjett og bruk av ressursene i valgkampen har vært behandlet. Sekretærordningen i Mo i Rana, som var et fellestilltak mellom DNA, LO, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund og Norsk Jern og Metallarbeiderforbund har vært behandlet og ble avviklet fra 15/9-73.

Organiseringen og utbyggingen av det faglig/politiske organisasjonsmønster har vært behandlet i flere møter. Dette har fått som resultat at FPU-sentralt er utvidet med en representant fra AUF og formann i stortingsgruppa FPU. Det er opprettet FPU i Stortingsgruppa med en representant for hvert fylke og med et styre på 3, hvor Finn Kristensen er formann. De fleste fagforbund har opprettet FPU, bestående av 3 personer. Utvalgets behandling har ført til at arbeidet med den lokale virksomhet er endret. Den direkte kontakt fra DNA til arbeidsplasskontaktene er avløst av en organisering av

lokale FPU. Det er nå dette organet som er «nøkkelen» i det lokale faglig/politiske arbeid.

De vil være ansvarlig for kontakten med arbeidsplassene. Det er ved utgangen av 1974 105 lokale utvalg. Det har fra FPU vært stilt midler til disposisjon for fylkene for å organisere dette arbeidet.

Det har i perioden vært noen kollektive utmeldinger av betydelig størrelse, men også noen innmeldinger. Totalt har det kollektive medlemskap blitt redusert med ca. 14 000 medlemmer. Som resultat av dette har det blitt opprettet en del faglige partilag og rene bedriftslag.

Skoleringsvirksomheten

Behovet for skolering har alltid vært større enn det som lar seg gjennomføre. FPU har i skoleringsvirksomheten hatt et godt samarbeid med AOF og AOF's lokale organisasjonsapparat. Høsten 1974 ble det startet et forsøk med skolering av arbeidsplasskontakter på 11 forskjellige steder. Det var et vellykket forsøk, såvel oppslutningsmessig som resultatmessig.

Noen fagforbund har også vært aktive i opplegg og gjennomføring av faglig/politiske kurs.

Konferanser

Utvalget har i perioden avviklet 8 konferanser som har omhandlet følgende emner: den faglig/politiske situasjonen, den økonomiske situasjon, Regjeringens opplegg i forbindelse med tariffrevisjonen 1974, faglig/politisk strategi fram til valget 1975, statsbudsjettet 1975, valgkampforberedelser og valgkampen 1973.

Gjennomsnittlig har det møtt ca. 90 tillitsmenn på disse konferansene.

Valget 1973

Etter EF-valget var store deler av vårt organisasjonsapparat og arbeidsplasskontaktnett oppsmuldret.

Det største arbeidet ble lagt i å gjenopprette et brukbart kontaktnett. Der hvor det ikke var FPU, ble samorganisasjonene oppsøkt.

FPU stilte økonomiske midler til rådighet for distriktene for engasjering av 24 korttidssekretærer. Disse hadde som oppgave å organisere arbeidsplass-virksomhet, og flere tusen kontakter deltok på konferanser som sekretærene arrangerte.

FPU utrustet en valgbuss for 14 dager med Esten Haaker som sekretær.

I utvalgets regi ble det avviklet en to-dagers konferanse i Porsgrunn, 16.—17. august. På denne konferansen ble partiets 10-punkts program og uttalelse om miljø- og naturressurser vedtatt. Konferansen ble avsluttet med et større kveldsarrangement i Skiens-hallen.

Dette samlet ca. 2 500 mennesker. Inntrykket er at det ble nedlagt et omfattende valgarbeid over hele landet og at det var god utnyttelse av ressursene.

Generelt

Etter en relativt god valgkamp fikk valgresultatet våre arbeidsplasskontakter til å tvile på sin egen virksomhet. Siden valget har derfor arbeidet vært konsentrert om å bygge opp et faglig/politisk organisasjonsapparat som skal virke kontinuerlig. Det har vært lagt spesiell vekt på at dette er kommunepartienes ansvar og at FPU er kommunepartiets redskap. Det vil fortsatt være aktuelt med en sterkere prioritering av dette arbeidet i kommunene, spesielt i retning av at det skal være et kontinuerlig arbeid.

Stortingsvalget 1973

Ved stortingsvalget 9. og 10. september 1973 var det 759 499 som stemte på Det norske Arbeiderparti. Ved valget i 1969 var det 1 004 349 som brukte partiets liste. Partiet fikk 35,3 prosent av de godkjente stemmer, en tilbakegang på 11,2 prosent.

Dette ga partiet 62 representanter på Stortinget, mot 74 ved 1969-valget. Sosialistisk Valgforbund kom inn på Stortinget med 16 representanter, slik at de to partiene tilsammen fikk to representanter mer enn de borgerlige.

Arbeiderpartiet gikk tilbake over hele landet. Tilbakegangen var størst i Nord-Norge og Telemark, mens den var minst i Sogn og Fjordane, Oppland, Rogaland og Vest-Agder.

Av de 62 representanter som nå representerer partiet på Stortinget, ble det i 1973 valgt inn 17 nye representanter. Av de 74 som representerte partiet på Stortinget i perioden 1969—73, ble 49 gjenvalgt.

For øvrig vises til tabellen som gjengir valgresultatene for alle fylker sammenliknet med resultatene i 1965 og 1969.

Valgkampen

tok til samtidig med at programkomiteen la fram utkastet til nytt arbeidsprogram. Utkastet ble offentliggjort i A-pressen, og et særtrykk fra Arbeiderbladet ble utsendt til behandling i partiavdelingene. Før en kom så langt, hadde fylkesoppnevnte programkomiteer hatt anledning til å vurdere programarbeidet, og 256 rådslagsgrupper med ca. 2000 deltakere hadde gått gjennom programrådslaget «Med nytt samfunn som siktemål».

Programbehandlingen virket sterkt mobiliserende i partiorganisasjonen, med stor oppslutning og levende engasjement. Det kom inn til partikontoret ca. 1000 kommentarer og endringsforslag.

Situasjonen i Nord-Norge ble tillagt stor vekt i programarbeidet. 18. og 19. november 1972 ble det arrangert en stor konferanse i Tromsø, med deltakelse fra Finnmark, Troms og Nordland, hvor partiets innsats i landsdelen ble drøftet. En programkomite la fram forslag til et program for videre utbygging av Nord-Norge, basert på landsdelskomiteens innstilling. Det ble også utarbeidet et studieopplegg, som ga alle partifeller i landsdelen anledning til å påvirke utformingen av programmet. Det ble registrert ca. 200 studiegrupper med 1 200 deltakere. Dette arbeidet resulterte i programmet «Ny giv

i nord», som i stor grad satte preg på valgkampen i de tre nordnorske fylkene.

Et utvalg med representanter fra Vestlandet, la fram et tilsvarende program for denne landsdelen: «Aksjonsprogram for Vestlandet 1974—1977».

For å få til en mer effektiv planlegging av valgkampen, ble det utarbeidet og omsendt et planleggingshefte som i vesentlig grad syntes å bli benyttet — og å sette sitt preg på arbeidet i organisasjonen. Samtlige fylkespartier fikk overhead-materiell som omhandlet rodearbeid, husmøter og andre viktige deler av det lokale valgarbeid.

Det ble laget en husstandstrykksak, tabloid-avisen «Trygghet», hvor midtsidene ble skiftet ut for de enkelte fylkespartier, slik at de fikk presentere sine kandidater og sine politiske opplegg.

Fylkespartiene kunne også gjøre bruk av en kassett hvor det var spilt inn taler av Trygve Bratteli og Reiulf Steen, og hvor også en rekke av de fineste arbeidernes fantes.

Det ble lagt stor vekt på å komme tidlig i gang med valgkampen. «Den lille valgkampen» ble arrangert i tidsrommet 25. mars —9. april 1973. Sentralt ble det trykt en løpeseddel med lik tekst på en side, mens den andre siden presenterte de ulike fylkenes kandidater i bilder og tekst. Fylkespartiene sørget for at løpeseddelen ble utdelt ved stands over hele landet, og den ble distribuert til arbeidsplassene gjennom arbeidsplasskontaktene.

«Den lille valgkamp» var ellers preget av to tiltak: En flyturné og konfrontasjonsmøter om distriktpolitikken mot Høyre, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti.

Flyturneen startet i Alta, 29 mars og ble avsluttet på Røros 4. april. Underholdningsartister deltok. Sentralstyret var representert med følgende innledere:

Odvar Nordli i Alta og Narvik
Reiulf Steen i Sandnessjøen
Bjartmar Gjerde i Stranda og Sogndal
Ragnar Christiansen i Farsund
Ronald Bye på Hamar og Røros.

Konfrontasjonsmøtene ble arrangert slik:

28/3-1973: Per Kleppe, Einar Førde og Odd Lien møtte Høyre i Kristiansand.

29/3-1973: Reiulf Steen, Guttorm Hansen og Annemarie Lorentzen møtte Kristelig Folkeparti i Bodø.

5/4-1973: Trygve Bratteli, Bjartmar Gjerde og Olav Gjærevoll møtte Senterpartiet i Trondheim.

Sosialistisk Valgforbund var invitert til å delta på et tilsvarende møte i Tromsø, men fant ikke tid til å delta.

Hensikten med aktivitetene i «Den lille valgkamp» var å få rettet oppmerksomheten mot partiets program og politikk, samt å skape bedre stemning innen valgkamporganisasjonen. Massemedia ofret tiltakene stor oppmerksomhet og partiet kom i sentrum for den politiske debatt.

Valgkampinnspurten ble åpnet med en stor faglig/politisk konferanse, samt en rekke andre aktiviteter i Skien og Porsgrunn i dagene 16., 17. og 18. august 1973. Konferansen ble arrangert de to første dagene. Der ble sentralstyrets vedtak om «10 hovedoppgaver for en ny Arbeiderparti-regjering» og «Fellesprogrammet for et bedre arbeidsmiljø» presentert. Fredag 17. august ble det også arrangert en rekke husmøter, og løpesedler ble delt ut på arbeidsplassene i distriktet. Om kvelden samme dag ble det arrangert et stort og vellykket stevne i Skienshallen, som var fylt til siste plass. Talere: Trygve Bratteli, Tor Aspengren og Einar Gerhardsen. Lørdag formiddag deltok konferansens deltakere ved stands i Skien/Porsgrunn-området. Partifeller i Telemark bidro sterkt til at valgkampåpningen ble vellykket.

Et nytt trekk ved 1973-valgkampen var «Velgeraksjonen for Arbeiderparti-flertall». Den ble ledet av et arbeidsutvalg, bestående av Kjell Bækkelund, Andreas Skartveit, Thomas Breivik, Arne Kvalheim, Erland Mikkelsen, Jan Gulbrandsen og Ingrid Eide. Aksjonen ble presentert gjennom en pressekonferanse 18. juni og vakte stor oppmerksomhet. Den lanserte eget valgmateriell, bl. a. jakkemerker og bilmerker, og var aktiv på en rekke felter.

Valginns spurten var preget av stor aktivitet blant partiets medlemmer. Det ble arrangert noen færre tradisjonelle møter enn i 1969, men til gjengjeld kunne en registrere en stor økning når det gjaldt bruken av stands. Sentralt ble dette fulgt opp med økt produksjon av enkle løpesedler, som egner seg best til slikt bruk.

Det ble arrangert færre husmøter enn ventet. I de kommuner hvor en har tatt i bruk dette tiltaket er det populært. Antallet husmøter dras ned av de kommuner hvor slike møter overhodet ikke arrangeres.

De fleste fylker hadde egne valgbusser. I tillegg hadde landspartiet 5 busser som virket i ulike deler av Sør-Norge, til og med Nord-Trøndelag i nord.

Valgkampen ble i særlig grad dominert av spørsmål som knytter seg til skatt, inntekt og priser. Dette var ingen overraskelse. I samarbeid med LO nedsatte derfor partiet allerede i januar et utvalg med Odd Højdahl som formann, som fikk i oppgave å utrede tiltak på denne sektoren. LO og DNA's faglig/politiske utvalg sendte dessuten et rådslag ut til arbeidsplasskontaktene for å få deres syn på pris- og inntektsutviklingen. 6. april ble det arrangert en stor prispolitisk konferanse i Oslo. Forut for denne konferansen var det arrangert lokale priskonferanser i samtlige fylker.

LO og DNA la i fellesskap fram et program for et bedre arbeidsmiljø, som satte sitt preg på en del av valgkampen, og på en presse-

konferanse 19. januar 1973 presenterte partiet sitt kulturpolitiske handlingsprogram. Programmet ble senere utgitt som bok i serien Tidens Tema.

De politiske programmene i radio og fjernsyn hadde samme karakter som i 1969. Viktigste endring var at emneordskiftene nesten forsvant. Eneste emneordskifte handlet om trygdepolitikken og ble sendt i fjernsynet 23. mai. Sonja Ludvigsen og Odvar Nordli deltok for Arbeiderpartiet.

I valgkampinnspurten tok partiet del i 4 programmer. I radioen svarte Odvar Nordli og Guttorm Hansen i et telefonvaktprogram 22. august, og på «pressekonferansen» 31. august var partiet representert med Trygve Bratteli og Sonja Ludvigsen. I fjernsynets «Partiene svarer» 29. august deltok Bjartmar Gjerde og Annemarie Lorentzen. Trygve Bratteli og Reiulf Steen var med i partilederdebatte 7. september.

NRK's distriktskontorer sendte regionale telefonvaktprogrammer. I programmene fra Stavanger, Ålesund, Bodø, Tromsø og Vadsø stilte hvert parti med en svarer og en sekundant. I programmene fra de øvrige distriktskontorer fikk hver liste stille med to svarere og to sekundanter. Fra Tromsø ble det også sendt et samisk valgprogram.

Følgende trykksaker ble produsert og sendt ut:

Under hele valgkampen gikk det med jevne mellomrom ut valgkampmeldinger til kommune- og distriktpartiene. Som vanlig sørget landspartiet for at de som ønsket det, fikk adresselister for førstegangsvelgere og pensjonister gratis. De aller fleste kommuner benyttet seg av dette tilbudet.

Som vanlig ble en vesentlig del av valgkampbudsjettet brukt til kjøp av valgabonnementer i A-pressen. Dermed kunne arbeideravisene øke sitt samlede opplag betydelig i valgkampens slutfase.

Type/Tittel	Opplag	Rettet mot	Tidspunkt
Forslag til arbeidsprogram	35 000	partiavd. og andre interesserte	mars
Valgkamp 73, planleggingshefte ...	4 000	partiavdelingene	høsten 72
Et regjeringsvalg	693 000	velgerne	mars
Valghåndbok I	10 290	valgarbeiderne	mai
«Slik kan De stemme på forhånd»	54 000	sjøfolk m. v.	juni
«Trygghet for mor og barn»	10 000	kvinneavd. og andre interesserte	april
Slik virker Arbeiderpartiets skatte-reform	210 000	velgerne	juni
Likestilling og medansvar	10 000	kvinneavd. og andre interesserte	mai
Trygve Bratteli vurderer norsk politikk før valget	5 000	valgarbeiderne	juni
Arbeidsprogrammet	50 000	valgarbeidere og interesserte	
Fakta og Argument: Arbeiderpartiets oljepolitikk	6 000	valgarbeidere og tillitsmenn	juli
Fakta og Argument: Trygdede og «misbruk»	6 000	valgarbeidere og tillitsmenn	juli
Arbeiderpartiets forslag til skatte-reform	200 000	velgerne	juni
Plakater, flere typer	32 460		juni
Skatt — hva får vi igjen?	10 000	valgarbeiderne	august
Plakat: De skyldige	2 500		august
Valghåndbok II	10 250	valgarbeiderne	august
Brev til førstegangsvelgerne	260 000	førstegangsvelgerne	august
Fellesprogram for et bedre arb.miljø	3 000	tillitsmenn m. v.	august
Slik vil LO og DNA gi deg et bedre arbeidsmiljø	25 000	tillitsmenn m. v.	august
Trygghet for trivsel og helse	175 000	velgerne	august

Type/Tittel	Opplag	Rettet mot	Tidspunkt
Ansvar for idretten	21 000	idrettsinteresserte	august
Hvorfor betaler vi skatt?	256 000	velgerne	august
Kristne arbeidere og valget	11 000	velgerne	august
Alle barn skal være ønsket	48 000	velgerne	august
Ny giv i nord	130 000	velgerne i N.Norge	august
Aksjonsplan for Vestlandet	150 000	velgerne på Vest- landet	august
Fritt Slag, Valgekstra	50 000	soldatene m. v.	august
Trygghet, valgavis	1 550 000	alle husstander	august
Fyrstikkesker m/reklame	100 000	valgarbeidere m. v.	august
Les hva Einar Gerhardsen mener. .	250 000	velgerne	august
10 hovedoppgaver	600 000	velgerne	august

RESULTATENE VED STORTINGSVALGENE 1945—1973

Parti	1945	1949	1953	1957	1961	1965	1969	1973
Arbeiderpartiet	41,0	45,7	46,7	48,3	46,8	43,1	46,5	35,3
Høyre	17,0	18,3	18,6	18,9	20,0	21,1	19,6	17,4
Kristelig Folkeparti . .	7,9	8,5	10,5	10,2	9,6	8,1	9,4	12,3
Sosial. Valgforbund . .	—	—	—	—	—	—	—	11,2
Sosial. Folkeparti . . .	—	—	—	—	2,4	6,0	3,5	—
Norges Komm. parti.	11,9	5,8	5,1	3,4	2,9	1,4	1,0	—
Senterpartiet	8,1	7,9	9,1	9,3	9,4	9,9	10,5	11,0
Det nye Folkeparti . .	—	—	—	—	—	—	—	3,4
Venstre	13,8	13,1	10,0	9,7	8,8	10,4	9,4	3,5
Anders Langes Parti.	—	—	—	—	—	—	—	5,0
Andre	0,3	0,7	0,0	0,2	0,1	0,0	0,1	0,9

STORTINGSVALGENE 1965—1969—1973 — DNA's RESULTAT

	Godkjente stemmer			Prosent			Mandater		
	1965	1969	1973	1965	1969	1973	1965	1969	1973
Hele landet	883 320	1 004 348	759 499	43,15	46,53	35,29	68	74	62
Østfold	63 041	71 102	55 670	51,41	54,15	43,12	4	5	4
Akershus	64 882	79 458	62 740	42,65	45,48	33,31	3	3	3
Oslo	122 953	137 676	97 707	40,17	44,50	33,57	6	6	6
Hedmark	59 484	66 691	55 857	57,07	61,31	51,99	5	5	4
Oppland	50 755	56 822	49 737	53,53	56,27	49,47	4	5	4
Buskerud	56 798	61 111	49 744	50,82	52,42	42,53	4	4	3
Vestfold	39 750	43 781	33 750	42,43	44,31	33,84	3	4	3
Telemark	42 952	47 002	32 536	48,76	52,42	37,26	3	3	2
Aust-Agder	17 556	19 047	14 594	41,55	43,01	33,07	2	2	2
Vest-Agder	19 413	21 337	16 289	31,77	33,01	24,33	2	2	2
Rogaland	43 020	48 649	38 041	32,58	34,83	26,64	3	4	3
Hordaland	68 359	77 533	56 677	37,90	41,16	28,31	5	6	5
Sogn og Fjordane	15 745	17 824	13 855	31,26	33,64	26,39	1	2	2
Møre og Romsdal	36 055	41 497	30 719	32,82	35,60	25,95	3	3	3
Sør-Trøndelag	55 155	62 199	47 231	45,07	48,17	37,18	5	5	4
Nord-Trøndelag	26 475	29 722	23 218	43,42	46,53	37,31	3	3	3
Nordland	53 185	64 033	42 073	46,28	53,38	35,81	6	6	5
Troms	28 861	36 549	23 422	48,55	55,45	36,34	3	3	2
Finnmark	18 881	22 315	15 639	55,63	61,34	43,93	3	3	2

1. mai

Parolen for 1. mai 1973 var «Vekst og vern — demokrati og likestilling». Parolens fulle tekst og et enkelt symbol var preget på årets 1. mai-merke.

Fra partiet sentralt ble det formidlet talere til ca. 250 demonstrasjonsmøter. Med de møter som hadde talere formidlet av fylkespartiene, samt minnemøter, morgenappeller, kveldsmøter o.a. var det til sammen om lag 1000 arrangementer i regi av fagbevegelsen og Arbeiderpartiet i samarbeid.

Landsorganisasjonen og Det norske Arbeiderparti sto for feiringen i fellesskap.

Det ble sendt ut følgende opprop:

1. mai 1973

«1. mai 1973 er situasjonen preget av mangel på økonomisk stabilitet og usikkerhet omkring den politiske ledelsen av landet. Denne usikkerheten gir grobunn for mange og forskjellige politiske strømninger. For første gang siden den andre verdenskrigen ser vi hvordan virkelig reaksjonære krefter gjør seg forhåpninger om å finne fotfeste i norsk politikk. Et skattenekterparti, med støtte fra det ytterste høyre, søker å utnytte usikkerheten for å få tilslutning til en politikk som vil omstyrte den sosialpolitikk og velferdspolitik som en samlet arbeiderbevegelse har stått og står som banebryter for.

Hele arbeiderbevegelsen må samle seg til kamp mot disse kreftene, vi tilbakeviser alle framstøt som vil undergrave mulighetene for å gi bedre kår til de som er svakest stilt i vårt samfunn.

Korvald-regjeringen ble dannet for å gjennomføre forhandlingene om en handelsavtale med EF. Disse forhandlingene er nå slutført. Både Arbeiderpartiet og fagbevegelsen har ønsket å bidra til at resultatet kan bli best mulig. Norges handel med EF vil nå bli basert på handelsavtalen.

Med økende styrke melder behovet seg for at landet kan få et stabilt og handlekraftig styre. Ikke minst gjelder det dersom vi skal bli i stand til å løse de store innenrikspolitiske oppgavene som står på dagsordenen. Bare Arbeiderpartiet kan i dag gi landet et slikt styre. Derfor er kravet på 1. mai-dagen: Regjeringsmakten til Arbeiderpartiet det tryggeste grunnlag for et varig arbeiderstyre, som kan bli skapt ved en valgseier den 10. september. Ved en bred samling om Arbeiderpartiet kan vi sikre valgseiren.

Framfor noe er 1. mai arbeiderbevegelsens internasjonale demon-

strasjonsdag. Over hele verden samles meningsfeller for å tilkjenne sin solidaritet med alle undertrykte folk. Norsk arbeiderbevegelse støtter den kamp som føres mot Portugals kolonistyre i det sørlige Afrika og mot raseskillepolitikken i den sør-afrikanske republikken. Vi tar avstand fra alle former for diktatur, uansett hvilken form det har. Bare en demokratisk styreform, der folket selv har fri adgang til å velge sine ledere, kan trygge menneskenes frihet, rettssikkerhet og livsvilkår.

Vekst og vern — demokrati og likestilling er slagordet for årets 1. mai. Vi lever i en tid da natur og livsmiljø er utsatt for sterke trusler. Derfor vil vi bekjempe en hensynsløs utnyttelse av våre ressurser. Men fortsatt trenger vi vekst. Dersom vi skal bli satt i stand til å løse de store fellesoppgavene, og dersom folkegrupper som er blitt liggende etter i levestandardsutviklingen skal få sin rettmessige andel av livsgodene. Fortsatt er det langt fram før det er skapt virkelig likestilling mellom menneskene, og før vi har et demokrati som gir alle mennesker innflytelse over sine livsvilkår.

Bare en samlet og sterk arbeiderbevegelse preget av indre solidaritet, vil ha kraft til virkelig å omforme samfunnet i pakt med 1. mai-dagens idealer og den demokratiske sosialismens prinsipper. Derfor betyr splittelse at arbeiderbevegelsen svekkes, og at våre motkrefter blir styrket. Derfor må vi anstrenge oss for å gjøre 1. mai til samlingens og solidaritetens dag. Vi oppfordrer alle til å slutte opp om 1. mai, for at vi sammen kan manifestere vilje og styrke til en omforming av vårt samfunn, slik at det stadig mer kan bli preget av demokrati og likestilling.»

DET NORSKE ARBEIDERPARTI

Trygve Bratteli

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Tor Aspengren

1. mai 1974

«1. mai 1974 faller sammen med Landsorganisasjonens 75-års jubileum. Gjennom 75 år har Landsorganisasjonen utviklet seg til landets mektigste folkebevegelse. Styrken er vunnet gjennom samhold og kamp

- for lønnstakernes faglige, økonomiske, sosiale og kulturelle interesser,
- for demokrati, frihet og rettssikkerhet,
- for økonomisk demokrati og lønnstakerinnflytelse i arbeidslivet,
- for større velstand og rettferdigere fordeling,
- for internasjonalt samarbeid,
- for en fri og uavhengig fagbevegelse.

Fra første begynnelse har fagbevegelsens kamp også vært den politiske arbeiderbevegelsens kamp. Slik er det også i dag: Landsorganisasjonens mål er også Arbeiderpartiets mål.

La oss arbeide videre sammen.»

DET NORSKE ARBEIDERPARTI

Trygve Bratteli

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Tor Aspengren

Nordisk samarbeid

Som sekretariat for Samarbeidskomiteen for de sosialdemokratiske partiene og Landsorganisasjonene i Norden, fungerte i 1973 det svenske partiet og i 1974 det finske partiet. For 1975 skal sekretariatet ligge i det danske partiet. Det er i perioden avholdt fire møter i Samarbeidskomiteen. Den 16.—17. juni 1973 ble det i Stockholm avholdt en nordisk Arbeiderkongress. Det deltok nær 200 representanter på kongressen fra alle de nordiske land, og både fra den faglige og politiske siden. Ved siden av disse møtene har det med jevne mellomrom blitt avholdt arbeidsmøter på partisekretærplanet, og det har vært avholdt arbeidsmøter på partisekretærplanet, og det har vært avholdt enkelte emnekonferanser med det til formål å utveksle erfaringer om politiske spørsmål, organisasjonsopplegg og valgkamper.

På møtet i Samarbeidskomiteen, 21. desember 1974, ble det gjort vedtak om å styrke organiseringen av samarbeidet mellom de sosialdemokratiske partiene i Norden. I henhold til dette vedtaket skal det bl. a. hvert tredje år avholdes en Arbeiderkongress. Samarbeidskomiteen skal møtes to ganger i året, og hvert land skal utpeke en sekretær som skal ha ansvaret for det nordiske samarbeidet. For å få en bedre praktisk håndtering av Samarbeidskomiteens virksomhet og samordning av de sosialdemokratiske partienes arbeide i Nordisk Råd, skal det tilsettes en sekretær på deltid med dette som arbeidsoppgave.

A-lotteriet — Lotteriservice A/S

A-lotteriet har i 1973 og i 1974 hatt en god omsetning, noe som i første rekke distriktspartiene skal godskrives for.

Tillatt loddsalg har i alle år vært satt til kr. 1 000 000,—.

I de senere år har vi regnet A-lotteriet som utsolgt, og overskuddet på nær kr. 500 000,— har vært delt på D.N.A., A.U.F., Framfylkingen og distriktspartiene.

Den gode omsetningen av lodder førte til at en for 1974 valgte å trykke opp lodder til en verdi av kr. 1 200 000,—. Dette ga en omsetning på kr. 1 154 965,—.

Salget av hele loddbøker (å 50 lodd) fordeler seg på distriktene således:

	1973		1974	
Østfold	1026	loddbøker	1050	loddbøker
Akershus	919	»	1100	»
Hedmark	1300	»	1300	»
Oppland	1050	»	1050	»
Buskerud	1100	»	1100	»
Vestfold	885	»	900	»
Telemark	1050	»	1050	»
Aust-Agder	550	»	550	»
Vest-Agder	500	»	500	»
Rogaland	800	»	810	»
Hordaland	1170	»	1250	»
Sogn og Fjordane	600	»	600	»
Møre og Romsdal	900	»	900	»
Sør-Trøndelag	1185	»	1070	»
Nord-Trøndelag	640	»	800	»
Nordland	1000	»	1000	»
Troms	800	»	800	»
Finnmark	750	»	800	»
Oslo	1493	»	1480	»
Tilsammen	17718	loddbøker	18 110	loddbøker

De øvrige lodd er solgt direkte fra A-lotteriet som «løse lodd» og til sjøfolk i utenriks fart. A-lotteriet har i dag 3 ansatte med Tormod Jensen som den daglige leder.

Lotteriservice A/S

Selskapet er i første rekke et innkjøpsorgan for A-lotteriet, men tar også på seg oppgaver for andre organisasjoner.

Arbeiderbevegelsens Internasjonale Støttekomité

I januar 1974 ble det lagt fram for styret et notat om AIS's framtidige arbeid, og man ble enige om å konsentrere seg om følgende:

1. Skape en bedre holdning til u-hjelp generelt.
2. Undersøke mulighetene for tiltak til støtte for de fargede arbeidere i Sør-Afrika, i samarbeid med nordisk og europeisk fagbevegelse.
3. Støtte konkrete prosjekter der også NORAD yter støtte.
4. Følge opp og gi støtte til frihetskampene i det sørlige Afrika og til gjenreisning av demokratiet i Chile og Portugal.

Sør-Afrika

Når det gjelder støttetiltak for de fargede arbeidere i Sør-Afrika, ble det nedsatt en arbeidsgruppe som skulle studere foreliggende stoff og legge fram forslag for AIS' konsultative råd og for styret.

Omtrent samtidig skjedde det i Sør-Afrika en ytterligere forverring ved en ny lovgivning som gjorde det enda vanskeligere å nå fram med støtte, idet mottakeren og formålet må deklarerer. I samarbeid med Nordens Faglige Samorganisasjon (NFS) og FFI foretok gruppa også undersøkelse av utenlandske investeringer i Sør-Afrika, av flernasjonale bedrifters avdelinger der og av innflytting av hvite til Sør-Afrika. Representanter fra forskjellige organisasjoner i Sør-Afrika, som forsøker å samle de fargede arbeidere, har hatt kontakt.

Gruppa avla rapport for AIS's råd og styre i oktober og la fram et utkast til en erklæring fra arbeiderbevegelsen om apartheid.

Chile

I samarbeid med NFS og FFI ble det av Landsorganisasjonen i Norge arrangert en internasjonal konferanse om Chile i Oslo i dagene 7.—8. oktober. AIS' styre og råd deltok som observatører.

Fra AIS ble det bevilget 50 000 kr. til støtte for Central Unica de Trabajadores (CUT) i eksil og kr. 1 500 til forberedelsen av en internasjonal granskningskommisjon som skal besøke Chiles fengsler. Videre ble det innkjøpt 2 eksemplarer av en opplysningsfilm om Chile som kan framføres gratis mot at en samler inn penger til CUT i eksil.

En rekke faglige ledere i eksil har hatt samtaler med medlemmer av AIS' styre, og det holdes nær kontakt om alt som foretas av støttetiltak.

Portugal

Bare kort tid etter frigjøringen reiste en delegasjon fra norsk arbeiderbevegelse til Lisboa. Representanter fra portugisisk fagbevegelse og sosialistpartiet kom på gjensitt.

AIS bevilget penger til oppholdet for 4 unge fagorganiserte fra Portugal som besøkte AUF's sommerleir på Utøya. Videre står bevilgninger klare til skoling av portugisiske faglige tillitsmenn.

AIS' styre hadde 3 møter alene og 3 møter sammen med det konsultative råd som er sammensatt av 1 representant fra hver av de organisasjoner som yter regelmessig bidrag.

Andre bevilgninger: Til Arbeidernes Edruskapsforbund kr. 15 000 til sykestua i Subukia, Kenya, og til Framfylkingen kr. 3 500 for oppholdet av en delegasjon fra Latin-Amerika.

AIS' styre

har i perioden bestått av:

Einar Strand, formann

Ronald Bye

Ragnhild Eriksen

DNA

Bjørn Tore Godal

Kaare Sandegren

Per Andersen

Leif Haraldseth

LO

Liv Buck

Thorvald Stoltenberg

Susi Ochsenbein, sekretær

Arbeiderpartiets stortingsgruppe

Gruppen og gruppestyret

Stortingsvalget 1973 ga som resultat at gruppas medlemstall ble redusert til 62.

Før regjeringsskiftet oktober 1973 hadde gruppestyret denne sammensetning:

Trygve Bratteli, formann, Guttorm Hansen, nestformann, Gunnar Alf Larsen, Arvid Johanson, Leif Granli, Margith Munkeby og Arne Nilsen, med Rolf Fjeldvær og Annemarie Lorentzen som varamenn.

Fra høstsesjonen 1973 har styret denne sammensetning:

Odvar Nordli, formann, Ragnar Christiansen, nestformann, Gunnar Alf Larsen, sekretær, Guttorm Hansen, Rolf Fjeldvær, Kirsten Myklevoll og Arvid Johanson, med Arne Nilsen og Thorbjørn Berntsen som varamenn.

Gruppas medlemmer Peter Kjeldseth Moe, Møre og Romsdal, døde sommeren 1973. Martha Johannessen, Østfold, og Johan Støa, Nord-Trøndelag høsten 1973, og daværende statsråd Sonja Ludvigsen, Akershus, døde sommeren 1974.

Fra det tidspunkt partiet fikk regjeringsansvaret høsten 1973 møter følgende vararepresentanter:

Per A. Utsi (for Annemarie Lorentzen), Oskar Edøy (for Alv Jakob Fostervoll), Eindride Sommerseth (for Eivind Bolle), Age Hovengen (for Thorstein Treholt), Thorbjørn Berntsen (for Trygve Bratteli) og Elsa Rastad Bråten (for Knut Frydenlund).

Thor-Eirik Gulbrandsen og Steiner Kvalø rykket opp som faste representanter ved Sonja Ludvigsens og Johan Støas bortgang.

Sekretariatet

Ved utgangen av 1974 har sekretariatet denne bemanning:

Gunnar Skaug, gruppesekretær, Paul Engstad jr., Harald Norvik, Wiktor Martinsen og Erik Nilsen.

Dessuten disponerer gruppa følgende kontorsekretærer, tilsatt av Stortinget: Laila Engebret, Inga Harlem, Berit Monsen og Elsa Guldvog.

Tillitsmenn i Stortinget og avdelingene

Følgende av gruppas medlemmer har fungert som tillitsmenn i Stortinget og avdelingene i landsmøteperioden:

Fram til høsten 1973:

Stortinget: President: Leif Granli.
                          Sekretær: Gunnar Skaug.
Lagtinget: President: Aase Lionæs.
                          Sekretær: Martha Johannessen.
Odelstinget: President: Håkon Johnsen.
                          Varapresident: Salve Salvesen.
                          Sekretær: Astrid Murberg Martinsen.
                          Varasekretær: Aslak Versto.

Fra høsten 1973:

Stortinget: President: Guttorm Hansen.
                          Sekretær: Liv Andersen.
                          Varapresident: Per Karstensen.
                          Varasekretær: Liv Aasen.
Lagtinget: Varapresident: Margit Tøsdal.
                          Varasekretær: Petter Furberg.
Odelstinget: President: Aase Lionæs.
                          Sekretær: Bjarne Mørk Eidem.

Alcan-saken

Regjeringen Bratteli førte langvarige forhandlinger med det kanadiske selskapet Alcan for å forsøke å kjøpe hjem aksjene i Årdal og Sunndal Verk A/S. Alcan var meget uvillig til å selge, men gikk til slutt med på en avtale. Den måtte godtas av Stortinget før 1. januar 1975. Dersom avtalen ble forkastet av Stortinget, ville Alcan beholde den gamle avtalen med 50 prosent av aksjene og vetorett i alle saker.

Fredag 13. desember 1974 kom Alcan-saken opp til behandling i Stortinget. Forspillet i Industrikomiteen viste at det var tre fraksjoner som stod mot hverandre, og at Arbeiderpartiets fraksjon var alene om å sikre avtalen som Regjeringen hadde forhandlet seg fram til, og som ville sikre

— at staten får 75 prosent av aksjene, og dermed kjøpe ut Alcans vetorett. Dette sikrer Norge flertall i styret og dermed full nasjonal råderett over selskapet.

— at lokalsamfunnene i Årdal, Høyanger og Sunndalsøra får for-svarlig grunnlag med variert arbeidstid.

— at ÅSV får: Større muligheter til sterkere utbygging av sin foredlingsvirksomhet.

— at råstofftilgangen sikres for ÅSV.

— at samfunnet får kontroll over de store kraftmengder Alcan disponerer gjennom ÅSV.

Både SV og de borgerlige partiene i Industrikomiteen gjorde det klart at de ville stemme mot avtalen. Ved innledningen av debatten avga derfor statsminister Bratteli denne erklæringen:

«Regjeringen ser hjemkjøpet av Alcan-aksjene som et nødvendig tiltak for å få norsk styring og kontroll med utviklingen av aluminiumsindustrien i vårt land.

Skulle behandlingen av saken vise at det er flertall i Stortinget mot Regjeringens forslag, finner Regjeringen å måtte søke avskjed».

Forut for avstemningen i Stortinget strømmet det inn hundrevis av henvendelser fra fagforbund, fagforeninger og tillitsmenn, samorganisasjoner, kommuner, fylkesting og andre — og som klart ga uttrykk for at Alcan-avtalen måtte vedtas. Særlig ble SV's stortingsgruppe utsatt for sterkt press, men gruppa valgte allikevel å gå imot Regjeringen.

Ved den endelige votering ble imidlertid avtalen godkjent av Stortinget med 86 mot 69 stemmer. Foruten hele Arbeiderpartiets gruppe stemte følgende for: 19 av 21 fra Senterpartiets gruppe, Finn Gustavsen (SV), Ole Myrvoll (DnF), Venstres to representanter og Carl I. Hagen.

Statsbudsjettet for 1974

Arbeiderpartiet og regjeringen Bratteli overtok et budsjett som var lagt opp av en annen regjering, regjeringen Korvald, med andre målsettinger for den politiske og økonomiske utvikling. Innenfor en tidsramme av to uker fremmet imidlertid Regjeringen over hundre endringsforslag som markerte en annen kurs. Retningsgivende for endringsforslagene var Arbeiderpartiets program, med særlig vekt på det 10-punktprogram som ble lagt fram før valget.

Hovedelementene i endringsforslagene var:

- Gjennomføring av Arbeiderpartiets skatteforslag med skattelettelser for de vanlige lønnsinntekter og større belastning for store formuer, kapitalinntekt og næringsinntekt.
- Tiltak mot prisstigningen for å sikre vanlige lønnstakere en rimelig inntektsutvikling i 1974 — tatt hensyn til prisstigning og skatter.
  - a. Tiltak for å dempe veksten i industriinvesteringer.
  - b. «Stramt» statsbudsjett, med vekt på å dempe aktiviteten i pressområdene.
  - c. 100 mill. kr. i kompensasjon for merverdiavgift for visse matvarer.
- Økte midler til distriktsutbygging, styrkingstiltak for å bedre arbeidsmiljø og til boligbygging.

Statsbudsjettets samlede utgifter viser en økning fra året før på 11,5 prosent. Samlet utgjør utgiftene 34,4 milliarder kroner, og den valutamessige økning er omlag 4 prosent.

Overskudd før lånetransaksjoner utgjør 809,5 mill. kroner, 9,5 mill. kroner høyere enn regjeringen Korvalds forslag.

De samlede utgifter under Trygdebudsjettet var 16,6 milliarder kroner for 1974, en stigning på 12,6 prosent fra 1973. Det ble ikke foreslått utgiftsøkende reformer av noe slag.

Hovedelementene i Regjeringens skatteforslag er:

- statsskatten for første trinn ned fra 10 til 5 %.
- oppgjørsfradrag for lønnstakere.
- lettelse i u-hjelpskatten for personer med lav inntekt.
- omlegging av avgiften til folketrygdens sykedel.
- reduksjon av avgiften til folketrygdens pensjonsdel med 0,9 %.
- øking av klassefradragene med 1 000 kroner i klasse 1 og 2 000 i klasse 2.

Brutto lettelse i direkte skatter utgjorde 2 052 millioner. En lønnstaker med 50 000 kroner i brutto inntekt fikk en lettelse i skatteklasse 2 på over 1 200 kroner — 7,6 prosent.

Revisjon av det økonomiske opplegg for 1974 — «Kleppe-pakka»

Som følge av den sterke internasjonale prisstigning ble den økonomiske situasjon betydelig endret i begynnelsen av 1974. Man opplevde en prisstigning på importvarer fra 1973 til 1974 på over 20 prosent. Regjeringens hovedmål for utviklingen har vært

- 1) å sikre yrkesaktive en rimelig vekst i disponibel realinntekt
- 2) dempe prisstigningen
- 3) sikre at tiltakene på statsbudsjettets utgiftsside kan gjennomføres.

I «Kleppe-pakka» foreslo Regjeringen følgende for å nå disse målsettingene:

- Medlemspremien til folketrygden reduseres med 2 prosent fra 1. juni og ut året. Av dette følger at skattetrekket for den enkelte blir 2 prosent lavere — på årsbasis 0,9 prosent. For en lønnstaker med 40 000 kroner i inntekt fører dette til redusert skattetrekk på 360 kroner.
- Grunnbeløpet i folketrygden heves med 500 kroner fra 1. mai.
- Barnetrygden opp med 200 kroner året pr. barn fra og med 3. barn.
- Økt pristilskott for 1974 med om lag 600 mill. kroner. Dette reduserer stigningen i konsumprisindeksen med ca. 4 poeng. For en lønnstaker med 40 000 kroner i inntekt og to barn betyr prisstøtten 1100 kroner mindre i utgifter på årsbasis.
- Statsbudsjettets utgiftsside justert. Statsbankenes innvilgningsrammer opp.
- Bedriftenes etterskottsskatt for året 1973, bortsett fra en halv termin, skal fremskyves og innbetales i 1974. Tiltak for å dempe private investeringer.

- Kredittpolitiske tiltak.
Diskontoen opp.
Husbankens og Landbruksbankens lån til sosial boligbygging berøres ikke.

Et resultat av det økonomiske opplegg blir et rekordstort underskudd i betalingsbalansen overfor utlandet. De fremtidige oljeinntekter gjør dette til en forsvarlig politikk.

Statsbudsjettet for 1975

Regjeringens økonomiske opplegg for 1975 bestod av følgende hovedelementer.

- store skattelettelser i direkte skatt for personer — 2,2 milliarder kroner.
- vanlige inntektstakere sikres sterk økning i disponibel realinntekt 4—5 prosent fra 1974 til 1975.
- Folketrygdens grunnbeløp opp fra kroner 9 700 til kroner 11 000 i to etapper.
- Tiltak mot prisøkningen. Sterk økning av bevilgningene til subsidier og momskompensasjon.
Direkte pris- og avanseregulering.
- Streng prioritering og større nøkternhet innenfor de offentlige budsjetter. Neddemping av veksten i offentlig sektor, men plass for en rekke reformer og tiltak.
- Prioritering av tiltak i utbyggingsområder. Geografisk differensiering av arbeidsgiveravgiften til folketrygden.
- Kamp mot presstendensene i økonomien. Stram kredittpolitikk.
- Fortsatt sterk vekst i boligbyggingen.
- Vesentlig økning i undervisningssektoren, med spesiell vekt på videregående og yrkesrettet utdanning.
- Innsatsen mot forurensning og tryggere arbeidsmiljø gitt høy prioritet.
- Kulturbudsjettet økt meget sterkt.
- Utviklingshjelpen opp i nær en milliard i samsvar med Stortingets forutsetninger.
- Sterk opptrapping av kraftutbyggingen.

Forslaget til statsbudsjett for 1975 viste en utgiftsstigning på 18,3 prosent til 41,8 milliarder. Volumøkningen anslås til om lag 4 prosent.

Skatter og avgifter i prosent av bruttonasjonalprodukt, som i 1974 gikk ned for første gang, går ytterligere ned fra 46,9 prosent i 1974 til 45,5 i 1975. Andelen var 47,4 prosent i 1973.

Hovedpunktene i skatteopplegget var:

- opphevelse av særskatten til utviklingshjelp.
- Vesentlige endringer i progresjonstabellen.
- Heving av klassefradragene med 1000 kroner i klasse 1 og 2 000 kroner i klasse 2.
- Endring av ordningen med skattefri banksparing og opphevelse av begrensingsregelen for beregning av sykedelen til folketrygden.

Brutto gir forslaget 2,2 milliarder mindre skatt i 1975 enn uendrede regler ville gitt, og samlet skattelettelse på personer for 1974 og 1975 blir på om lag 3,5 milliarder kroner.

Skatteforslaget vil gi betydelig mindre skatt både i kroner og prosent for alle inntekter til over kr. 100 000. Det store flertall av lønns-takere vil få redusert marginalskatt.

Trygdebudsjettet ble for 1975 ført opp med 20,2 mill. kr., en stigning på 17,6 prosent.

I løpet av stortingsbehandlingen ble det skapt et flertall av Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti for visse justeringer i Regjeringens forslag:

1. Mindre takstøkning i samferdselssektoren. 100 mill. kroner i økte transportsubsidier.
2. Endring i progresjonstabellene som gir 72 mill. kr. mindre i skattelettelse enn Regjeringens forslag. Justeringen innebærer ingen endring før etter kr. 80 000 i klasse 2 og kr. 60 000 i klasse 1.
3. Økt særtillegg til de trygdede på 50 mill. kr.
4. Avgiften på øl heves i samme takt som økningsforslagene på mineralvann. Sigarettavgiften økes med 20 øre pr. 20-pakning og stempelavgiften på dokumenter økes.

Disse endringsforslagene endrer ikke budsjettbalansen.

En gang i løpet av budsjettbehandlingen fikk Arbeiderpartiet Stortingets flertall imot seg der det fikk budsjettmessige konsekvenser. Mot Regjeringens og Arbeiderpartiets innstilling ble utgiftene til kraftutbygging redusert med 50 mill. kr.

Under behandlingen i Stortinget ble det økonomiske opplegg svekket med om lag 160 mill. kr.

På bakgrunn av denne svekkelse og nye opplysninger om den økonomiske utvikling, foreslo Regjeringen for å dempe presset, en ny ordning om avsetning til konjunkturfond av en viss del av bedriftenes overskudd.

Priser – Inntekter

Konsumprisindeksen steg i løpet av 1974 fra 143,9 poeng til 160,1 poeng.

Gjennomsnittlig prisstigning fra 1973 til 1974 var på 9,4 prosent.

En så stor prisøkning i løpet av et år er bekymringsfull i seg selv, men det bør bemerkes at i internasjonal sammenheng kommer Norge svært gunstig ut.

Innenfor OECD-området, der landene gjennomsnittlig har en prisstigning på ca. 13 prosent, er det bare Vest-Tyskland som ligger lavere enn Norge.

Regjeringens økonomiske opplegg for 1974 forutsatte en prisstigning på om lag 10 prosent, og med 9,4 prosent, er stigningen noe lavere enn beregnet.

For neste år regner Regjeringen i Nasjonalbudsjettet med en prisstigning på ca. 11 prosent.

Tariffoppgjøret 1974 var forbundsvis. Vår oppgjøret omfattet om lag 430 000 medlemmer av Landsorganisasjonen og om lag 100 000 andre inntektstakere.

Samlet har — direkte og indirekte — nær en million inntektstakere blitt berørt av oppgjørene 1974.

Totalt sett har om lag 300 000 dagsverk gått tapt ved streiker i løpet av 1974 og i underkant av 15 000 lønnstakere har gått til streik.

Tvungen lønnsnemnd har vært tatt i bruk i fire oppgjør med om lag 17 000 lønnstakere og i tillegg i jordbruksoppgjøret.

Det tekniske beregningsutvalg anslår ved utgangen av året den gjennomsnittlige totale lønnsstigning for alle lønnstakere fra 1973 til 1974 til om lag 14,5 prosent.

Dette er ikke ubetydelig høyere enn hva nasjonalbudsjettet for 1975 hadde som anslag.

Den gjennomsnittlige økning i timefortjeneste for industriarbeiderne fra 1973 til 1974 beregnes til om lag 17 prosent.

For 1975 regner man i nasjonalbudsjettet med om lag 17 prosent, mens det tekniske beregningsutvalg på et noe senere tidspunkt har hevet anslaget til 19 prosent. Med de anslag for lønnsøkning som er benyttet i nasjonalbudsjettet, sannsynligvis noe lavere, har disponibel realinntekt for 1974 hatt en usedvanlig sterk økning for de aller fleste lønnstakere. Årsaken ligger i kombinasjonen sterk lønnsøkning, reduserte skatter og relativt moderat prisstigning. Regjeringens mål for det økonomiske opplegg for 1974, gikk bl. a. ut på en økning i disponibel realinntekt på 3,4 prosent for vanlige lønnstakergrupper. Dette mål har vist seg å bli overopplyt.

For 1975 går anslagene for disponibel realinntekt ut på en økning på om lag 4½ prosent med høyere anslag for visse lønnstakergrupper.

Regjeringen Brattelis virksomhet

Regjeringsskiftet oktober 1973

I statsråd 15. oktober 1973 fikk Lars Korvalds samlingsregjering innvilget sin søknad om avskjed, og Trygve Brattelis 2. regjering ble utnevnt med tiltredelse neste dag kl. 1100. Korvalds regjering hadde bestått av representanter for Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre. Bakgrunnen for dette regjeringsskifte var stortingsvalget 10. september 1973. Selv om valget var et hardt slag for Arbeiderpartiet, førte det til en forskyvning i Stortingets sammensetning som gjorde at man ikke kunne se noen annen styremulighet enn en mindretallsregjering av Arbeiderpartiet. Av Stortingets 155 representanter fikk Arbeiderpartiet 62 og SV 16. Det var derfor ingen mulighet for noen form for borgerlig regjering, selv om disse partiene regnet med Anders Langes 4 representanter.

Brattelis 2. regjering ble dannet etter inngående drøftelser i partiets landsstyre og i den nye stortingsgruppa.

Regjeringen la fram sin erklæring for Stortinget 18. oktober 1973, og i erklæringsdebatten 31. oktober s. å. sa partiets representanter at de var fullt opmerksom på de vansker som ville møte en slik mindretallsregjering. Arbeiderpartiet gjorde det imidlertid klart at det var rede til å ta dette ansvaret og forutsatte at andre demokratiske partier i Stortinget også var rede til å ta det ansvar som denne særlige situasjon ville kreve.

Det ble videre gjort klart at Arbeiderpartiet i denne situasjon ikke søkte noen fast avtalt eller kontraktsmessig generell støtte fra noe annet parti. I erklæringen ble det gitt tydelig beskjed om at Regjeringen i sin praktiske politikk ville legge til grunn Arbeiderpartiets arbeidsprogram for perioden 1974/77. En var klar over at Arbeiderpartiet trengte opplutning fra andre partier for at Regjeringens forslag skulle bli vedtatt i Stortinget. Regjeringen opplyste at den ville søke samarbeid med Stortinget for å få fremmet sin politikk. Slik vårt parlamentariske system fungerer, regnet Regjeringen med at Stortingets komiteer ville være vel egnet til å klarlegge de løsninger det kan være flertall for i dette Storting.

Regjeringens sammensetning

Trygve Brattelis 2. Regjering fikk denne sammensetningen:

Trygve Bratteli, statsminister

Knut Frydenlund, utenriksminister

Thorstein Treholt, landbruksminister
Inger Louise Valle, justisminister
Per Andreas Kleppe, finansminister
Bjartmar Gjerde, kirke- og undervisningsminister
Alv Jacob Fostervoll, forsvarsminister
Jens Evensen, handelsminister
Ingvald Johan Ulveseth, industriminister
Odd Georg Sagør, forbruker- og administrasjonsminister
Annemarie Lorentzen, samferdselsminister
Eivind Bolle, fiskeriminister
Leif Jørgen Aune, kommunal- og arbeidsminister
Sonja Ludvigsen, sosialminister
Tor Halvorsen, miljøvernminister.

Sonja Ludvigsen avgikk ved døden i juli 1974. Gro Harlem Brundtland ble utnevnt til ny miljøvernminister og tiltrådte 6. september 1974. Fra samme dag overtok Tor Halvorsen styret av Sosialdepartementet. Med virkning fra 27. september 1974 ble Jens Evensen fritatt for styret av Handelsdepartementet og overtok ansvaret for de saker som har sammenheng med havretten og fiskerigrensene. Fra samme dato ble Einar Magnussen konstituert som statsråd og overtok styret av Handelsdepartementet.

Regjeringserklæringen

Regjeringen Brattelis tiltredelseserklæring hadde denne ordlyden:

Erklæring fra regjeringen Bratteli

Med utgangspunkt i Stortingets sammensetning etter valget og med basis i Stortingets største gruppe, har Arbeiderpartiet påtatt seg regjeringsansvaret. Regjeringen innbyr til et saklig samarbeid med andre grupper i Stortinget og går ut fra at også andre partier vil vise det ansvar den nye situasjon krever.

Arbeiderpartiets hovedoppgave er å omforme samfunnet i samsvar med prinsippene i den demokratiske sosialisme. Regjeringen vil ut fra dette føre en politikk som fremmer de store folkegruppers interesser, som skaper større likhet og som utvider folkestyret. I særlig grad vil den legge vekt på å bedre vilkårene for de svakest stilte grupper i samfunnet. Den økonomiske vekst må først og fremst komme disse gruppene til gode samtidig som vilkårene bedres ved en menneskelig-gjøring av vårt arbeids- og samfunnsliv.

I sin praktiske politikk vil Regjeringen legge til grunn Arbeiderpartiets arbeidsprogram for perioden 1974—77. Partiets 10 punkts-program vil bli realisert i samsvar med den oppsatte tempoplan.

Vi står overfor økonomiske problemer som bl. a. gir seg utslag i en sterk prisstigning og uheldig inntektsfordeling og som gjør det nødvendig å arbeide for en balansert og kontrollert utvikling. Disse for-

hold legger et felles ansvar på Regjeringen og samtlige politiske partier og deres grupper i Stortinget.

Regjeringen vil føre videre hovedlinjene i Norges utenriks- og sikkerhetspolitikk. En viktig oppgave er å styrke FN som en verdensomspennende fredsskapende organisasjon. Norge skal fortsatt basere sin sikkerhetspolitikk på medlemskapet i NATO samtidig som Norge innen organisasjonen aktivt skal arbeide for avspenning, rustningskontroll og nedrustning. I forholdet til De Europeiske Fellesskap vil Regjeringen bygge på den handelsavtale som er inngått. Regjeringen vil også utnytte de muligheter som andre former for samarbeid i Europa gir grunnlag for. Regjeringen vil arbeide aktivt for å styrke det nordiske samarbeid.

Regjeringen vil arbeide for å bygge ut samarbeidet mellom nasjonene for å få styring over den internasjonale utvikling og minske kløften mellom fattige og rike land i verden. Regjeringen vil støtte nasjonale og sosiale frigjøringsbevegelser i koloniområder.

I sin virksomhet vil Regjeringen ellers stille disse oppgavene i forgrunnen:

- Trygging av arbeid for alle. Større rettigheter for de ansatte. Bedre og tryggere arbeidsmiljø.
- Likeverdige arbeidsvilkår for alle lønnstakere. Førte timers og fem dagers normalarbeidsuke. Spesielle tiltak for skiftarbeidere og andre med ubekvem arbeidstid, bl. a. gjennomføring av 38 timers uke i helkontinuerlig skiftarbeid.
- Bedre balanse mellom arbeidsplasser og bosteder i alle deler av landet. Gjennomføring av etableringskontroll og streng vurdering av statens egen virksomhet i pressområdene.
- Styrking av det lokale næringsgrunnlag og sterk statlig innsats for industrireising i distriktene. Gjennomføring av utviklingsplanene for Nord-Norge og Vestlandet. Samordning av samferdselsutbyggingen. Arbeide aktivt for snarest mulig å få sammenkalt FN-konferansen om havets folkerett for å sikre kystbefolkningen større rettigheter og muligheter til å utnytte og bevare naturressursene i havet.
- Olje- og gass-ressursene på den norske kontinentalsokkelen utnyttet på en slik måte at de kommer hele folket til gode og ikke skader fisket. Statens deltakelse i petroleumsvirksomheten styrkes og utbygges.
- Bedring av boligsituasjonen og av boligmiljø og trafikkmiljø i byer og tettsteder.
- Vern om natur og miljø må prege politikken på alle områder gjennom effektiv planlegging, lovgivning og andre hensiktsmessige tiltak.
- Fremme likestillingen mellom kvinner og menn. Forsert utbygging av daginstitusjoner for barn.

- Omlegging av sosialpolitikken med større vekt på forebyggende og desentraliserte tiltak. Samordning av sosial- og helsetjenesten. Særlig vekt på å bedre de funksjonshemmedes muligheter. Forsterket kamp mot alkohol- og narkotikamisbruk.
- Utjamning av forskjellene i inntekt og formue og en mer rettferdig og rasjonell skatteordning. Aktiv pris- og skattepolitikk for å sikre en rimelig øking og rettferdig fordeling av den realdisponible inntekt. Effektive tiltak for å dempe prisstigningen.
- Omforming av skolen og oppvurdering av yrkesutdanning og kroppsarbeid. Rask utbygging av voksenopplæringen. Styrking av den lokale kulturaktivitet og av idrett og friluftsliv.
- Vern om og utvidelse av folkestyret. Tiltak for å omdanne forretningsbanker og forsikringsselskaper til samfunnsinstitusjoner. Videreutvikling av bedriftsdemokratiet.
- Desentralisering av offentlige oppgaver og avgjørelser. Styrking av fylkeskommunen og direkte valg til fylkestinget i 1975.
- Skape mer effektiv samfunnsstyring gjennom sterkere virkemidler og med systematisk bruk av forskning, forsøk og informasjon.

Regjeringen vil gjennomføre en streng vurdering av alle budsjettposter med sikte på å få plass til mer prioriterte oppgaver og med en rettferdig inntektsfordeling. På dette grunnlag ser Regjeringen det som en hovedoppgave å verne om vårt velferdssamfunn og bygge det videre ut.

Trontalen 1974

I trontalen den 2. oktober 1974 ga Regjeringen beskjed om at den i nært samarbeid med Stortinget ville føre en politikk som med forsvarlig ressursbruk kunne gi fortsatt vekst, større likhet og mer trivsel i samfunnet. Regjeringen opplyste at den i sin politikk ville ta sikte på å bedre levekårene for de store folkegrupper og gjennom konkrete tiltak medvirke til at disse gruppene kunne gis en tilfredsstillende realinntektsutvikling. Det ble opplyst at det som et ledd i dette på statsbudsjettet for kommende år ville bli foreslått betydelige lettelser i den direkte skatt for vanlige inntekter. Regjeringen opplyste at den ville legge stor vekt på å begrense prisstigningen. Videre ga Regjeringen beskjed om at den ville føre videre sitt arbeid for en sterkere demokratisering i samfunnet og for likestilling mellom kjønn, sosiale grupper og distrikter. I trontalen ble det opplyst at reformarbeidet i kredittvesenet ville fortsette, blant annet ville det bli fremmet lovforslag om finansieringsselskaper, kredittforetak og låneformidling. Stortingets behandling av meldingen om demokratisering av forretningsbankene vil bli fulgt opp av en videre utredning av saken. Trontalen ga også beskjed om at det vil bli lagt fram forslag om lov om likestilling mellom kjønnene, tempoplan for gjennomføring

av likestilling mellom ulike lønnstakergrupper, forslag om å sikre unge arbeidstakere mot usaklig oppsigelse, forslag om 38 timers arbeidsuke i helkontinuerlig skiftarbeid og arbeid under dagen, forslag om ny arbeidsmiljølov, forslag om lov om barnehager og om andre tiltak for barn. Regjeringen varslet at den ville legge fram forslag til lov om voksenopplæring og lovet at de funksjonshemmede skulle få bedre muligheter til opplæring og utdanning. Den ville gi Stortinget anledning til å drøfte spørsmål om vern og natur og miljø og ressurspolitikken og om norsk ernærings- og matforsyningspolitikk.

Regjeringen opplyste i trontalen at den vil arbeide for at konferansen om havets folkerett snarest mulig gjøre vedtak som gir det folkerettslige grunnlag for regulering og ordnet utvikling om havenes rettsproblemer. Konferansen må blant annet godkjenne prinsippet om 200 miles økonomiske soner. Inntil slike vedtak er truffet og satt i verk, vil Regjeringen på hensiktsmessig måte treffe nasjonale tiltak som kan sikre kystbefolkningens livsgrunnlag og bevare ressursene bedre enn nå.

Regjeringen opplyste i trontalen at et statlig forvaltningsselskap som kan bruke statens aksjer og industriinteresser i en planmessig industri- og lokaliseringpolitikk, vil bli forberedt. Regjeringen ga forøvrig beskjed om at norsk oljepolitikk vil bli ført videre etter de vedtatte hovedlinjer. Regjeringen varslet forslag om revisjon av samferdselsloven og en melding om mål og virkemidler i samferdselspolitikken.

Regjeringen opplyste i trontalen at grunnbeløpet i folketrygden ville bli foreslått økt. Den ga forøvrig beskjed om at den ville slutføre arbeidet med loven om svangerskapsavbrott etter at Stortinget hadde behandlet familiemeldingen. Det ville bli fremmet forslag om styrking av politiets organisasjon og ledelse. Regjeringen opplyste at den vil fremme forslag som kan sikre den enkelte bedre muligheter til å eie sin bolig, og det ville bli foreslått tiltak som kan hindre boligspekulasjon i pressområdene og som bedre kan ivareta de hussøkendes interesser. Regjeringen bebudet en melding om boligsaken.

Fiskerigrensepolitikken

Umiddelbart etter sin tiltredelse tok Regjeringen opp arbeidet med fiskerigrensespørsmålene. Regjeringen fant dette nødvendig ut fra hen til ressursene og for å beskytte kystbefolkningens livsgrunnlag. I en erklæring som ble offentliggjort 26. september 1974 opplyste Regjeringen at den på havrettskonferansen som fortsetter i mars — mai 1975 vil føre videre arbeidet med å sikre kyststatenes adgang til å opprette økonomiske soner på 200 nautiske mil. I erklæringen opplyste Regjeringen forøvrig at den etter inngående vurderinger hadde funnet det nødvendig med snarlige tiltak. Den var kommet til at det vil være

nødvendig å utvide den norske fiskerigrensen i farvann utenfor Nord-Norge. Regjeringen opplyste at den tar sikte på å gjennomføre en slik utvidelse snarest mulig i løpet av 1975. Regjeringen vil arbeide for en foreløpig utvidelse til 50 nautiske mil. Den opplyste at den vil ta kontakt med andre berørte stater for å søke løst de spørsmål en utvidelse vil reise. Den ga forøvrig beskjed om at den ved vurderingen av spørsmålet om utvidelse av fiskerigrensen og andre tiltak ville legge vekt på å handle i samsvar med internasjonal rett. I erklæringen ble det forøvrig opplyst at Regjeringen ville ta skritt for snarest å få opprettet trålfrie soner i farvann utenfor Nord-Norge. Etter Regjeringens vurdering er dette tiltaket nødvendig for å beskytte faststående redskaper mot skade som følge av trålervirksomhet. Regjeringen opplyste at den omgående ville ta initiativ til drøftelse med berørte stater om gjennomføringen av trålfrie soner.

Statsråd Jens Evensen overtok, etter beslutning i statsråd, ansvaret for de saker som har sammenheng med havretten og fiskerigrensene. Det er senere ført omfattende drøftinger med andre land om opprettingen av trålfrie soner. Stortinget har vedtatt en lov som gir Regjeringen fullmakt til å opprette trålfrie soner.

Demokrati og likestilling

Regjeringen har lagt fram en tempoplan for videreføring av bedriftsdemokratiet til nye næringer, og gitt beskjed om at den mener at de ansattes rett til medbestemmelse i bedriftene må bli grunnlovsfestet. Arbeidet for utvikling av demokrati og medbestemmelsesrett er ellers tatt opp både når det gjelder skoleverket, forsvaret og fylkeskommunene. Regjeringen har fremmet forslag om direkte valg til fylkestinget og lagt fram en melding om mål og retningslinjer for reformer i lokalforvaltningen. Denne reformvirksomheten tar først og fremst sikte på å desentralisere og demokratisere forvaltningen, samtidig som praktiske og effektive administrasjonsordninger gjennomføres. Arbeidsoppgaver skal overføres fra sentrale til lokale organer og en egen fylkeskommunal administrasjon, adskilt fra den statlige, bygges opp.

Regjeringen har i en omfattende melding til Stortinget tatt opp spørsmålet om demokratisering av forretningsbankene. Stortinget har med Arbeiderpartiets og SV's stemmer gitt sin tilslutning til Regjeringens prinsipielle opplegg. Den praktiske gjennomføringen av denne demokratiseringen vil nå bli utredet av en bredt sammensatt komité.

Regjeringen har under sitt arbeid med saker på forskjellige områder lagt stor vekt på at det skal gjennomføres reell likestilling mellom kvinner og menn. Det er fastsatt spesielle regler for å sikre sterkere representasjon av kvinner i offentlige råd og utvalg, og det er utarbeidet et utkast til lov om likestilling mellom kjønnene. Det blir der blant annet foreslått et generelt forbud mot å forskjellsbehandle

kvinner og menn. Det er forøvrig satt i gang arbeid med en tempoplan for gjennomføring av likestilling mellom ulike lønnstakergrupper med hensyn til arbeidstid, sosiale ordninger og ansettelsestrygghet.

Sosiale spørsmål

I en melding om barnefamiliens levekår har Regjeringen gått inn for blant annet økonomiske støtteordninger i forbindelse med svangerskap, veiledning og støttetiltak for kvinner som har spesielle problemer i forbindelse med sitt svangerskap, seksualopplysning, prevensjonslære og opplysning om økonomiske og andre forhold av betydning for familien samt adgang til selvbestemt svangerskapsavbrudd innen 12. svangerskapsuke etter bestemte retningslinjer. Regjeringen ga i meldingen beskjed om at den ville foreslå bevilgninger til utbygging av mødre hjem. Behandlingen av meldingen i Stortinget endte med en votering om selvbestemt svangerskapsavbrudd som ga til resultat at Regjeringens forslag ble nedstemt med 78 mot 77 stemmer. Et utkast til nye lovbestemmelser er under arbeid ved årsskiftet 1974/75. Regjeringen tar sikte på en liberalisering av den gamle loven og en mer ensartet behandling av sakene i de forskjellige deler av landet.

Utdanning, kulturpolitikk

Regjeringen la allerede høsten 1973 fram den viktige loven som skal sikre all ungdom rett til 3 års videregående utdanning etter 9-årig skole. Opplegget ble vedtatt, men det var i Stortinget ikke flertall for å kalle skolene gymnas, slik Regjeringen hadde foreslått, og heller ikke for å pålegge fylkene at enhetsskoleprinsippet skulle være hovedmønster. Avgjørelsen om dette må dermed tas i de enkelte fylker. Høsten 1974 la Regjeringen fram en stortingsmelding om den høgre utdanning. Regjeringen går der inn for at hovedtyngden av nye studieplasser skal legges til distriktshøgskolene. Institusjonene for høgre utdanning skal også ha økt ansvar for voksenopplæring. Alle som har fylt 25 år og har 5 års yrkeserfaring skal i prinsippet ha adgang til høgre utdanning. Husmorarbeid vil telle som yrkeserfaring.

Regjeringen har lagt fram en egen melding til Stortinget om «ny kulturpolitikk». Regjeringen Bratteli sa seg der i hovedprinsippene enig i Korvald-regjeringens kulturmelding, men ga beskjed om at den på en rekke punkter ønsket mer forpliktende formuleringer. Regjeringen Bratteli la særlig vekt på å øke støtten til organisasjonenes kulturaktivitet.

Regjeringen har forøvrig foreslått og fått vedtatt endringer i lovbestemmelsene om delingen av tippemidlene.

Ressurser, miljø og fritid

Regjeringen oppnevnte i februar 1974 en ressursgruppe med direktør Finn Lied som formann. Gruppen, som skulle vurdere vårt lands ressurs-situasjon i global sammenheng og på basis av det eksisterende kunnskapsnivå, la fram sin rapport i september. Opplysningene og vurderingene i rapporten vil bli tatt med i en stortingsmelding om ressurs-spørsmål som vil bli lagt fram i vårsesjonen 1975. En ressurs-avdeling er opprettet i Miljøverndepartementet fra 1. juni 1974.

Stortinget sluttet seg i april 1974 til Regjeringens forslag til tiltak mot forurensning av eldre industri. Statens forurensningstilsyn ble opprettet fra 1. juni 1974. Med dette er Statens vann- og avløpskontor slått sammen med Røykskaderådet til et felles organ.

Forslag om ny fjellov, med likestilling mellom innenbygds- og utenbygdsboende når det gjelder sportsfiske og småviltjakt uten hund, er lagt fram.

Arbeidslivet

Regjeringen har gitt Landsorganisasjonen og Arbeidsgiverforeningen beskjed om at den går inn for en etappevis reduksjon av arbeidstida for skiftarbeid fram til 1. april 1976, og for en reduksjon av den alminnelige arbeidstid fra 42,5 timer til 40 timer pr. uke fra samme tidspunkt. Et omfattende arbeid er i gang med sikte på å få lagt fram et forslag til ny lov om trygging av arbeidsmiljøet.

Regjeringen har fremmet forslag om endringer i arbeidervernloven med sikte på at unge arbeidstakere skal få bedre oppsigelsesvern. Forslaget vil fjerne bestemmelser som særlig diskriminerer unge arbeidstakere og stille dem på linje med andre arbeidstakere. Regjeringen har forøvrig fremmet forslag til lovendringer som vil forbedre reglene om dekning av lønnskrav ved konkurs. Arbeidstakernes krav på lønn har fortrinnsrett til dekning i arbeidsgiverens konkursbo etter prioritetsloven.

Tariffoppgjørene i 1974 er blitt gjennomført uten store konflikter. Regjeringen medvirket blant annet ved å foreslå at folketrygdavgiftens pensjonsdel skulle reduseres med 0,9 prosent, slik at skattetrekket kunne settes ned med 2 prosent fra 1. juni 1974.

Industri, energi, olje

Regjeringen har foreslått å styrke Fondet for omstilling og vekst i industrien og har foreslått opprettelse av et industriøkonomisk institutt. Dette er vedtatt av Stortinget. Instituttet skal utrede viktige spørsmål som gjelder forholdet mellom industri og samfunn, blant annet muligheten og forutsetningene for reising av industri i distriktene. Regjeringen har gått aktivt inn for å løse problemene i konfeksjonsindustrien. Det er fremmet en lang rekke kraftforsyningssaker og lagt fram en bred oversikt til Stortinget over landets energifor-

syning. Den omhandler både vannkraft, olje, naturgass og kjernekraft.

Etter forslag fra Regjeringen Bratteli vedtok Stortinget allerede høsten 1973 en midlertidig lov om etableringskontroll for oljevirksomheter og større industriltak. En permanent lov er under arbeid.

Regjeringen har lagt fram for Stortinget en omfattende melding om petroleumsvirksomhetens plass i det norske samfunn. I andre meldinger til Stortinget har Regjeringen gjort rede for sitt syn på oljepolitikken, virksomheten på kontinentalsokkelen, ilandføring av gass fra Frigg-området og på framtidig virksomhet i Den norske stats oljeselskap A/S. Regjeringen har ellers fremmet viktige forslag for Stortinget om plassering, etablering og utvikling av en petrokjemisk industri i Norge. Stortinget har, etter Regjeringens forslag, besluttet at de aktuelle anlegg skal bygges i Bamble i Telemark.

Jordbruk og fiske

Under jordbruksforhandlingene i 1974 er en rekke av Arbeiderpartiets landbrukspolitiske programpunkter fulgt opp. Inntektstilleggene er gitt slik at husdyrproduksjonen får de største tilleggene. Det er foretatt en særlig prioritering av de mindre bruk gjennom økning i driftstilskottet og støtten pr. dyr. Det er foretatt en økning i regionale støttetiltak. Nord-Norge er gitt større tilskott enn de øvrige deler av landet.

Når det gjelder fiskerinæringen, er arbeidet med opplegget for en langtidsplan satt i gang. En styrkelse av bruks- og grensevakholdet er under utredning, og det er blitt gjennomført en bedre erstatningsordning ved tap av fiskeredskaper forårsaket av utenlandske trålere. Fiskeridepartementet har satt i gang en distriktsvis kartlegging av forholdene i fiskeforedlingsindustrien. Det er oppnevnt en arbeidsgruppe som skal legge fram forslag om opprettelse av et serviceorgan for markedsføring av fiskeprodukter.

Distriktpolitikken

Regjeringen Bratteli foreslo straks etter regjeringsskiftet en rekke tiltak i tilknytning til Nord-Norge programmet, blant annet med sikte på å styrke kommunikasjonene. Regjeringen fremmet dessuten en tilleggs melding om utbyggingsprogrammet for Nord-Norge. Regjeringen sa i meldingen at målet var å legge opp til et mer forpliktende handlingsprogram enn det som var kommet fram i Regjeringen Korvalds melding om utbyggingsprogrammet for Nord-Norge. Regjeringen Bratteli slo blant annet fast at det er dens mål ved bevisst styring å nytte petroleumsvirksomheten som et aktivt virkemiddel i regional- og distriktpolitikken. Senere har Regjeringen fremmet melding til Stortinget om visse distriktsutbygginsspørsmål på Vestlandet og i kystdistriktene i Trøndelag. Denne meldingen behandler i første rekke de særlige problemer en står overfor — eller som vil kunne opp-

stå — i enkelte ensidige industrikommuner. For disse kommunenes vedkommende legger Regjeringen opp til et konkret og forpliktende handlingsprogram. Det fremmes forslag om tiltak med sikte på å styrke næringslivet i de aktuelle områder.

Noen økonomiske spørsmål

Regjeringen har i sine forslag til statsbudsjett for 1974 og 1975 og i sitt opplegg i forbindelse med tariffoppgjøret i 1974 tatt sikte på at vanlige lønnstakere skulle få en betydelig økning i sin disponible realinntekt. Regjeringen har tatt spesielt sikte på å hindre at prisstigningen ensidig skal ramme vanlige lønnstakergrupper. Det er siden regjeringsskiftet gjennomført en rekke prisdempende tiltak. Pristiltakene har medvirket til at prisstigningen i Norge har vært lavere enn i de fleste andre industriland.

Det er gjennomført en lovfestet kompensasjonsordning for merverdiavgift på viktige matvarer fra 1. januar 1974.

Ordningen med inntektsfradrag for banksparing og for livsforsikringspremier er vedtatt endret fra 1. januar 1975, slik at det gis et fradrag i *skatten* med 35 prosent av det sparte beløp for alle — uansett inntekt. Regjeringen har lagt fram en tidsplan for gjennomføring av lønsskatt, som Stortinget har sluttet seg til.

Våren 1975 la Regjeringen fram en omfattende stortingsmelding om prinsipper for gjennomgåelse av statsbudsjettet med sikte på å dempe veksten i utgiftene. Regjeringen har forøvrig gitt sin tilslutning til et bredt anlagt utredningsarbeid om virkningene av folketrygdordningen.

Andre initiativ

I forbindelse med svikten i oljeforsyningene vinteren 1973/74 måtte Regjeringen sette i verk en del regulerings tiltak. Det er senere ført forhandlinger mellom en del land med sikte på opprettelse av et internasjonalt energibyrå (IEA) for bedre å kunne møte lignende situasjoner i framtida. Norge har deltatt i forhandlingene med sikte på å oppnå en avtale med IEA, uten dermed å bli medlem av det nye energiorganet. Begrunnelsen for en slik særordning er at vi står i en spesiell stilling fordi vi snart vil bli nettoeksportør av olje. Forhandlingene var ikke avsluttet ved årsskiftet 1974/75.

Regjeringen har foreslått, og Stortinget har sluttet seg til, at det blir innført midlertidig innvandringsstopp i ett år for utenlandske arbeidstakere. Den midlertidige innvandringsstoppen for ikke-nordiske arbeidstakere ble foreslått for å få tid til å avklare spørsmål av stor betydning for utlendingers sosiale vilkår i Norge, blant annet boligspørsmålet, spørsmål om kontroll med lønns- og arbeidsvilkår og en del andre spørsmål.

Regjeringen har oppnevnt en forsvarskommisjon med Odvar Nordli

som formann. Regjeringen har utarbeidet en aksjonsplan for de samiske bosettingsområder. Det er lagt fram forslag til lov om tomtefeste og forslag til lov som hindrer adgang til spekulasjon med borettslagsleiligheter. Regjeringen har videre lagt fram en melding til Stortinget om prioritering av sykehjemsutbyggingen i Norge. Den har fremmet forslag til ny odelslov og forslag til ny konsesjonslov. Lovene er vedtatt i Stortinget.

Regjeringen har tatt opp arbeidet med tiltak som kan føre til at publikum får bedre service. Alle departementer vil bli engasjert i dette arbeidet. Regjeringens framstøt på dette område tar bl. a. sikte på en forenkling av regelverk og arbeidsrutiner, raskere saksbehandling og desentralisering av avgjørelsene. Det vil bli gjort forsøk på en sanering av skjemaflommen og bruk av enklere, forståelig- og hyggeligere — språk i offentlige brev og kommunikasjoner. En melding til Stortinget om arbeidet med den administrative utvikling og effektivisering i forvaltningen vil bli lagt fram i løpet av vårsesjonen 1975.

Regjeringen la høsten 1974 fram en melding til Stortinget om offentlig støtte til de politiske partiers kommuneorganisasjoner og fylkesorganisasjoner og til gruppene i kommunestyrene og fylkestingene.

Sosialistisk Perspektiv

I begynnelsen av 1964 — ti år etter at tidsskriftet «Kontakt» ble nedlagt — utkom Sosialistisk Perspektiv med sitt første nummer og kunne således feire sitt 10 års jubileum i 1974.

Det første året fikk tidsskriftet et par tusen betalende abonnenter, og det hadde siden en jevn framgang til 1972. Fra og med 1973 ble abonnementsprisen økt fra kr. 25,— til kr. 40,— pr. år, det vil si en økning på 60 %. I første omgang førte dette til en betydelig inntektsstigning, mens tallet på abonnenter gikk noe tilbake. Tilbakegangen ble likevel oppveiet av ny framgang i 1974, og de samlede inntekter var i fjor om lag 65 % høyere enn i 1972. Produksjonsomkostningene økte imidlertid også meget sterkt de to siste årene.

Det er påkrevd å gjøre mer for bladets utbredelse. De få framstøt som er gjort for å skaffe flere abonnenter, har gitt gode resultater.

Sosialistisk Perspektivs redaktør er Inge Scheflo, og forretningsfører Frank Andersen, trykking og layout Aktietrykkeriet.

Kvinnebevegelsen

Landskvinnekonferansen

Landskvinnekonferansen ble åpnet i Centralteatret søndag 1. april 1973 kl. 1800.

Kvinnesekretariatets formann, Sonja Ludvigsen, åpnet den 21. Landskvinnekonferanse med å ønske representanter og gjester velkommen. Ordfører Brynjulf Bull ønsket velkommen til Oslo. Trygve Bratteli hilste konferansen fra partiet og innenlandske gjester. Helvi Saarinen hilste konferansen fra de utenlandske gjester. Deretter spilte Centralteatrets ensemble komedien «Skjærgårdsflørt» av Gideon Wahlberg.

Landskvinnekonferansen ble holdt 2. og 3. april i Samfunnshuset, Oslo. Foruten de lovbestemte landsmøtesakene omfattet saklista «Vårt mål — reell likestilling» etter innledning av Sonja Ludvigsen. Det ble i tilslutning til hovedforedraget holdt tre korte innledninger, om arbeidslivet ved Elsa Rastad Bråten, om utdanning ved Haldis Havrøy og om politikk og samfunn. Det siste foredraget hadde Gerd Hagen Schei utarbeidet, men det ble på grunn av sykdomsforfall holdt av Bjørg Bergh. Under behandlingen av dette tema vedtok Landskvinnekonferansen et handlingsprogram om «Likestilling og medansvar».

Trygve Bratteli innledet om «Med et nytt samfunn som siktemål». Landskvinnekonferansen behandlet 30 forslag som var innsendt av avdelingene.

Det er trykket egen protokoll fra Landskvinnekonferansen som inneholder referat av debatten, Trygve Brattelis foredrag og de innsendte forslag. Foredragene om handlingsprogrammet er trykket i eget hefte. Det samme er programmet «Likestilling og medansvar.»

30 tillitskvinner fra LO deltok på Landskvinnekonferansen.

Kvinnesekretariatet

som ble valgt på Landskvinnekonferansen 1973, har hatt følgende sammensetning: Formann Sonja Ludvigsen, nestformann Annemarie Lorentzen, sekretær Bjørg V. Bergh, styremedlemmer: Ragnhild Eriksen, Torild Lien Utvik, Hanne Marie Tjensvoll, Lillian Bekkevad, Liv Strid.

Vararepresentanter: Elsa Rastad Bråten, Liv Stubberud, Turid Dankertsen, Astrid Murberg Martinsen og Kari Gjesteby.

Sentralstyrets representant: Arne Michael Olsen.

Landskvinnekonferansen har tidligere besluttet at den til enhver tid sittende formann i Oslo Kvinneutvalg tiltrer Kvinnesekretariatet.

Fra april 1973 til mars 1974 møtte Kari Pedersen. Fra mars 1974 har Walborg Krosshaug møtt.

På Landskvinnekonferansen 1973 gikk følgende medlemmer ut av Kvinnesekretariatet: Gerd Hagen Schei, Aase Bjerkholt og Else Wiker Gullvåg.

Kvinnesekretariatets formann Sonja Ludvigsen døde 12. juli 1974.

Fra samme dato har Annemarie Lorentzen fungert som formann. Kvinnesekretariatet utpekte ingen ny nestformann, men besluttet at Ragnhild Eriksen skulle fungere som møteleder ifall Annemarie Lorentzen var bortreist.

Kvinnesekretariatets representant til Sentralstyret var Sonja Ludvigsen inntil juli 1974, med Annemarie Lorentzen som varamann. Fra juli 1974 Annemarie Lorentzen med Ragnhild Eriksen som varamann.

Internasjonal kontakt: Turid Dankertsen med Annemarie Lorentzen som varamann.

Inntil LO's Kvinnenemnd oppløses fungerer Sonja Ludvigsen, Ragnhild Eriksen og Bjørg Bergh som medlemmer i samarbeidskomiteen.

Kvinnesekretariatet hadde i 1973 19 møter, i 1974 18 møter.

Kvinnesekretariatets komiteer

Et utvalg bestående av Sonja Ludvigsen, Annemarie Lorentzen og Bjørg Bergh fikk i oppdrag å redigere programmet «Likestilling og medansvar» med de endringer Landskvinnekonferansen hadde vedtatt. Programmet var ferdig trykt til Landsmøtet i partiet. Kvinnesekretariatet oversendte programmet etter vedtak på Landskvinnekonferansen og ba om at det ble behandlet sammen med de øvrige programutkast. En rekke forslag ble innarbeidet i Arbeidsprogrammet. Dessuten ga Landsmøtet følgende uttalelse:

«Landsmøtet slutter seg i prinsippet til kvinnebevegelsens handlingsprogram — Likestilling og medansvar.

Landsmøtet forutsetter at programmet legges til grunn for utformingen av partiets politikk på de områder det omfatter.»

Kvinnesekretariatet besluttet at barnas situasjon skulle være hovedemne på Landskvinnekonferansen 1975. Til å forberede dette nedsatte Kvinnesekretariatet et utvalg bestående av: Torild Lien Utvik, formann, Astrid Murberg Martinsen, Gunnar Skaug, Tove Pihl, Berit Haldorsen, Åse Gruda Skard, Åsa Solberg Iversen, Lillian Bekkevad, Knut Nilsen, Rolf Larsen, Terje Larsen.

Komiteen fikk ikke noe fast mandat, men skulle utarbeide dette selv. Mandatet ble: «Barnas plass i dagens samfunn — Oppdragelse til solidaritet».

Komiteen leverte utkast til handlingsprogram i september 1974. Kvinnesekretariatet besluttet å sende utkastet til avdelingene. Når merknadene fra avdelingene foreligger, vil Kvinnesekretariatet utarbeide innstilling til Landskvinnekonferansen om handlingsprogrammet.

Ellers har Kvinnesekretariatet hatt en rekke komiteer i arbeid som bl. a. har gjennomgått innstillinger fra offentlige komiteer om:

Lossius-komiteens innstilling om psykisk utviklingshemmede, innstilling om «Verneplikt for kvinner», «Barnefamiliens levekår», utkast til «Lov om likestilling mellom kjønne».

Komiteene har lagt fram utkast til uttalelser og etter behandling i Kvinnesekretariatet er uttalelser om disse innstillinger sendt departementer og Arbeiderpartiets stortingsgruppe.

Representasjon i komiteer og utvalg:

LO's kvinnememnd:

På årsmøtet 1973: Sonja Ludvigsen, Bjørg Bergh og Ragnhild Eriksen.

På årsmøtet 1974: Sonja Ludvigsen og Bjørg Bergh.

Norsk forening for familieplanlegging:

På årsmøtet 1973: Gerd Hagen Schei, Annemarie Lorentzen, Gunnar Hvasovd.

I styret: Torild Lien Utvik.

På årsmøtet 1974: Kari Gjestebø, Gerd Hagen Schei.

Kvinnenes samarbeidskomite for fest uten alkohol:

På årsmøtet 1973: Lulla Fosslund, Randi Ihlen.

På årsmøtet 1974: Anne Lise Steinbach.

Arbeidernes Opplysningsforbund:

I forretningsutvalget: I 1973 Sonja Ludvigsen.

I 1974 Annemarie Lorentzen.

På årsmøtet 1973: Astrid Murberg Martinsen.

På årsmøtet 1974: Elsa Rastad Bråten.

Eilert Sundts Forskningsfond:

I styret 1973: Elsa Rastad Bråten.

I styret 1974: Kari Gjestebø.

På årsmøtet 1974: Kari Gjestebø.

Landsnemnda for Husmorgymnastikk:

I styret: Astrid Murberg Martinsen.

På årsmøtet 1973: Bjørg Bergh, Torild Lien Utvik.

På årsmøtet 1974: Bjørg Bergh, Walborg Krosshaug.

Landsnemnda har nedsatt en organisasjonskomite som skal komme med forslag til endring i organisasjonsstrukturen både sentralt, regionalt og lokalt. Bjørg Bergh er medlem av organisasjonskomiteen.

Rachel Grepp Heimens Gavefond:

I styret Bjørg Bergh og Astrid Murberg Martinsen.

Norsk Samband for Småbarnsoppfostring:

På årsmøtet 1973: Aase Bjerkholt, Torild Lien Utvik.

A/S Riktige Leker:

I styret: Liv Stubberud.

På AUF's landsmøte i 1973 møtte:

Sonja Ludvigsen, Torild Lien Utvik.

AUF's skolepolitiske konferanse 1974:

Bjørg Bergh, Bjørg Tenmann, Turid Dankertsen, Halvdan Skard.

Likestillingsrådets kontaktkonferanse 1973:

Minda Flatum.

Forbruker- og Administrasjonsdepartementets konferanse om kvinneåret:

Bjørg Bergh, Turid Dankertsen.

Forbruker- og Administrasjonsdepartementet har nedsatt en Hovedkomite som skal ha ansvaret for gjennomføringen av FN's internasjonale kvinneår i Norge. Inger Louise Valle er formann i Hovedkomiteen. Fra Arbeiderpartiet er Bjørg Bergh oppnevnt og fra Kvinnesekretariatet Walborg Krosshaug. Margit Tøsdal er medlem av Arbeidsutvalget.

Den norske Bankforening/DNA's kvinnebevegelses kurs på Randsvangen 1974:

Fra Kvinnesekretariatet: Hanne Marie Tjensvoll, Kari Gjestebø, Olga Rudsengen, Torild Lien Utvik samt 5 fra LO og en representant fra Kvinneutvalget i hvert fylke.

Samarbeidskomiteen LO/DNA's økonomiske konferanse:

Ragnhild Eriksen, Walborg Krosshaug, Kari Gjestebø, Liv Stubberud.

NORAD's konferanse om kvinner i utviklingsland:

Bjørg Bergh.

Arbeidernes Edruskapsforbunds konferanse 1974:

Else Marie Sikkerbøl.

Kvinnesekretariatet har i tillegg til dette hatt representanter i en lang rekke komiteer som partiet har satt ned.

Tillitskvinnekonferansen 1974

Tillitskvinnekonferansen 1974 ble holdt på Leangkollen 26.—27. januar 1974.

Emne: Organisasjonsåret og kvinnebevegelsen.

Den politiske situasjon.

Det møtte 21 representanter. Foruten Kvinnesekretariatet møtte representanter fra Arb. Opplysningsforb., Arb. Ungdomsfylk., 4 kvinnelige stortingsrepresentanter.

Bjørg Bergh, Liv Stubberud, Kari Rolstad og Bjørn Næss innledet om organisasjonsåret.

Reiulf Steen, Odvar Nordli og Sonja Ludvigsen innledet om Den politiske situasjon.

Årsmøter i kvinneutvalg:

Sted	1973	1974
Oslo	Innleder Elsa Rastad Bråten	Torild Lien Utvik
Akershus	Sonja Ludvigsen	Sonja Ludvigsen
Østfold	Bjørg Bergh	Turid Dankertsen
Hedmark	Bjørg Bergh	Elsa Rastad Bråten
Oppland	Sonja Ludvigsen	Liv Andersen
Buskerud	Sonja Ludvigsen	Bjørg Bergh
Vestfold	Annemarie Lorentzen	Margit Munkebye
Telemark	Gerd Hagen Schei	Astrid M. Martinsen
Aust-Agder	Bjørg Bergh	Elsa Rastad Bråten
Vest-Agder	Sonja Ludvigsen	Torild Lien Utvik
Rogaland	Gerd Hagen Schei	Margit Tøsdal
Hordaland	Annemarie Lorentzen	Hanne Marie Tjensvoll
Sogn og Fjordane		
Møre og Romsdal	Turid Dankertsen	Annemarie Lorentzen
Sør-Trøndelag	Liv Aasen	
Inn-Trøndelag	Liv Aasen	Torild Lien Utvik
Namdal	Liv Aasen	Torild Lien Utvik
Nordland		Bjørg Bergh
Troms		
Finnmark	Annemarie Lorentzen	Annemarie Lorentzen

Før Møre og Romsdal gikk sammen til et kvinneutvalg, var det følgende årsmøter:

Sunnmøre	Liv Andersen
Nordmøre	Astrid Murberg Martinsen

Tillitskvinnekonferanser og helgekurs:

Sted	1973	1974
Oslo		
Akershus	Torild Lien Utvik	
Østfold		Kari Gjestebø
Hedmark	Bjørgh Bergh	Elsa Rastad Bråten
Oppland	Liv Andersen	Elsa Rastad Bråten
Buskerud	Torild Lien Utvik	Bjørgh Bergh
Vestfold	Astrid M. Martinsen	Annemarie Lorentzen
Telemark	Torild Lien Utvik	Hanne Marie Tjensvoll
Aust-Agder	Torild Lien Utvik	Liv Andersen
		Karin Stoltenberg
Vest-Agder		Astrid M. Martinsen
Rogaland		Bjørgh Bergh
Hordaland		Lillian Bekkevad
Sogn og Fjordane		Astrid M. Martinsen
Møre og Romsdal		
Sør-Trøndelag	Gerd Hagen Schei	Torild Lien Utvik
Nord-Trøndelag		
Nordland		Bjørgh Bergh
Troms		
Finnmark	Annemarie Lorentzen	Haldis Havrøy
		Annemarie Lorentzen

Nord-norsk Arbeiderkvinnekonferanse i Alta 22.—23. juni 1974, Elsa Rastad Bråten.

Likestillingskonferanse i Karasjøk 29.—30.—31. mars 1974, Haldis Havrøy.

Regionkonferanse Nord-Østerdal 16. juni 1973, Kari Gjestebø,

Vestlandskvinnekonferanse på Stord 18.—19. august 1973, Bjørgh Bergh.

Formannskonferanse i Buskerud 25. november, Bjørgh Bergh.

Landsdelskvinnekonferanse for Østlandet 15.—17. februar 1974, på Bø Hotell, Astrid Murberg Martinsen.

Nye avdelinger og kontakter

Avdelinger:

Østfold:	Trøgstad Arbeiderpartis kvinnegruppe.
Akershus:	Østre Arbeiderlags kvinnegruppe, Eidsvoll.
Oslo:	Korsvoll Arbeidersamfunns kvinnegruppe.
Aust-Agder:	Grimstad Arbeiderpartis kvinnegruppe.
	Vegårdshei Arbeiderkvinnelag.
Rogaland:	Time Arbeiderpartis kvinnegruppe.
	Giske Arbeiderlags kvinnegruppe.
Møre og Romsdal:	Surnadal Yngre Arbeiderkvinnelag.

Pr. 31. desember 1974 er det: 433 kvinnegrupper og lag.
Pr. 31. desember 1974 er det: 316 kontaktutvalg i arbeiderlaga.

Thina Thorleifsens studiefond

Kontingent til Thina-fondet er gått inn med kr. 7 440,— i 1973.
Kontingent til Thina-fondet er gått inn med kr. 10 040,— i 1974.

I 1973 ble følgende stipend delt ut:

Norske Kvinners Nasjonalråds kurs på Voksenåsen «Menneskerett og massemedia», 28.—30. november. 1 stipend.
Avholdsfolkets Opplysningsråds kurs om alkoholfrie drikker 27.—28. oktober. 1 stipend.
Nordisk studieuke på Rapham. 7 stipend.
Internasjonalt seminar i Brüssel. 1 stipend.

Følgende kvinneutvalg har fått tilskott til helgekurs i 1973:

2 kurs i Finnmark, Vestfold, 1 kurs i Sogn og Fjordane, Akershus, Østfold, Oppland, Rogaland, Buskerud, Vest-Agder, Hedmark.

I 1974 ble følgende stipend delt ut:

Nordisk studieuke i Sverige. 5 stipend.

Følgende kvinneutvalg har fått tilskott til helgekurs i 1974:

2 kurs i Finnmark, Vestfold, 1 kurs i Nordland, Hedmark, Sogn og Fjordane, Telemark, Østfold, Troms, Rogaland, Aust-Agder, Møre og Romsdal, Akershus.

Høsten 1973 utarbeidet Kvinnesekretariatet i samarbeid med AOF et kursopplegg for handlingsprogrammet «Likestilling og medansvar». Styret i Thinafondet besluttet å yte inntil kr. 600 i tilskott til kurs om handlingsprogrammet arrangert av kvinneutvalgene.

Studiearbeid i kvinneavdelingene

Kvinnebevegelsens medlemmer har deltatt i A-skolen, i Oljerådslag, rådslag om boligspekulasjon, og «Hva nå?» — ettervalgsrådslag. Dette kommer ikke til uttrykk i AOF's statistikk fordi et stort antall kurs er felleskurs med arbeiderlag og fagforeninger. De blir derfor registrert enten på partilaget eller AOF-foreningen.

Ellers kan en av de beretninger om kvinneavdelingenes virksomhet som kommer til Kvinnesekretariatet registrere at et stort antall avdelinger har egne studieringer eller deltakere på AOF-kurs.

Valgkampen

Nominasjonsprosessen til stortingsvalget 1973 startet allerede høsten 1972. Like før den avsluttende nominasjon sendte Kvinnesekretariatet et brev til samtlige nominasjonskomiteer hvor vi appellerte til dem, for partiets skyld, å nominere kvinner på sikre plasser i alle fylker.

Resultatet ble 12 kvinner på Stortinget av 62 representanter. (I forrige periode 11 kvinner av 74 representanter.) Høsten 1973 dannet Trygve Bratteli regjering. I denne regjering kom med 3 kvinner. Det ble valgt 2 kvinner som statssekretærer og 2 kvinner som personlige sekretærer. Dette siste tallet er økt til 4 seinere i perioden.

Under valgkampen fikk 13 fylker etter søknad, tilskott til å ansette korttidssekretærer for arbeid blant kvinner. Bevilgningene varierte fra kr. 3 000,— til kr. 7 500,—. I fylkespartienes rapporter om valgkampen har vi fått melding om at det ble gjort et meget godt arbeid av våre korttidssekretærer. De la spesiell vekt på å arrangere husmøter, stands og i den utstrekning de fikk adgang til det arrangerte de møter i pausene på bedrifter.

Kvinnesekretariatets medlemmer deltok i valgkampen med foredrag og innledninger på husmøter o. a.

Organisasjonsarbeid i Kvinnebevegelsen

De aktive kvinnegrupper har møter hver annen uke eller en gang i måneden. Møtevirksomheten blir også lagt opp slik at medlemmene skal få tid til kameratslig samvær.

Kvinnesekretariatet har oppfordret til møtevirksomhet basert på abort-komiteens innstilling, stortingsmeldingen om «Barnefamiliens levekår» og om handlingsprogrammet «Likestilling og medansvar». Det har vært forsøkt å legge større vekt på utadvendt virksomhet.

Kvinnesekretariatet har i samarbeid med LO's kvinnenemnd arrangert 3 møter for tillitskvinner fra partiet og fagbevegelsen samt våre kvinnelige stortingsrepresentanter.

LO's kvinnenemnd ble nedlagt høsten 1974, og dermed opphørte også arbeidet i Samarbeidskomiteen mellom LO's kvinnenemnd og DNA's kvinnesekretariat. LO har opprettet et familiepolitisk råd som bl. a. ivaretar de arbeidsoppgaver som LO's kvinnenemnd hadde. Formann for Familiepolitisk råd er Liv Buck.

Kvinnesekretariatet har bevilget penger til Kvinneinternasjonen som bidrag til arbeidet med å bygge opp en søsterorganisasjon i Portugal.

Kvinnesekretariatet oppfordret også kvinnelaga til å delta i LO's innsamling til Vietnam.

Krets-kvinneutvalgene i Nordland, Nord-Trøndelag og Møre og Romsdal har gått sammen til fylkesvise kvinnevalg.

Nordland Arbeiderpartis kvinnevalg, Nord-Trøndelag Arbeider-

partis kvinneutvalg og Møre og Romsdal arbeiderpartis kvinneutvalg.

Ellers har Kvinnesekretariatet deltatt aktivt i opplysningsarbeidet om Forbrukerrådet og dets landsmøte, i opplysningsarbeid om familie-meldinga og i det forberedende arbeid til Kvinneåret 1975.

Arbeiderkvinnen

kam ut 6 ganger i 1973 og 6 ganger i 1974.

Randi Bratteli redigerer Arbeiderkvinnen.

Sonja Ludvigsen var ansvarlig redaktør til og med nr. 2-1974. Fra nr. 3 1974 er Annemarie Lorentzen ansvarlig redaktør. Abonnements-tallet er ca. 7 500.

Kontingenten kommer regelmessig inn selv om det må purring til. Arbeiderkvinnen koster kr. 15,— pr. år.

Underskottet på Arbeiderkvinnen dekkes ved tilskott fra Det norske Arbeiderparti.

Etter en henvendelse fra AUF's likestillingsgruppe, ble det nedsatt et utvalg som skulle drøfte Arbeiderkvinnen. Etter forslag fra ut-valget ble det valgt et redaksjonsutvalg med Randi Bratteli som for-mann, Kari Gjestebø fra Kvinnesekretariatet, 1 representant fra LO-kvinnene og 1 representant fra AUF.

Rachel Grepp Heimen

Heimens styre ble valgt på Landskvinnekonferansen 1973 og består av: Aase Bjerkholt, formann, Martha Johannessen, nestformann, Hanne Marie Tjensvoll, Else Bakke, Svanhild Toks.

Varamenn: Anne Lise Steinbach, Torild Lien Utvik, Else Marie Sikkerbøl, Rakel Sewerin, Merle Sivertsen, Gerd Hagen.

Sosialdepartementets representant i styret er Thora Lund, med Eldrid Løvvig som varamann.

Oslo Kommunes representant i styret er Ragnhild Eriksen, med Trygve Liedholm som varamann.

Thora Johansen er konsultativt medlem, oppnevnt av Landskvinnekonferansen.

Martha Johannessen døde høsten 1973. Som ny nestformann valgte Tillitskvinnekonferansen 1974 Hanne Marie Tjensvoll.

Leder for Heimen er Else Thingstad.

Else Thingstad har permisjon fra september 1974. I hennes fravær har Hildegunn Lie det daglige ansvar.

For øvrig er det ansatt 1 assistent, 1 vaktmester, 1 deltids vaske-hjelp og 1 deltids nattevakt.

Sosialdepartementet gir bevilgning svarende til renter av avdrag og Oslo Kommune dekker underskudd på driften.

Det er fremdeles stor søkning om plass på Heimen. I beretnings-perioden har det kommet 139 søknader. 55 søknader er innvilget.

De fleste mødrene nytter oppholdet på Heimen til å skaffe seg ut-

danning, eller fullføre en påbegynt utdanning. De fleste er i arbeid før de forlater Heimen. Fremdeles er boligspørsmålet det vanskeligste problem for mødrene, også fordi de trenger en kombinasjon av bolig, arbeid og tilsyn med barna.

Mødrene kommer fra alle deler av landet.

Til Rachel Grepp Heimen er knyttet 3 fond.

Det er Ragna Hagens minnefond, som nyttes til bokkjøp.

Nanna Brocks studiefond. Dette nyttes til utdanningstilskott. Tidligere sekretær i Østfold faglige samorganisasjon, Ragnvald Nygård, har gitt Heimen 10 000 kroner til et bibliotekfond.

Rachel Grepp Heimens Gavefond

Styret har i beretningsperioden bestått av formann Bjørg Bergh, Medlemmer Astrid Murberg Martinsen og Svanhild Toks.

I bevilgninger fra kvinneavdelingene er det kommet inn kr. 5 490,—, renter kr. 934,39.

Gavefondets konto er i Landsbanken A/S, konto 9001.22440.

Pr. 31. desember 1974 er Gavefondets konto kr. 28.104.35.

Nordisk og internasjonalt samarbeid:

1973 — Landskvinnekonferanse SPD Vest-Tyskland, Kirsti Knudsen, Alta.

1973 — Internasjonalens kvinnekommité, Amsterdam 3.—4. februar Turid Dankertsen.

1973 — Internasjonalens kvinnekommité, Brüssel 7. april, Turid Dankertsen.

1973 — Nordisk Arbeiderkongress i Stockholm 15.—17. juni, Sonja Ludvigsen, Bjørg Bergh, Torild Lien Utvik.

1973 — Internasjonalens Likestillingskommité i London 6. oktober, Turid Dankertsen.

1973 — Internasjonal sommerskole i Belgia 22.—26. oktober. Emne: Utdanning som et instrument til endringer — Elsa Rastad Bråten, Hanne Finstad, Thorbjørn Kultorp, Harriet Andreassen. Elsa Rastad Bråten var gruppeleder for en av de engelsk-talende grupper på kurset.

1974 — Internasjonalens kvinnekommité, Bonn 9.—10. februar, Turid Dankertsen.

1974 — Internasjonalens kvinnekommité, London 13.—15. september Annemarie Lorentzen.

1974 — I delegasjonen til Nord-Korea 13.8.—16.9. ble Bjørg Bergh tatt ut av partiet.

Nordisk sosialdemokratisk samarbeidskommité:

1973 — Nordisk møte i Oslo 12. januar — Sonja Ludvigsen, Bjørg Bergh, Gerd Hagen Schei, Torild Lien Utvik.

- 1973 — Nordisk faglig kurs i Finland, Hanne Marie Tjensvoll.
 1973 — Møte i Nordisk samarbeidskomité i Stockholm sammen med kvinner fra LO, Sonja Ludvigsen, Bjørg Bergh, Torild Lien Utvik.
 1974 — Nordisk samarbeidskomité's møte i Bommersvik, Sverige, Bjørg Bergh.
 1974 — Nordisk samarbeidskomité's møte i Oslo med kvinner fra LO, Bjørg Bergh, Turid Dankertsen, Kari Gjestebø.

Nordisk studieuke 1973 på Rapham 3.—8. juni

Kursleder Torild Lien Utvik.

Emne: Befolkningsproblemer og familieplanlegging. 9 deltakere fra Norge.

Innledere: Liv Aasen, Ase Gruda Skard, Elsa Rastad Bråten, Bertold Grünfeldt.

Nordisk studieuke 1974 i Bommersvik, Sverige, 25.—31. august

Reiseleder Kari Rolstad. 8 deltakere fra Norge + 1 fra fagbevegelsen.

Emne: Fra visjon til virkelighet. — Om sysselsettingsproblemer.

Norske innledere: Kari Rolstad og Kari Gjestebø.

Henvendelser til myndighetene

Fra Landskvinnekonferansen 1973 ble det sendt en rekke henvendelser og uttalelser til Regjering, departement og andre institusjoner.

Fra nord-norsk kvinnekongress i 1974:

Til Forbruker og Administrasjonsdepartementet om fraktutgifter på husholdningsvarer.

Til Sosialdepartementet og Arbeiderpartiets stortingsgruppe om innkreving av farskaps- og underholdningsbidrag.

Til Kirke- og undervisningsdepartementet om tvungen tannpleie for barn under skolepliktig alder.

Til Kirke- og undervisningsdepartementet og stortingsgruppa om støtteordning for norske barnebøker.

Til Kirke- og undervisningsdepartementet og stortingsgruppa om revurdering av tilskott til skolene, med tanke på utbygging av dag-institusjoner og skoletilbud for funksjonshemmede.

Til Sosialdepartementet og stortingsgruppa om «Samordningsloven».

Til Samferdselsdepartementet og stortingsgruppa om videreføring av Nordlandsbanen.

Til Samferdselsdepartementet om helårsvei Øksfjordbotn — Øksfjord.

Ellers er sendt:

Til Sosialdepartementet og Arbeiderpartiets fraksjon i Stortingets sosialkomité fra Kvinnesekretariatet om Lossius-komiteens innstilling om psykisk utviklingshemmede.

Til Regjeringen fra Finnmark Arbeiderpartis kvinneutvalg om offentlig støtte til politiske partier.

Til Forsvarsdepartementet og Arbeiderpartiets fraksjon i stortingets forsvarskomité fra Kvinnesekretariatet om «Kvinnetjenesten i forsvaret».

Til Forbruker- og administrasjonsdepartementet fra Kvinnesekretariatet om utkast til «Lov om likestilling mellom kjønnene».

Til Forbruker- og administrasjonsdepartementet fra Kvinnesekretariatet om «Formålsparagraf til proposisjonen om førskoler».

Til Kirke- og undervisningsdepartementet og stortingsgruppa om seksualundervisning i skolen og gjennom NRK, fra Hedmark Arbeiderparti.

Til Sosialdepartementet fra Østfold Arbeiderpartis Kvinneutvalg og fra Drammen Arbeiderpartis Kvinneutvalg om Familiemeldinga.

Til Direktoratet for sjømenn fra Kvinnesekretariatet om felles minstealder for kvinner og menn som førstereisende.

Til Forbruker- og administrasjonsdepartementet fra Akershus Arbeiderpartis kvinneutvalg om tariffrevisjonen for statsansatte.

Til Arbeiderpartiets stortingsgruppe fra Finnmark Arbeiderpartis Kvinneutvalg om TV-dekningen i Finnmark.

Til Sosialdepartementet og Forbruker- og administrasjonsdepartementet fra Kvinnesekretariatet om utarbeidingen av Familiemeldinga.

Arbeidernes Ungdomsfylking

Innledning.

Før forrige landsmøte gjennomgikk AUF en grundig diskusjon om AUF's rolle og plass innenfor arbeiderbevegelsen. Til landsmøtet forelå et forslag fra Sauda AUF om at AUF skulle bryte med Arbeiderpartiet. Under landsmøtet ble dette trukket til fordel for et forslag om at lag og d/lag skulle stilles fritt i sitt forhold til Arbeiderpartiet. Dette forslaget falt med 200 mot 73 stemmer. Landsmøtet innebar en konklusjon og en avklaring på en debatt om AUF's organisatoriske og politiske stilling som hadde funnet sted i tida etter EF-avstemningen.

Helga etter AUF's landsmøte holdt AIK sin landskonferanse. Her møtte vesentlig fram folk som allerede på forhånd var stemt for et brudd med DNA. Konferansens konklusjon var da klar: de brøt med partiet og dannet sitt eget parti. Seinere fikk dette partiet navnet «Demokratiske sosialister — AIK». Bare 7—8 stk. stemte mot brudd på konferansen. Disse forlot så møtet. Storparten av de tidligere AIK-ere ble imidlertid i Arbeiderpartiet.

Dette bruddet med partiet rammet AUF i mindre grad enn ventet. Det var Oslo som ble hardest rammet ved at storparten av de aktive tillitsmenn forlot AUF. I Akershus førte utmeldingen til at et par tre lag ble liggende brakk. I Rogaland, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag var det en håndfull tillitsmenn som gikk, uten at dette fikk nevneverdige virkninger for virksomheten. Utover dette ble det ikke registrert noen utmeldinger eller andre problemer.

Etter landsmøtet sto AUF overfor to hovedoppgaver: En styring av organisasjonen, og en videre avklaring av AUF's rolle og arbeidsformer.

Mye arbeid ble lagt i å styre organisasjonen, ved at sentralstyret tok for seg de d/lag som var svakest eller lå nede, og satte i gang virksomhet. Således har AUF ved slutten av denne perioden distriktsorganisasjoner i virksomhet i alle landets fylker.

Andre organisasjonsoppgaver var å bedre organisasjonsdisiplinen og styrke skoleringen. LO's studieaksjon viste at AUF var i stand til å erobre en av de aller første plasser i konkurranse med fagforbundene. Organisasjonsdisiplinen er sterkt bedret, men det står ennå en god del igjen før vi kan si oss fornøyd på dette området.

AUF's 33. ordinære landsmøte trakk opp retningslinjene for AUF's arbeid i perioden. Av saker som sentralstyret ble pålagt å arbeide

videre med, var: økonomisk politikk, kvinnespørsmål og olje. Seinere besluttet landsstyret at AUF's lokalpolitiske engasjement måtte styrkes. Det foreligger derfor forslag til manifeste om økonomisk politikk, kvinnefrigjøring og lokalpolitikk for AUF's 34. ordinære landsmøte.

Det har også vært en diskusjon om AUF's rolle og arbeidsformer. Denne har konkludert med at AUF vil ta sikte på å bli en mer utadvendt og aktivistisk organisasjon. Denne arbeidsformen er i ferd med å slå igjennom i en del av organisasjonen, selv om en nok må regne med litt tid før hele organisasjonen har anlagt en slik arbeidsform.

De fleste av AUF's d/lag deltok aktivt i partiets valgkamp foran stortingsvalget 1973. Politisk valgte AUF å legge vekt på enkelte spesielle saker i Arbeiderpartiets program, slik som banksaken, utvidelse av bedriftsdemokratiet, innføring av etableringskontroll og en omlegging av distriktspolitikken.

Skolearbeidet har tatt seg opp, og en har i dag en meget god dekning av skolekontakter over hele landet. AUF's stilling på de høyere læresteder har i de siste åra vært svak. Høsten 1974 ble det imidlertid tatt et initiativ av DNA og AUF i fellesskap for å bygge opp aktiviteten på de høyere lærestedene. Første skritt var en landsomfattende konferanse som var svært vellykket. Det ser også ut til at oppfølgingsarbeidet går tilfredsstillende.

Det faglige arbeidet har vært inne i en periode der en har prøvd seg fram til nye arbeidsformer. AUF har tatt direkte kontakt med flere forbund for å oppnå et samarbeid, og dessuten satt i verk prøveprosjekt i tre fylker, hvor oppgaven er å finne fram til hensiktsmessige former for organiseringen av vårt faglige arbeid lokalt.

På det internasjonale plan har AUF deltatt i enkelte *meget gode* opplegg sammen med de europeiske sosialistiske ungdomsorganisasjonene, men dette samarbeidet har likevel svært mange svakheter, først og fremst på det organisatoriske plan. Tendensen til et internasjonalt ungdoms-«pamperi» er utpreget for en del av våre søsterorganisasjoner.

AUF's økonomi har i perioden vært *meget* svak, og i 1974 måtte en ekstrabevilgning fra Samarbeidskomiteen mellom LO og DNA til for å hindre at AUF måtte innskrenke sin virksomhet sterkt. Hovedårsaken til AUF's svake økonomi er at kostnadene stiger meget raskt uten at AUF's inntekter, som vesentlig skriver seg fra bevilgninger, kontingenter og stønader, på langt nær øker i samme takt.

For å bøte noe på den svake økonomien måtte AUF høsten 1974 gå i gang med en innsamlingsaksjon: «10 ganger 20 for AUF». Denne har gitt forholdsvis bra resultater.

En alminnelig vurdering av årene 1973—74 er at AUF har styrket sin organisatoriske stilling betydelig, og nådd et godt skritt videre i retning av å avklare vår politiske rolle og våre arbeidsformer. Dette arbeidet må imidlertid føres videre, slik at AUF stadig kan bli et

bedre redskap til å løse ungdommens problemer, og til å presse fram den politikk vi som arbeiderbevegelsens ungdomsorganisasjon står for.

Landsmøtet 1973

AUF's 33. ordinære landsmøte ble avviklet i Samfunnssalen i Oslo i dagene 16.—18. mars 1973.

Det møtte 287 representanter fra distriktslaga sammen med landsstyret, sentralstyret, kontoret, innen- og utenlandske gjester.

I åpningstalen sa formannen blant annet at «de to år AUF har lagt bak seg siden forrige landsmøte rommer noen av de mest dramatiske begivenheter i arbeiderbevegelsens etterkrigshistorie. Striden om norsk medlemskap i EF var en total strid som mobiliserte folket langs brede frontlinjer. I arbeiderbevegelsen ble EF-saken på mange måter en smertefull prosess for alle. AUF sto midt i striden. Sammen med fagforbund som Norsk Arbeidsmannsforbund og Norsk Grafisk Forbund tok vi initiativet til dannelsen av AIK. Partiet tolererte denne linje. Det er min dypeste overbevisning at uten denne utøvelse av alminnelig sunt folkevett ville den politiske arbeiderbevegelse ha vært mer svekket enn i dag. Vi er ofte nok blitt vant med nederlag i vår organisasjon. Men la oss ikke et øyeblikk glemme at det var vår linje som seiret ved folkeavstemningen. La oss heller ikke glemme at seiren forplikter oss til styrking av egen organisasjon.»

Den viktigste saken på landsmøtet var spørsmålet om AUF's forhold til DNA. Bjørn Tore Godal la fram flertallsinnstillingen fra landsstyret, som konkluderte med at AUF fortsatt skal være Arbeiderpartiets ungdomsorganisasjon, og at de organisatoriske forhold ikke skulle endres. Gunnar Tore Hansen la fram mindretallets forslag, som konkluderte med at lag og d/lag måtte stilles fritt i sitt forhold til partiet. Ved skriftlig votering ble 200 stemmer avgitt for flertallets forslag, mens 73 stemte for mindretallets forslag.

Reiulf Steen innledet til debatt om stortingsvalget 1973, og Rolf Lasse Lund innledet om arbeiderbevegelsens ungdomsutredning og AUF's organisasjonsarbeid.

Landsmøtet behandlet og vedtok et distriktpolitisk manifest for AUF, og et faglig manifest. Dessuten behandlet landsmøtet en rekke forslag og vedtok en del uttalelser, bl. a. om oljespørsmål, kvinnefrigjøring og den økonomiske politikk. Sentralstyret ble pålagt å arbeide videre med disse spørsmålene fram mot neste landsmøte. Videre fattet landsmøtet en del vedtak om internasjonale spørsmål.

Den avgående formannen, Bjørn Tore Godal, overga formannsklubba til den nye formannen, Rune Gerhardsen, som takket Bjørn Tore Godal og det gamle sentralstyret for innsatsen.

Landsstyret

Landsstyret er høyeste myndighet i AUF mellom landsmøtene. Det består av sentralstyrets medlemmer og formenn i distriktslaga.

Landsstyret har i perioden hatt 5 møter, hvorav det siste ble holdt i forbindelse med det 34. ordinære landsmøte.

På landsstyrets møte 9. april 1973 i Samfunnshuset var den politiske situasjonen og arbeidet framover de viktigste saker. Etter innledning av formannen vedtok landsstyret en uttalelse om at AUF's mål er å sikre rent flertall for Arbeiderpartiet på Stortinget. Videre ble det vedtatt en uttalelse som støttet soldatenes krav fra deres tillitsmannskonferanse. AUF's internasjonale engasjement var oppe til drøfting etter innledning av Bernt Bull, og AUF tok de første skritt ut i en drøfting om vårt lokalpolitiske engasjement som skulle ende opp i en debatt om disse spørsmål på vårt neste landsmøte. Ragnar Nordgreen ble supplert som sentralstyremedlem, etter at Jon Anton Graff hadde meldt seg ut.

Landsstyremøtet 6.—7. oktober ble holdt på LO-skolen Sørmarka. Arbeiderpartiet var gått tilbake i Stortingsvalget og SV fram. Dette var grunnlaget for den politiske debatten som endte opp i en uttalelse om nært samarbeid mellom Arbeiderpartiet og SV for å nå felles mål, fornyelse av partiets politikk og profil og krav om samling av arbeiderbevegelsen til ett parti. Forberedelsene til neste landsmøte, organisasjonsarbeidet, distriktslagas struktur og arbeidet i FNSU, Forbund av nordiske sosialdemokratiske ungdomsforbund, sto også på dagsorden. Til slutt ble det vedtatt en uttalelse om støtte for Chile.

Det neste landsstyremøte, 8.—9. juni 1974 på Sørmarka, ble holdt i forbindelse med tillitsmannskonferansen. Debatten om partiets stilling og framtid preget den politiske situasjonen. Landsstyret kom med en uttalelse hvor kravene til partiets ledelse ble klarere formulert. Men det var tross alt forberedelsene til neste landsmøte som var hovedsak på dette landsstyremøte. Drøftingene gikk på hovedpunktene i de foreløpige forslagene til økonomisk manifest og kvinnemanifest.

Landsstyremøtet 9.—10. november 1974 ble også holdt på Sørmarka. Utenriksminister Knut Frydenlund innledet til debatt om den nye giv i norsk utenrikspolitikk. Hovedpunktene ellers var situasjonen i partiet foran landsmøtet, arbeidet i Forsvarskommisjonen, sommeraktivitetene og AUF's oppgaver og arbeidsformer, hvor sentralstyret ble bedt om å legge fram forslag på et arbeidsprogram, med prioritering av oppgaver i neste landsmøteperiode. Landsstyret gjorde vedtak om at Regjeringa må legge fram forslag til lov om svangerskapsavbrott, en demokratisering av bankene, om NATO og om Portugal, og til slutt fikk sentralstyret fullmakt til å sende en rapport fra debatten om partiets lederskap til «tremannskomiteen».

Det siste landsstyremøtet i Oslo 13. februar 1975 vil i hovedsak behandle innstillinger til AUF's 34. ordinære landsmøte.

Sentralstyret

Sentralstyret hadde før landsmøtet 16.—18. mars 1973 denne sammensetning:

Bjørn Tore Godal, formann, Rolf Lasse Lund, nestformann, Bernt Bull, sekretær, Rune Gerhardsen, Sissel Rønbeck, Sturla Bjerkaker, Finn Arne Eriksrud, Jorunn Hynes. Varamenn: Olav Boye og Gunnar Tore Hansen. Representant fra DNA's sentralstyre: Jakob Grava.

Arne Kielland meldte seg ut av AUF 25. september 1972. Børre Pettersen ba seg fritatt fra sitt verv i brev av 16. november 1972. Begge disse var valgt som faste medlemmer av sentralstyret på landsmøtet i 1971.

Etter landsmøtet 1973 fikk sentralstyret denne sammensetningen:

Rune Gerhardsen, formann, Sissel Rønbeck, nestformann, Olav Boye, sekretær, Finn Arne Eriksrud, Hagbart Vebostad, Odd Lundquist, Hanne Finstad, Olav Terje Bergo. Varamenn: Martin Kolberg, Magne Bjørnerud, Tove Heggen Larsen og Jon Anton Graff. Representant fra DNA's sentralstyre: Jakob Grava.

DNA's representant til sentralstyret har i hele perioden vært Jakob Grava. Johan Kleven var varamenn fram til 3/10-1973. Deretter har Johs. Skeide Larsen vært varamann.

Jon Anton Graff meldte seg ut av AUF 26. mars 1973. I landsstyremøte 9. juni ble Ragnar Nordgreen konstituert som ny 4. varamann til sentralstyret.

På grunn av flytting til Volda har Hagbart Vebostad ikke møtt regelmessig i sentralstyret siden 19. august 1974.

Odd Lundquist ba seg fritatt for alle AUF-oppgaver den 4. november 1974.

De ansatte sekretærer har hatt adgang til sentralstyremøtene med tale- og forslagsrett.

Sentralstyret har siden landsmøtet i 1973 avholdt 39 sentralstyremøter og behandlet 519 saker.

Sentralstyret har organisert seg med et arbeidsutvalg til å behandle daglige løpende saker. Medlemmer av arbeidsutvalget har vært: Rune Gerhardsen, Sissel Rønbeck, Olav Boye, Hagbart Vebostad, Magne Bjørnerud. Etter at Hagbart Vebostad flyttet til Volda, ble Olav Terje Bergo valgt som medlem av arbeidsutvalget.

På AUF's kontor er pr. 1. januar 1975 ansatt Rune Gerhardsen som formann og Olav Boye som sekretær. Alf Hildrum er redaktør av Arbeiderungdommen, Terje Kristiansen faglig sekretær, Egil Knudsen skolesekretær, og Karin Tangeland og Laila Lehn kontorsekretærer.

Organisasjonsarbeidet

De to siste periodene har sentralstyrets hovedlinje i organisasjonsarbeidet vært å styrke distriktslaga. Sentralstyret for inneværende periode har fulgt opp denne målsettingen, idet en har ment at sterke

d/lag er den beste forutsetningen for et godt og levende lagsmiljø rundt omkring.

Etter landsmøtet i 1973 opplevde AUF en organisasjonsmessig svekkelse i enkelte distrikter som en følge av at deler av AIK gikk ut av partiet og AUF. Særlig rammet dette distriktene Oslo, Akershus og Nord-Trøndelag.

Sentralstyret la opp til et generelt organisasjonsprogram i tre punkter: Styrke skoleringen innenfor AUF, bedre organisasjonsdisiplinen, og øke medlemstallet.

Sentralstyret valgte å satse spesielt på å bygge opp lags- og d/lagsaktivitet i de distrikter der det var liten eller ingen aktivitet. Denne bevisste og konsentrerte satsingen på problemområder har gitt bra resultater. Lagssituasjonen er i dag bedre enn den var ved periodens begynnelse, og medlemstallet har økt en del. AUF har nå bra virksomhet i alle fylker.

Alle d/laga er besøkt en eller flere ganger i løpet av perioden. Også i reisevirksomheten har en måttet prioritere de mest vanskeligstilte d/laga.

D/laga

Pr. 31/12 1974 hadde AUF 21 d/lag i virksomhet. To d/lag har ikke fungert i perioden: Østerdalen — og Lofoten og Vesterålen.

Vest-Oppland og Gudbrandsdalen er slått sammen til ett distriktslag. Det samme gjelder for Aust- og Vest-Finnmark.

Både i Nordland og Hedmark fungerer det fylkesstyrer som overbygning over d/laga. Det er nå disse fylkesstyrene som har ansvaret for virksomheten i henholdsvis Lofoten og Vesterålen og Østerdalen. Det har vært drøftet sammenslåing til rene fylkesdistriktslag også i disse fylkene.

AUF har arrangert to sentrale kurs for d/lagstillitsmenn i Oslo og to ukekurs for de nord-norske laga i henholdsvis Bardufoss og på Saltfjellet.

Samtlige d/lag, bortsett fra Lofoten og Vesterålen og Østerdalen har holdt årsmøter i perioden. Alle d/lag — med unntak av de samme — har også avholdt et eller flere helgekurs i perioden.

En del av d/laga hadde korttidssekretærordninger i forbindelse med valgkampen.

I Østfold, Hordaland og Nordland hadde en høsten 1974 en ordning med korttidssekretærer, som var en del av et prøveprosjekt for faglig ungdomsarbeid.

En har også i denne perioden fulgt en streng praksis når det gjelder registreringen av lag. Pr. 31/12 1974 var det registrert 204 lag, mot 184 lag pr. 31/12 1972.

Studiearbeidet

Studiearbeidet i AUF er ganske omfattende. I 1973 ble det gjennomført 103 studieringer med tilsammen 614 deltakere på «Arbeiderbevegelsen og ungdommen», «Tillitsmannen» og andre brevvinger fra Folkets Brevskole. Tallene for 1974 er 53 studieringer med 338 deltakere.

Studiebrevet «Arbeiderbevegelsen og Ungdommen» er utarbeidet spesielt til bruk i AUF av Rolf Lasse Lund, og har erstattet «Dus med AUF». «Arbeiderbevegelsen og Ungdommen» blir også brukt i andre deler av fagbevegelsen, slik som fagforeninger, forbund o. l.

AUF's kvinnekamputvalg har utarbeidet et studieopplegg om kvinnefrigjøring. Dette er mye brukt, og førsteopplaget er utsolgt.

AUF's økonomiske utvalg har utarbeidet et samtaleopplegg om økonomisk politikk, og et opplegg for diskusjoner og aksjoner om økonomisk politikk.

Et studieopplegg om ideologi-spørsmål, kalt «Sosialisme er klassekamp», ble ferdig høsten 1974. Det er meningen at dette skal bli en viktig del av AUF's studiearbeid i tida som kommer.

Etter at det i forrige periode skjedde en forbedring i stønadsordningene for korte kurs, har det nå igjen blitt vanskeligere å få slik støtte. Årsaken til dette er at LO sjøl har startet opp med kursvirksomhet og derfor bruker av de samme midler. For AUF har dette betydning at en rekke planlagte kurs har måttet avlyses.

På tross av dette ble det i 1973 gjennomført 113 korte kurs, og i 1974 87 slike kurs. Disse er finansiert gjennom LO's Ungdomsutvalg, AOF lokalt, eller med støtte fra lokal fagbevegelse. På enkelte steder gir kommunen og fylket støtte til slik kursvirksomhet.

Innenfor gruppa korte kurs har det vært en økning i 3-dagers kurs og en nedgang i 2-dagers kursene.

Det har i denne perioden vært avholdt 13 ukeskurs. Dette er en liten økning fra forrige periode. Noen av disse kursene har hatt opptil 70—80 søkere. Kursene fordeler seg på 4 faglige ungdomslederkurs, 2 skolekurs, 3 kurs for yrkesskoleelever og lærlinger, 2 kurs for tillitsmenn i Nord-Norge og 2 for distriktstillitsmenn. 2 planlagte dag-skoler, i Oslo og Trondheim, måtte avlyses på grunn av manglende interesse.

Økonomien

AUF's økonomi er fortsatt meget vanskelig, selv om likviditeten har vært noe bedre enn i forrige periode. Vi har dratt på store gjeldsposter. Denne situasjonen har vært og er en stor belastning for den sentrale virksomheten.

Sentralstyret hadde som målsetting ikke å pådra organisasjonen ytterligere underskudd. Ekstrabevilgning, redusert bemanning våren og sommeren 1973, redusert reisevirksomhet, sløyfing av diettordnin-

ger og bedring av Arbeiderungdommens økonomi har gjort dette mulig.

Økningen i statens støtte til lederutdanning og reisesekretærene har vært mindre enn kostnadsøkningen. Når det så ikke har vært økning i støtten til vårt internasjonale arbeid, ingen økning i bevilgningene fra forbundene, LO og partiet, samtidig som vi har hatt sterk økning i lønninger, sosiale utgifter, porto/telefon, kontormateriell, osv., må dette nødvendigvis skape vanskeligheter.

Det har vært gjort en rekke utspill og henvendelser til den øvrige arbeiderbevegelse vedrørende vår økonomi. Vi har ønsket å finne løsninger både på kort og lang sikt. Vi har hele veien blitt møtt med positive tillitserklæringer om viktigheten av en sterk ungdomsorganisasjon og nødvendigheten av en sterkere prioritering av arbeiderbevegelsens ungdomsarbeid. Mot slutten av denne perioden fikk vi en ekstrabevilgning av Samarbeidskomiteen LO/DNA, som løste våre problemer på kort sikt.

På lengre sikt er det imidlertid ingen grunn til å se lyst på AUF's økonomiske situasjon. Uten en økning av AUF's nåværende inntekter er det helt opplagt at en må vurdere omfanget av AUF's sentrale aktiviteter.

De fleste distriktslag og lag jobber også tungt på grunn av dårlig økonomi. Fra sentralt hold har vi jobbet hardt med å opprettholde de nåværende stønadsordninger for korte kurs, fordi dette er en kostbar, men viktig del av organisasjonens virksomhet.

For lag og distriktslag kan det imidlertid bli en bedring av økonomien ved gjennomføringen av nye stønadsregler til politisk virksomhet i kommuner og fylker.

Arbeiderungdommen

Arbeiderungdommen eies og drives av AUF sammen med LO og 13 fagforbund. Avisas skiftet navn fra Fritt Slag til Arbeiderungdommen 1. januar 1974. Vedtaket om navneendring ble gjort enstemmig på ekstraordinært årsmøte, etter at AUF's landsstyre hadde bedt om det.

Arbeiderungdommen har stridd med store økonomiske problemer. I 1973 var underskuddet på nærmere 53 000 kroner. Økonomien har bedret seg i 1974, hvor det endelige regnskapet vil vise et lite underskudd. Den bedre økonomien har i første rekke sin forklaring i betydelige prisøkninger for fagbevegelsens kollektive abonnement. Rasjonalisering og reduksjon i papirkvaliteten har likeledes spilt inn. På den andre siden har vi vært rammet av sterke prisforhøyelser, som på lengre sikt gjør situasjonen utrygg.

Fortsatt er det slik at avisas økonomiske fundament er det kollektive abonnement. Det har i perioden vært arbeidet med å øke antallet kollektive abonnementer. Antallet har økt noe. Det arbeides nå med å få med flere forbund i ordningen.

AUF-laga er blitt tilbudt å benytte seg av samme ordning med kol-

lektive abonnement som forbundene. Flere lag har benyttet seg av dette.

Arbeidet med å skaffe flere individuelle abonnementer har i perioden vært prioritert. Arbeidet begynner nå å gi endel resultater. Målsettingen er at AUF-lagas kollektive abonnement samt nye individuelle abonnementer skal ha kommet opp i 3000 innen 1. mai 1975.

Opplaget har i perioden vært mellom 22 000 og 29 000.

Det har vært vansker med å få orden på distribusjonen av avisa. Dette har medført mange klager og problemer med å få nye abonnenter. Vi har i perioden skiftet distributør A/S Distribusjonssentralen, og lagt om til et nytt system på EDB med bladpengeinnkreving ved hjelp av OCR-blanketter. Dette vil forenkle arbeidsrutinene i vesentlig grad, og samtidig sterkt redusere mulighetene for feil. Systemet er tatt i bruk fra 1. januar 1975.

Jens Olav Simensen ble avløst av Alf Hildrum som redaktør fra 1. juni 1973. Redaktørene har i tillegg til sitt arbeid med avisa utført endel politiske og organisatoriske arbeidsoppgaver for AUF.

Arbeiderungdommens styre består i dag av Morten Brenna, Handel og Kontor, formann, Rune Gerhardsen, AUF, nestformann, Per Haraldsson, LO, Sigurd Kvilekval, Jernbaneforbundet, Olav Boye, AUF, Thorbjørn Jagland, AUF, Grete Finsbøl, AUF. Vararepresentanter: Øystein Larsen, Arbeidsmandsforbundet, Truls Gerhardsen, Grafisk, Torill Johnsen, AUF, Finn Arne Eriksrud, AUF.

Valgkampen 1973

AUF's hovedlinje i valgkampen var å markere en klar front mot høyrekreftene — mot de borgerlige partier. Oppgaven var å klargjøre hovedskillet mellom den borgerlige og sosialistiske politikk. AUF la derfor spesiell vekt på de punktene i partiets program som representerer en trusel mot høyrekreftenes maktposisjoner. I første rekke dreide de seg om programpostene om å gjøre bankene til samfunnsinstitusjoner, utvide bedriftsdemokratiet og innføring av etableringskontroll.

I forholdet til Valgforbundet og andre venstregrupperinger var det viktig å understreke at enhet er et viktig kampmiddel for arbeiderbevegelsen og at oppsplitting innenfor arbeiderbevegelsen har den klare følgen at de borgerliges muligheter styrkes.

Regjeringsspørsmålet ble svært sentralt i valgkampen. Selv om det ved dette stortingsvalget stilte opp flere partier enn noen sinne, var det bare to regjeringsalternativer: En borgerlig regjering av en eller annen fasong og en arbeiderregjering utgått av Arbeiderpartiet.

AUF la sterk vekt på dette siste spørsmålet i valgkampen. Vi mente det var viktig at velgerne ble fortrolig med at dette var problemstillingen på valgdagen den 10. september. Sammen med en rekke unge tillitsmenn i fagbevegelsen og partiet startet vi en aksjon «Nei til borgerlig regjering». Oddvin Lundanes som var formann i Statens

ungdomsråd og generalsekretær i Noregs Ungdomslag var formann i aksjonen. Aksjonen var først og fremst en underskriftsaksjon mot borgerlig regjering, og hadde aktivitet både på sentralt og lokalt plan.

Det norske Arbeiderparti oppnevnte våren 1973, før AUF's landsmøte, et ungdommens valgkamputvalg. Dette skjedde på et tidspunkt hvor partiets ledelse var i tvil om AUF's fortsatte samarbeid med partiet. Lars Buer var formann i dette utvalget og Olav Boye representerte AUF. Da AUF kom igang med sin valgkamp ble samarbeidet med dette utvalget svært godt.

AUF's landsmøte i mars 1973 gjorde det klart at AUF også i framtida skulle være en del av arbeiderbevegelsens store masseorganisasjoner og støtte Det norske Arbeiderparti i høstens stortingsvalgkamp. Sentralstyret oppnevnte derfor et valgkamputvalg på sitt første sentralstyremøte etter landsmøtet. AUF's sekretær Olav Boye ble formann i utvalget, som videre hadde Hagbart Vebostad, Rune Gerhardsen, Martin Kolberg, Jens Olav Simensen og Arild Engebretsen. Det meste valgkamparbeidet ble likevel ledet og drevet fra kontoret, hvor Thor Egil Gruer var tilsatt som spesiell valgkampsekretær i juni og halve juli. Deretter overtok Terje Kristiansen, og han fungerte fram til valget. I en rekke fylker hadde partiet egne valgkampsekretærer som spesielt drev med ungdomsvalgkamp.

AUF trykte en stor del brosjyrer, løpesedler og plakater i samarbeid med DNA, bl. a. brev til førstegangselverne.

Sentralt ble det planlagt og gjennomført to valgkampturnéer med en folkevognbuss. Den første turen gikk i juli til Drammen, Holmestrand, Horten, Tønsberg, Sandefjord, Olavsberget-camping, Kragerø, Tvedestrand, Arendal, Grimstad og Kristiansand. Den andre turen i august gikk fra Oslo til Kongsvinger, Kirkenær, Flisa, Våler, Elverum, opp til Østerdalen til Røros, Trondheim, Levanger, Verdal, Steinkjer, og fra Trondheim nedover til Oppdal, Rena, Koppang, Hamar, og avsluttet på Hedmark. Den første turen varte i tre dager, den siste i femten dager. Erfaringene fra disse turene var stort sett positive.

Under nominasjonene til valget ble det satset en god del fra AUF's side på å få AUF-ere med på listene. AUF var også engasjert i arbeidet med å få fram folk på listene som politisk står AUF nær. Dette lyktes i noen grad. På en del lister var AUF-ere med på å sikre plasser eller kamplassene. Dette gjaldt Knut Nordbø fra Aust-Agder, Sigbjørn Johnsen fra Hedmark, Thor-Erik Gulbrandsen fra Akershus, Svein Welde fra Nord-Trøndelag, Hallvard Bakke fra Hordaland og Kjell Helland fra Sør-Trøndelag.

Utøya

Utøya har vært i full drift i sommersesongene. I 1973 hadde AUF ingen større arrangementer, men en rekke helger ble brukt til dugnadsarbeid og studievirksomhet. Støtte fra Feriefondet og utleie til

andre organisasjoner ga oss økonomiske midler til nødvendig vedlikeholdsarbeid.

Sommeren 1974 hadde AUF landsleir på øya. Det var bare ca. 100 AUF-ere som hadde funnet veien til leiren, foruten kamerater fra Portugal, Vest-Tyskland og Storbritannia. Opplegget på leiren var drøfting av AUF's egen situasjon politiske diskusjoner og praktiske øvelser i forskjellige kulturformer i vår virksomhet, teater, visesang o. l. Ved siden av de politiske og organisasjonsmessige aktiviteter var det også fotball, volleyball og den tradisjonelle Utøya-stafetten.

Økonomisk er Utøya en stor belastning for Fylkingens økonomi. Det trengs store økonomiske midler og dugnad for å sette stedet i god stand.

Politiske saker

AUF har i perioden behandlet og fulgt opp følgende politiske saker:

Vietnam og norsk anerkjennelse av PRR

Solidaritetsarbeid for Chile

Demokratiseringa i Portugal.

Støtte til den demokratiske og sosialistiske delen av Korea.

Krav om en demokratisk palestinsk stat og israelsk tilbaketrekning

Støtte til islandsk utvidelse av fiskerigrensa

Situasjonen i Arbeiderpartiet

Statsbudsjettet for 1974

Fredsprisen til Henry Kissinger og Le Duc Tho

Offentlig støtte til ungdomsarbeid

Politisk virksomhet i Forsvaret

Narve Trædal-saka

Soldatenes økonomiske og sosiale kår

Arbeidet i Forsvarskommisjonen

Steinsjø-saka

Sivilarbeidernes krav om permanent forskole

Vurdering av verneplikdens innhold

Oljeutvinning og bosetting

Nasjonal kontroll med de store internasjonale oljeselskapene

Det vestlige oljesamarbeid ECG/IEA

Nei til bygging av kjernekraftverk i Norge

Bevaring av Stølsheimen mot kraftutbygging

Utvidelse av norsk fiskerigrense

LO's 75-års jubileum

Ungdomsaksjon mot rusgift

Regjeringens forslag til ny gymnaslov

Aksjon for enhetsskolen

Karakterbruk i ungdomsskolen

Norsk innvandringspolitikk

Arbeidsmiljø

Bedriftsdemokrati
Arbeidskonflikt ved Tandberg Radio
Konflikt mellom bedriftsledelsen og arbeiderne ved Viking-Askim
Demokratisering av bankene
Sjølbestemt abort
Kvinnefrigjøring
Lokalpolitikk
Økonomisk politikk
AUF's ideologiske grunnlag.

A-pressen 1973 og 1974

Teknisk utbygging

Etter en særlig sterk utbygging i de foregående år, ble det i 1973 og 1974 gjort *en* fullstendig overgang til offset. Det var Akershus Arbeiderpresse A/L, som 4. februar 1974 tok i bruk sin nye 8-units Community offsetrotasjon for trykking av Akershus Arbeiderblad og Romerikes Blad.

Delutbygging med *en* unit skjedde i perioden på hver av offsetrotasjonene i Namdal Arbeiderblad, Namsos, Fremover, Narvik og Finnmarken, Vadsø.

Nye og mer moderne fotosatsmaskiner ble tatt i bruk i flere av trykkeriene, og dette har gitt en betydelig forbedring av trykkerienes satskapasitet.

Aksidensavdelingene er tilført et stort antall offsetmaskiner, som gir grunnlag for en sterk økning av aksidensomsetningen.

A-pressens offsetaviser er økt med tre aviser i 1974: Akershus Arbeiderblad og Romerikes Blad, som er nevnt ovenfor, samt fra 19/9. 1974 Sunnhordland Avis, Husnes. Det samlede antall offsetaviser i A-pressen er med disse aviser kommet opp i 34.

Felleskjøp

A-pressens store behov for grafiske maskiner og annet teknisk utstyr, forbruksartikler etc. har gitt A-pressen en sterk kjøpeposisjon som har ført til en ganske betydelig reduksjon av prisene, enten innkjøpene foregår gjennom norsk agent, eller direkte fra fabrikk.

Datamaskiner i avisproduksjonen

Det er i dag klart at i stadig større grad vil datamaskiner bli tatt i bruk i avisproduksjonen, i de tekniske, administrative og redaksjonelle avdelinger.

Et stort antall av A-pressens aviser har overført sine abonnementsrutiner til data-anlegg. Dette er en utvikling som vil fortsette.

Antall aviser og endringer i utgivelsen

Antall aviser ved utgangen av 1973 var 41 som i 1972. 19. september 1974 ble Sunnhordland Avis, Husnes startet, og A-pressens samlede antall økte derved til 42. For første gang har A-pressen fått avis i Sunnhordland. Sunnhordland Avis blir trykt i offset i Hardanger

Folkeblads trykkeri i Odda. Avisen kommer ut to ganger ukentlig i 8 eller 12 siders tabloidformat.

A-pressen består ved utgangen av 1974 av 33 dagsaviser, 2 kommer ut fem ganger ukentlig, 4 tre ganger og 3 to ganger pr. uke.

Avisenes opplag

Lokalavisene hadde opplagsmessig framgang i 1973, men da Arbeiderbladet hadde tilbakegang i opplaget, ble A-pressen nødt til å notere en mindre samlet tilbakegang. Lokalpressen hadde i 1973 374 878 i opplag, Arbeiderbladet 64 115, og A-Pressen hadde samlet et opplag på 438 993.

Når denne meldingen skrives, foreligger ennå ikke de kontrollerte tall for 1974.

Opplagsutviklingen i 1970—73, sammenstilt med de øvrige pressegrupper går fram av nedenstående oppstilling:

	Lokalpressen					Hele landet				
	Antall 1973	Prosent				Antall 1973	Prosent			
		1973	1972	1971	1970		1973	1972	1971	1970
A	374 878	29,4	29,5	29,5	28,8	438 993	23,3	23,7	24,4	24,3
H	328 232	25,8	26,0	26,7	27,4	561 969	29,8	30,0	30,8	31,6
V	327 208	25,7	25,3	26,6	26,8	444 088	23,6	23,3	24,3	24,5
Sp.	69 278	5,4	5,6	5,3	5,3	89 858	4,8	4,9	4,8	5,0

Avisenes navn, deres redaktører og disponenter pr. 31/12. 1974

Avisenes navn:	Utgiversted:	Redaktør:	Disponent:
Alle hverdager:			
Arbeiderbladet	Oslo	Einar Olsen	Tor Andersen (1/1-75)
Arbeider-Avisa	Trondheim	Eigil Gullvåg	Arnulf Nordgård
Bergens Arbeiderblad	Bergen	Odd Ragnar Torvik	Ingvar Eriksen
Dagningen	Lillehammer	Knut Helge Larsen	Odd Dissen
Demokraten	Fredrikstad	Charlie Jansson	R. Refsnes Eriksen
Finnmark Dagblad	Hammerfest	Øivind Madssen	Aksel Olsen
Finnmarken	Vadsø	Sverre Nilssen	Karen Pedersen
Fremover	Narvik	Aage Ulvik	Johan Woll
Fremtiden	Drammen	Johan Kleven	Knut A. Næss
Glåmdalen	Kongsvinger	Egil Toreng	Erling Eig
Halden Arbeiderblad	Halden	Oddvar Dalastøl	Aage Johansen
Hamar Arbeiderblad	Hamar	Per Wiedswang	Jostein Nådland
Helgeland Arbeiderblad	Mosjøen	Einar Jensen	Olav Jensen
Moss Dagblad	Moss	Frank Berg	Aage Johansen
Namdal Arbeiderblad	Namsos	Gunnar Solum	Arne Varem
Nordlands Framtid	Bodø	Lars J. Odland	Alf Myrbakk
Nordlys	Tromsø	Reidar Nielsen	Otto K. Thoresen
Nybrott	Larvik	Arne Tumyr	Eirik Ask (1/1-75)
Oppland Arbeiderblad	Gjøvik	Leif Sveen	Asmund Opperud
Rana Blad	Mo i Rana	Øivind Hirsti	Eilif Granhaug
Rjukan Arbeiderblad	Rjukan	Ola Torp	Konrad Anderson
Rogalands Avis	Stavanger	Per Brunvand	Jon Aass
Romsdal Folkeblad	Molde	Kolbjørn Eide	Kolbjørn Berg
Sarpsborg Arbeiderblad	Sarpsborg	Ole Moe	Kjell Sønsteby
Sogn Dagblad	Høyanger	Per Dingsøy	Eirik Sæbøe
Sunnmøre Arbeideravis	Alesund	Thorstein Dreyer	Erling Kvamme
Sørlandet	Kristiansand	Helge Røed	Bjørn Langenes
Telemark Arbeiderblad	Skien	Alf Skåum	Gunnar Toft
Tiden	Arendal	Helge Røed	Bjørn Langenes
Tidens Krav	Kristiansund	Per Chr. Haugen	Fritz Nilsson
Vestfold	Tønsberg	Engwall Pahr-Iversen	Einar Roaldseth
Vestfold Fremtid	Sandefjord	Ivar Tollnes	Odd Normann Hansen
Østfold-Posten	Askim	Ole Moe	Kjell Sønsteby
5 ganger ukentlig:			
Akershus Arbeiderblad	Lillestrøm	Tor Erling Hansen	Ole Egeland
Romerikes Blad	Jessheim	Tor Erling Hansen	Ole Egeland
3 ganger ukentlig:			
Arbeidets Rett	Røros	Erling Olsen	Ingmar Sodal
Aura Avis	Sunnalsøra	Steinar Slagstad	Svein Holtet
Firdaposten	Florø	Odd Brandsøy	Odd Brandsøy
Hardanger Folkeblad	Odda	Steinar Gullvåg	Steinar Gullvåg
2 ganger ukentlig:			
Karmøybladet	Kopervik	John Sjurso (1/1-75)	Gunnar Andreassen
Bladet Risør	Risør	Oddvar Mykland	Astrid Karlsen
Sunnhordland Avis	Husnes	Kjartan Wang Olsen	Sjur A. Tjelmeland

Norsk Arbeiderpresse A/S hadde i 1974 dette styre:

<i>Styremedlemmer:</i>	<i>Personlige varamenn:</i>	<i>Aksjegruppe:</i>
Tor Aspengren, formann	Einar Strand	Serie A
Rasmus Solend	Olav Habberstad	» A
Thor Andreassen	Jens Torp	» A
Olav Brunvand	Egil Toreng	» B
Frank Andersen	Reiulf Steen	» B
Ronald Bye	Johan Kleven	» B
Gunnar Toft	Jostein Nådland	» C

I 1973 var styret det samme bortsett fra at Lage Haugness med varamann Henry Nicolaysen var med i styret i stedet for Rasmus Solend og hans varamann Olav Habberstad.

Arbeiderpressens Samvirke A/L hadde i 1974 dette styre:

<i>Styremedlemmer:</i>	<i>Personlige varamenn:</i>
Gunnar Toft, Telemark arbeiderblad, formann	Jostein Nådland, Hamar Arbeiderblad
Reiulf Steen, DNA, nestformann	Frank Andersen, DNA
Thor Bjurstrøm, Arbeiderbladet	Ole Moe, Sarpsborg Arbeiderblad
Roar Adler, Arbeiderbladet	Odd Kjus, Arbeiderbladet
Egil Toreng, Glåmdalen	Per Wiedswang, Hamar Arbeiderblad
Helge Røed, Sørlandet	Kolbjørn Eide, Romsdal Folkeblad
Odd R. Torvik, Bergens Arbeiderblad	Ivar Tollnes, Vestfold Fremtid
Otto K. Thoresen, Nordlys	Johan Woll, Fremover
Arnulf Nordgård, Arbeider-Avisa	Alf Nagel, Nybrott
Rasmus Solend, Norsk Arbeiderpresse A/S	Thor Andreassen, Norsk Arbeiderpresse A/S
Simen Kr. Hangård, Arbeiderpartiets Presseforbund	Egil Rosenløv, Arbeiderpartiets presseforbund.

Etter at Roar Adler måtte trekke seg tilbake som direktør i Arbeiderbladet sommeren 1974, er hans varamann Odd Kjus trådt inn i styret.

Styret 1974 er det samme som for 1973, bortsett fra at Einar Olsen, Vestfold i 1973 var styremedlem i stedet for Helge Røed og Lage Haugness i stedet for Rasmus Solend.

Administrasjonen

Disponent for selskapene Norsk Arbeiderpresse A/S og Arbeiderpressens Samvirke A/L har inntil 1. september 1974 vært Johan Ona. Fra dette tidspunkt trådte Johan Ona tilbake av helbredshensyn. Redaktør Einar Olsen var tilsatt som selskapenes nye disponent, men han ble anmodet om å overta redaktørstillingen i Arbeiderbladet fra

1. april 1974 og fram til partiets landsmøte våren 1975, og vil først tre inn i stillingen som selskapenes disponent 1. mai 1975.

Formannen i Arbeiderpressens Samvirke A/L, disponent Gunnar Toft, Telemark Arbeiderblad og reklamesjef Rudolf Lindquist har i mellomtiden stått for selskapenes daglige ledelse.

Redaktør for Arbeidernes Pressekontor har vært Olav Brunvand, reklamesjef for Arbeiderpressens Annonsekontor Rudolf Lindquist og forretningsfører for Arbeiderpressens Tarifforening, Henning Dahl.

Arbeiderbladet og Aktietrykkeriet A/S

Styret i Arbeiderbladet og Aktietrykkeriet A/S har i 1973 hatt denne sammensetning:

Trygve Bratteli, formann, Tor Aspengren, nestformann, Odd Højdahl, Jan Haldorsen, Roar Adler, Reidar Hirsti, Thor Weholdt, Per Henrik Rooth (personalets representant). Varamenn: Leif Skau, Ronald Bye, Ivar Lie (personalets representant).

Bedriftsforsamlingen har i 1973 hatt denne sammensetning:

Reiulf Steen, ordfører, Henrik Aasarød, varaordfører, Rolf Lasse Lund, Liv Østlie, Sverre Frogner, Olav Bratlie, Øystein Larsen, Thor Andreassen, Gunnar Kristensen, Frode Paulsen, Einar Linderud, Aslaug Kringler (de 4 sistnevnte var personalets representanter).

Varamenn: Fritz Hannestad, Steinar Saghaug, Haldis Havrøy, Olaf Axelsen, Svein Ivar Amundsen, Ingrid Haugen (de 2 sistnevnte var personalets representanter).

I 1974 ble styret utvidet fra 8 til 9, og personalet fikk 3 representanter. Sammensetningen var denne:

Ronald Bye, formann, Tor Aspengren, nestformann, Odd Højdahl, Jan Haldorsen, Einar Olsen, Ivar Lie, Odd Sevje, Inger-Anne Ribu (de 3 sistnevnte som representanter for de ansatte). Einar Olsen representerte også Norsk Arbeiderpresse A/S i denne perioden.

Varamenn: Leif Skau, Elsa Rastad Bråten, Grethe Johansen, Rune Kristiansen, Bjørg Staal, Tor Axelsen (de 2 sistnevnte fra de ansatte).

Bedriftsforsamlingen hadde i 1974 denne sammensetning:

Reiulf Steen, ordfører, Henrik Aasarød, varaordfører, Rolf Lasse Lund, Liv Østlie, Sverre Frogner, Olav Bratlie, Øystein Larsen, Thor Andreassen, Gunnar Kristensen, Frode Paulsen, Einar Linderud, Aslaug Kringler (de 4 sistnevnte var personalets representanter).

Varamenn: Fritz Hannestad, Steinar Saghaug, Haldis Havrøy, Olaf Axelsen, Arnulf Færevik, Ingrid Haugen (de 2 sistnevnte var personalets representanter).

Selskapets direktør Roar Adler så seg nødt til å trekke seg tilbake som direktør i august 1974. Etter å ha vært sykmeldt, kom han tilbake på slutten av året for å tiltre som konsulent for selskapet fra 1. januar 1975. Samme dato tiltrådte den nye direktøren, Tor Andersen. En omorganisering i slutten av 1974 har medført at avisen og trykkeriet har fått felles økonomisjef og personalsjef, henholdsvis Odd Kjus og Simen Hangaard. Administrasjonen forsterkes videre med 2 bedriftsøkonomer, en i avisen og en i trykkeriet.

Arbeiderbladet

Omsetning.

Omsetningen i årene 1973 og 1974 var henholdsvis kr. 43 811 000 og kr. 44 509 000. Til tross for tilskudd fra fagbevegelsen og i 1974 også fra staten går driften med underskudd. Prisøkninger på annonser, abonnement og løssalg dekker heller ikke utgiftsøkningen.

Det gjennomsnittlige trykte opplag i 1973 var 74 954 og i 1974 72 900. Netto betalt opplag var i 1973 64 115 og i 1974 61 931. Tilbakegangen skyldes først og fremst dårlig distribusjon. Det er inngått en samdistribusjonsavtale mellom Distribusjonssentralen og Aftenposten, og omlegging til fellesbudruter er i gang i 1974.

Abonnementprisen ble ikke regulert i 1973, derimot 2 ganger i 1974, pr. 1. april til kr. 396,— pr. år og pr. 1. oktober til kr. 444,— pr. år.

Stoff- og annonsemengde

Det samlede sidetall i 1973 og 1974 ble henholdsvis 7 890 og 7 816 pr. årgang. Sidene fordeler seg slik:

1973: 5 181 stoffsider og 2 709 annonsesider

1974: 5 122 stoffsider og 2 694 annonsesider

Annonsemengden viste økning i 1973 og en svak økning i 1974.

En årgang av Arbeiderbladet veide i 1973 44,7 kg og i 1974 42,2 kg.

Personalet

Ved utgangen av 1973 var det ansatt ialt 170 personer og ved utgangen av 1974 157.

Redaktør Reidar Hirsti sluttet i bedriften i 1. april 1974, da Einar Olsen overtok stillingen midlertidig.

Aktietrykkeriet

Omsetning.

Omsetningen i 1973 var på 25,1 mill. kr., og etter avskrivningen var underskuddet 1,3 mil. som igjen fordeler seg med et underskudd på 1,6 mill. for avisavdelingen og et overskudd på 0,3 mill. for siviltrykkeriet.

Omsetningen i 1974 vil ligge på ca. 25,5 mill., men størrelsen og fordelingen av et forventet underskudd er ikke kjent.

Den tekniske utvikling i den grafiske bransje har igjennom 1973 og 74 vært nærmest eksplosiv. Trykkeriet har delvis vært med på dette, gjennom anskaffelse av et fotosetteri på Økern, samt en viss fornying av utstyr for våre ferdiggjøringsavdeling. Det bør også nevnes trykkeriets nye muligheter for distribusjon av blader og andre trykksaker gjennom Distribusjonssentralens investeringer på dette felt.

Produksjon.

Trykkeriet har produksjonsmuligheter i høytrykksrotasjon og off-setrotasjon, ark offset og boktrykk. Produksjonsbelegget har vært noe ujevnt gjennom perioden. Spesielt vanskelig har det vært å finne egnet utfyllende arbeid på avisproduksjonslinjen. Det har vært en sterk stigning på råvarer og lønninger. Dette har gjort prissetting vanskelig og skapt usikkerhet blant trykksakbestillere generelt.

Fremtid.

Det har kontinuerlig vært arbeidet med planer for Arbeiderbladets overgang til offset. Våren 1974 ble en 10 units Goss Super Surburban offsetrotasjon bestilt. Setteriet på Youngstorget og Økern skal integreres i Aktietrykkeriet. Fotosatsutstyr bestilles i løpet av februar 1975. Alle avdelinger innen trykkeriet vil bli modernisert i forbindelse med avisens overgang. Omleggingen er planlagt å være ferdig i mars 1976, som også er startmåned for den nye offsetrotasjon.

Personalet.

Ved utgangen av 1973 var det ansatt 262 medarbeidere i trykkeriet, og ved utgangen av 1974 var antallet 244. Etter at den nye offset rotasjonspresse er kommet i drift i mars 1976, regner en med at vårt totale personalbehov vil være ca. 205 medarbeidere.

Arbeiderbevegelsens Arkiv

Årene 1973—74 var arkivets 64. og 65. driftsår. I tillegg til den vanlige løpende tilveksten fra organisasjoner og andre forbindelser, er det i to-årsperioden mottatt større og mindre samlinger fra i alt 53 forskjellige organisasjoner og institusjoner. Fra privatpersoner er mottatt 30 større og mindre gaver i form av bøker, tidsskrifter, brosjyrer, fotos og manus samt hele privatarkiver. Særlig er det grunn til å understreke at mange av arbeiderbevegelsens veteraner stadig tilfører arkivet verdifullt materiale.

Av større stoffsamlinger nevnes spesielt overføringer fra Norsk Arbeidsmannsforbund, Norsk Tjenestemannslag, Oslo Sporveisbetjennings forening, AUF, Akershus arbeiderparti, AIK, Kongsberg arbeiderparti, Ringerike faglige samorganisasjon, Nordiska Jernbanemannanaunionen, Friedrich-Ebert-Stiftung, Anders Frihagen, Finn Moe, Peder Furubotn, Ole Colbjørnsen. Fotograf Sven-Erik Svendsen har gjennom hele perioden bidratt med bilder og negativer fra arbeiderbevegelsens møter o. l.

Bytteforbindelsen med arkiver i utlandet har fortsatt.

I to-årsperioden er det kjøpt inn 871 skrifter — derav 70 hovedoppgaver, dessuten 150 ruller mikrofilm. Til Universitetsbibliotekets samkatalog er sendt kort for nye utenlandske bøker og tidsskrifter. Det er laget i alt 13 500 fotostatkopier.

Arkivet har arrangert 3 større utstillinger og flere mindre. Særlig bør nevnes fotoutstillingen ved LO's 75 års jubileum og AUF's 70 års jubileum. Besøket på lesesalen har vært ca. 5 300. Det er lånt ut fra arkivet 2 339 skrifter, 465 fotos. Det langt større utlån på lesesalen er av praktiske grunner som før ikke registrert. Et stort antall personer og organisasjoner har fått spørsmål — vesentlig vedrørende påtenkte jubileumsskrifter, hovedfagsoppgaver og særoppgaver i historie — besvart pr. brev eller telefon.

Arbeidet med å samle stoff og reise lokalarkiver har fortsatt. I tillegg til Arbeiderbevegelsens lokalarkiv i Tønsberg og Kristiansand er det i løpet av perioden opprettet lokalarkiv for Rogaland som egen avdeling med egen styringskomite ved statsarkivet i Stavanger og en tilsvarende for Trøndelagsfylkene ved Universitetsbiblioteket i Trondheim. Det arbeides med liknende løsninger i Bergen og Tromsø.

Som før er det gitt orientering om arkivet i lag, organisasjoner og institusjoner. Det har vært 10 større omvisninger i arkivet. Med jevne mellomrom har det vært stoff om arkivet i aviser og fagblad.

Arbeidet med å yte service overfor fagbevegelsen når det gjelder handboksamlinger, har fortsatt.

Arbeiderbevegelsens tillitsmenn har i 1974 brukt arkivet mer enn tidligere. Tilgangen på nye studenter og forskere som søker materiale i Arbeiderbevegelsens Arkiv øker fremdeles. Kontakten med forskningsmiljøene i Tromsø, Trondheim, Bergen og Oslo er god. Både arkivlederen og den vitenskapelige assistenten har også i denne perioden gitt undervisning i arbeiderbevegelsens historie ved Universitetet i Oslo. Arkivet har med utgangspunkt i eget materiale laget mer utførlige forslag for hovedoppgaver i historie og formidlet disse til Historisk institutt ved Universitetet i Oslo. I perioden har det vært en rekke utenlandske forskere i arkivet — og mange forespørsler fra forskningsinstitusjoner i utlandet.

Arkivet har vært representert ved de årlige samlinger i Internasjonale Tagung der Historiker der Arbeiterbewegung og ved International association of labour history institutions. Arbeiderbevegelsens Arkiv stod i dagene 20.—22. juni 1974 som arrangør av samlingen i den sistnevnte organisasjonen. Her møtte 24 deltakere fra 14 europeiske institusjoner. Ellers har arkivet vært representert ved flere forskningskonferanser og seminarer på norsk og nordisk nivå der arbeiderbevegelsens historie har vært emne. Særlig bør her nevnes konferansen i Lammi, Finland 1974, der det ble stiftet et nordisk selskap til forskning i arbeiderbevegelsens historie. Arkivlederen ble valgt inn i styret.

Arbeidet med å oppspore brever fra norske arbeiderledere i utenlandske arkiver har fortsatt. Bl. a. er det fra Arbeiderbevegelsens Arkiv i København overført en rekke brever i fotokopier.

Arkivet har i år veiledet en praktikant fra Statens Bibliotekskole. Dessuten har flere elever fra samme skole laget bibliografiske arbeider på grunnlag av arkivets stoff.

Arkivet har fortsatt hatt tilsyn med biblioteket på Sørmarka.

Ved installering av kompakthyller er arkivets kapasitet utvidet med ca. 600 hyllemeter. Statens tilskott til arkivets drift har økt til kr. 90 000,— for siste år. Det er blitt laget nye statutter for arkivet og gjort vedtak om å opprette et «Forum for arbeiderbevegelsens historie» i tilknytning til arkivet.

Det har vært holdt 9 styremøter.

Arkivets styre fram til 18. september 1973: Ivar Leveraas (formann), Kurt Mosbakk (viseformann), Per Haraldsson, Oscar Olsen, Edvard Bull, John Sundhagen, Håkon Johnsen og Dagfinn Mannsåker. Fra 18. september 1973: Ivar Leveraas (formann), Kurt Mosbakk (viseformann) — til 15. november 1974, fra 15. november Kjell Lien, Jakob Grava, Halvdan Skard, Arne Kr. Sollid, Dagfinn Mannsåker, Kåre Auale.

Personalet har bestått av arkivleder Arne Kokkvoll og 5 ansatte.

Fonds og stipend

Conrad Mohrs legat og Chr. Holtermann Knudsens stipend.

Partiets medlemmer av komiteen som skal innstille kandidater har vært Bjørg Bergh og Reiulf Steen.

Conrad Mohrs legat for 1973 ble tildelt Kari Gjestebø, Oslo, og for 1974 Johs. Skeide Larsen, Oslo.

Chr. Holtermann Knudsens stipend for 1973 ble tildelt Torstein Lund, Skedsmo, og for 1974 Kurt Mosbakk, Lørenskog.

Oscar Torps Minnefond

Oscar Torps Minnefond ble av Saamrbeidskomiteen mellom DNA og LO foreslått anvendt i forbindelse med utbygging av Oscar Torp Heimen i Østfold. Forslaget ble tiltrådt av LO's sekretariat og DNA's sentralstyre.

